

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק שדה

ירחון חסידי ברסלב

כ"ד | ג'תשס"א | 10 | השו"ת תשע"ה

מחיר: 10 ש"ח

**גחלי אש
וזעקות
קודש**

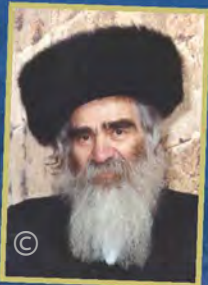
שאגותיו
של רבי
בנימין

זאב חשין

זצ"ל שהולידו את
להבות אש הקדושה

**איש חי
ורב פעלים**

שיחה
מפעימה עם
בנו הגדול של
רבי נתן צבי
קעניג זצ"ל
על מפעלות

חייו של אביו ונועם שיחתו על
גדולת כוחו של צדיק הדורות

רק אזמרה

רבי אליהו גודלבסקי משוחח על
ארגון 'אזמרה' הניגון של הרועה
הגדול ההולך וכובש את לב העולם

לב כוסף ופתעגגע

יריעת חייו מלאי הכיסופין של
החסיד הנלבב רבי ישראל בער
אודסר זצ"ל במלאות כ"ג שנים
להסתלקותו בי"ח חשוון • עדויות,
עובדות ומכתבים בלתי ידועים

בסיוע:

קרית ברסלב עילית
הכיבית באומן

דרך צדיקים
חוויה עם נשמה

לצדיקים יש דרך סלולה עבורכם

מסע אל שבילי הנשמה

הצטרפו למסע מדהים אל שבילי הנשמה, לציוני הצדיקים הקדושים באוקראינה ופולין. מסע של תפילה וישועות, חוויות, שמחה והתרגשות - להאיר את הנשמה באור גדול.

סניף דימונה / יעוצב וחדרית

דרך צדיקים
חוויה עם נשמה

5
שנות תעופה עם נשמה

לפרטים והרשמה:
02-54-10-100

שוחתי קרקע ופנים

השכרת רכב

קבוצות חוויה עם נשמה

טיסות לכל העולם

קברי צדיקים בארופה

הלא יאומן קורה באומן!

הלוואה בנקאית מלאה!
דירה באומן - ללא צורך בהון עצמי כלל

תפיסת עומק

- דקה מ'שיינר'
- בטחונות מלאים
- מחירים ללא מתחרים!
- הלוואה בנקאית מלאה

קרית
ברסלב עילית
הני בבית באומן

ירושלים
נחמן הלפרין

איזור הצפון
נחמן משה מירב

מרכז הארץ
יונתן רזנבלום

אומן
ישראל פוקס

בית שמש
אברהם אייזנבאך

טלפון (רב קווי) 077-222-3935

- 6 **זקניך ויאמרו לך** דברות קודש מאת הרב החסיד רבי בנימין זאב חשין זצ"ל ותיאורים מרעידים משאגותיו וזעקותיו המחרידות
- 12 **ברסלב בוערת אש** להתחיל לצייר את טללי האורות לטובה ולברכה
- 18 **ההולכים בתורת ה'** נפלאות ההבל פה והארת הנקודה טובה העולה מתורת "אזמרה"
- 22 **בעקבי הצאן** מיהו הצדיק האמת שבדור הזה עד סוף כל הדורות?
- 26 **משא קודש** שיחתו הנלהבת של הרב החסיד רבי נתן צבי קעניג זצ"ל בנצחיות קדושת צדיק הדורות

30

מסכת של מסירות נפש

גילויים מפעמים מתולדות החסיד הגדול **רבי ישראל בער אודסר** זצ"ל, עדויות וסיפורים מבני ביתו, וצרור מכתבים לאנשי שלומנו בפרסום ראשון

אור המאיר

הרה"ח ר' **יעקב קעניג** שליט"א מעלה זכרונות מבית אבא הגה"ח **רבי נתן צבי** זצ"ל ומעורר געגועים לדמותו היוקדת במלאות עשרים שנה להסתלקותו

56

64

שומעים אזמרה

כך נולד הארגון שכובש את הלבבות ומחולל פלאות הרה"ח ר' **אליהו גודלבסקי** שליט"א בסיפור אישי איך התפתח מערך השיעורים של "אזמרה"

תנו את לבכם לי

הרה"ח והבעל מגן ר' **ישראל דגן** בזכרונות מלאי געגועים על החסיד הנלהב **רבי ישראל בער אודסר** זצ"ל

70

יו"ל ע"י

מערכת **אבקשה**

טל': 0747-800-141

פקס: 0747-800-142

עיצוב ועימוד:

שווקי קנר

©

כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

"שובו אל האוצרות שלכם"

אכן ישנם הרבה משטינים ומקטרגים, הרבה צללים והסתרות פזורים בראש תוצות המבקשים להעלים את אותם אוצרות ולסתום את בארות מים החיים והנצחיים, להמירם בבארות נשברים אשר לא יכילו מים.

אבל כבר מובטחים אנו שהוא יתברך 'שומר אמת לעולם' ולעולם לא יעזוב את חסידיו את מבקשי פניו ודורשי עוזה, וככל שנשוב לחתור ולבקש 'עם הפה ועם הלב' ירחיב לנו ויתגלו הבארות והאוצרות לעיני נפש כל חי.

יְשַׁעְלוּ אוֹתוֹ: אֵיךְ אָפְשֶׁר לְקַבֵּל. וְהַשִּׁיב: עִם הַפֶּה וְהַלֵּב צְרִיכִין לְחַתֹּר וּלְבַקֵּשׁ - מִיטָן פִּסְק אֵין מִיטָן הָאָרֶץ; בְּפִיךָ וּבְלִבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" (חיי מוהר"ן רצה).

קול רודי דופק, קולו של הרועה הראשון הנשר הגדול דופק על כותלי ולוח לבנו לחדול מלהיות עניים ולשוב אל האוצרות שלנו.

"בתוך-כך בא

נֶשֶׁר גָּדוֹל וְדַפֵּק עַל

הַמַּגְדָּל, וְאָמַר לָהֶם:

חֲדְלוּ עוֹד מִלְהִיזוֹת

עֲנִיִּים; שׁוּבוּ אֶל

הָאוּצְרוֹת שְׁלֵכֶם

וְהִיוּ מְשִׁתְּמֵשִׁים

בְּאוּצְרוֹת שְׁלֵכֶם"

"בתוך-כך בא נֶשֶׁר גָּדוֹל וְדַפֵּק עַל הַמַּגְדָּל, וְאָמַר לָהֶם: חֲדְלוּ עוֹד מִלְהִיזוֹת עֲנִיִּים; שׁוּבוּ אֶל הָאוּצְרוֹת שְׁלֵכֶם וְהִיוּ מְשִׁתְּמֵשִׁים בְּאוּצְרוֹת שְׁלֵכֶם" (סיפורי מעשיות, מעשה י"ג, היום הראשון).

בגליון זה 'העשירי יהיה קודש' של 'אבקשה', התאמצנו לחפור ולדלות ממימיהם ומתולדות ימי חייהם של החסידים המופלאים שבדור, אשר קמו בעוד לילה לשוח בשדות ולשאוג כאריות ביער, לחפש ולבקש אחר מי שאהבה והשתוקקה נפשם, אחרי רוחו של רוח אפינו משיח ה'.

וכל עבודתם ומגמת פניהם היתה להסתיר עצמם ולהצניע את שמם לגמרי, כשתקותם הגדולה היא אחת ויחידה, שיתגלה ויתפרסם שם קדשו של ראש בני ישראל תיקון ותקות כל הדורות בכל העולם כולו.

אוצרות יקרות מלאות זיו ומפיקות נוגה תותירו לנו המאורות הגדולים, אוצרות ומטמונים אשר אין ערוך אליהם ולא יסולאו בפז, אוצרות אשר כל סגולות וחמודות תבל גנוזים ואצורים בהם, והם נמצאים מוכנים ומזומנים לנפש כל חי.

רבינו הקדוש אור האורות השאיר לנו ירושת עולמים. אוצר גדול של יראת שמים, תורות נוראות ומעשיות נפלאות, סמי חיים ומרפא אשר יש בהם כוח ועוצמה לחדש ימינו כקדם ולהעלות ארוכה ומרפא לכל תולי ומכאוב, ברוח ובגשם.

והוא קורא ומייתל ומצפה אלינו, שנבוא ונרוץ וניטול מאוצרותיו הפלאיים:

"שִׁמְעֵתִי בְּשִׁמּוֹ, שְׁאֶמַר: אֱלוֹ הַיְיָנוּ רוֹאִין אוֹצֵר, הַיְיָנוּ רְצִים בְּרֵאֵי אֱלֹוֹ וְהַיְיָנוּ חוֹפְרִים וּמְלַכְלָכִים עֲצֻמּוֹ בְּרַפֵּשׁ וְנִיט בְּשִׁבִיל לְחַתֹּר אֶחְרִיו וּלְמַצְאוֹ; וְהֵלֵא אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת־שָׁמַיִם, וּמַדּוּעַ לֹא יְהִיוּ לְחוֹטִים וְרְצִים אֶחְרֵי לְקַבְּלוֹ" (חיי מוהר"ן רצה).

ואמנם לא די לנו בזאת, עדיין אנו זקוקים לדברי התלמיד ולגנזי אוצרותיו, לזה שכל ימיו רחש על רגליו וידיו והשליך עצמו לרפש וטיט לבקש ולחפש את אוצרות רבו הקדוש הלא הוא רוחו וחיותו. והוא זה שגילה בהם לכל באי עולם את סוד נצחיותו, שאוצרו ואורו הוא כנחל וכמעין באר מים חיים שאינם נפסקים לעולם.

"...וְכָל־לְהַדְבִּיר לָךְ וּלְכָל פִּיּוּצָא בָךְ, שְׁאִין בְּיַדִּי לְהַשִּׁיבְכֶם בְּלָל, רַק כֹּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מֵה שְׁיַחְתֹּר וּיְבַקֵּשׁ אַחֵר הַבְּאֵרוֹת מִיִּם חַיִּים קְדוּשִׁים, בְּרֵאֵי יַמְצֵא בְּאִמְתָּחְתִּי, אִמְתָּחַת הַעֲנִי וְהַאֲבִיּוֹן, הַנֶּרְדָּף מֵאֵד מֵאֵד מִכָּל צַד, אֲשֶׁר מַחְמַת זֶה אִמְתָּחְתוֹ מְלֵאָה עֵפֶר וְצָרוֹרוֹת וּבְלוּאֵי הַסְּחָבוֹת, אֲשֶׁר מְלֵאִיהֶן זָרִים לְהַסְתִּיר וְלְהַעֲלִים פְּנֵי גְבוּרִי.

"עם כל זה מים רבים לא יוכלו לקבוצ את האהבה, ונהרות לא ישטפוה, וכל מיני חשך והסתרות שבעולם לא יוכל להעלים אורות מטמוני אוצרות חיים כאלה, אשר כבר נתגלה מהם מה שנתגלה בספריו הקדושים, וקרנו לברכה, נעדין עדין אתם צריכים יגיעות לחפור אצלי, העני והאביון, ובנדאי תמצאו אם תתיגעו..." (עלים לתרופה רג).

אם רק נזכה לשמוע את קולם, אם רק נסכית להקשיב לקריאתם ואם נרכין אוזן להאזין לתחינתם, הרי שיש לנו תקווה לעולם.

כשבועות ובפרשיות אלו אנו קוראים על בארות המים אשר חפרו האבות הקדושים, והקריאה היא מעוררת, לאחוז אומנות אבותינו בידינו, לשוב ולחפור, לחתור ולחצוב את בארות הנצח ולשאוב מהם מים חיים.

הכוח היחיד והעצה הפלאית לנצח במלחמה האחרונה!

דיבורים נפלאים מתוך שיעורו השבועי של הגאון הצדיק
מקים עולה של תשובה החסיד הנודע לשם ולתהילה
רבי בנימין זאב חשיך זצ"ל

בספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן" תורה ל"ו

תוך ביאור הדברים לעובדא ולמעשה בטוב טעם ודעת
ותיאור מסירות נפשם של צעירי חסידי ברסלב בימים עברו
לקיום עצתו של רבינו הקדוש
בתמימות ובפשיטות

מוגש לרגל יום השנה להסתלקותו - י"ז חשוון תשמ"ט

השתדלנו ככל יכלתנו להשאיר את נוסח הדברים קרוב ככל האפשר לסגנון המיוחד, מלא החן
והלכביות, שבו הם נאמרו בקדושה ובטהרה ובאהבת ישראל בוערת כאש להבה, למעט אי אלו
הוספות הכרחיות של מילות קישור וביאור זעיר פה זעיר שם שבלעדן קשה לעמוד על המכוון

בותי! נלמד את התורה הזו, תורה ל"ו, כי אנחנו נמצאים כעת ממש בעקבתא דמשיחא, זמן הגאולה קרוב מאד, אבל השטן וכל כוחות הטומאה מתחזקים כעת בכל הכוחות שלהם לעכב את הגאולה, כי הם יודעים שכאשר יבוא משיח ומלאה הארץ דעה, אז יתקיים: 'ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ', לכן אנחנו רואים שבזמן הזה רח"ל הפריצות וכו' מתגברת למעלה מן המדה, כי זה הסוף שלהם, לכן הם מתגברים בכל הכוחות שלהם לקלקל רח"ל, כמו שכתוב בדניאל שרבים יצטרפו ויתלבנו, כל אחד ואחד יעבור נסיונות, ויראו איך הוא מתחזק.

מגנא ומצלא, וכתוב בפירוש בתיקוני זוהר, שאלו שנכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות, שומעים שיעורים, לומדים תורה, מתחזקים, זה בחי' 'תיבת נח', כל תיבה ותיבה דקדושה שאדם מוציא מפיו, זה היום 'תיבת נח'.

לכן אנחנו לומדים את התורה הזו שגילה לנו רבינו הקדוש, אלו הם האימונים שאנחנו עורכים לשם המלחמה הזאת, וזה נותן כוחות חיזוק וחיסון לכל אלו שרוצים להציל את עצמם, כמו שרבינו אומר שעיקר תיקון האדם, מה שבא לעולם לתקן את הנשמה שלו, תלוי רק בדבר הזה.

הנה באו יהודים מרוסיה, ברוסיה הקומוניסטית הם התחזקו והחזיקו מעמד, וכשבאו לארץ ישראל עברו נסיון חדש, והרבה מהם נכשלו... כעת על כל אחד ואחד עוברים משברים, אבל צריך להיות כמו חיילים בחזית, מאמנים אותם איך להתגונן כשנמצאים במצב של התקפה מהאויב, ומצד שני, איך להתקיף, איך להשמיד את האויב ולנצח. כמו שהוא במלחמה הגשמית אותו הדבר הוא במלחמה הרוחנית, יש היום מלחמה על רוחניות, מלחמה כזו שלא היתה מעולם, רק בימי המבול היה דבר כזה, והחטאים האלו גרמו שכל העולם נחרב, רק נח ובניו ניצלו, והקב"ה נשבע שלא יביא עוד פעם את המבול, אבל למעשה כותב האר"י הק', שהנשמות שיורדות לעולם בדורות האחרונים הם הגלגולים של דור המבול, ולכן יש כ"כ הרבה פריצות ושחיתות בדור. כשאנחנו רואים את ההתגברות של הקליפה, זה סימן שאנחנו קרובים יותר לגאולה, והכל נסיונות.

רשב"י זיכר לגמרי את הגוף ולכן התגלו לו כל השבעים פנים של התורה

אומר רבינו: 'וזהו כלל, כי כל נפש מישראל הוא מושרש בשבעים נפש של בית יעקב'. בשבעים נפש ירדו אבותינו למצרים, לפני שהיו ישראל שבעים נפש לא נכנסו למצרים, מתי נכנסו ישראל למצרים, דווקא כשהיו שבעים נפש. למה היו צריכים שבעים נפש? אומר רבינו: 'ושבעים נפש של בית יעקב מושרשים בשבעים פנים של תורה'. יש שבעים פנים של התורה, כמו שרשב"י עשה את הספר הק' 'תיקוני זוהר', רק על המילה 'בראשית'. רק על המילה הזו גילה רשב"י את כל השבעים תיקונים.

וכתוב בהתחלת תיקוני זוהר, שבשעה שרשב"י התקבץ עם החבריה לעשות את הספר הקדוש הזה, בא אליהו הנביא וכל הישיבות של מעלה שבגן עדן, והשכינה הק' וכל השמות והכינויים, כולם ירדו בשעה שעשו את התיקוני זוהר, זה היה הכח של רשב"י יותר מכולם.

אמנם, יש את הקדושה של גמרא, תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי, וזה כח נפלא שמקובץ מכל התנאים ומכל האמוראים, אבל זה חלק הפשט של התורה, הנגלה של התורה, אבל החלק הנסתר של התורה חיבר רק רשב"י, והחלק הנסתר זה לימוד של הנשמה, לכן מי שיותר קדוש, יותר טהור, יותר חוזר בתשובה, כשהוא לומד את הספר הזה, הוא ממש מרגיש הארה רוחנית מגן עדן.

התורה של רבינו הק' - הכוח להחזיק מעמד במלחמה האחרונה

חז"ל אומרים 'כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו' (סוכה נב.), 'בכל יום ויום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו' (שם), ואומרים חז"ל (קידושין ל:) 'בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין'. לכן בזמן הזה שיש חיות טרף מכל הצדדים וכשיצאים לרחוב צריך רחמים גדולים, מוכרחים לקבוע עיתים לתורה, התורה

ולמה דוקא רשב"י זכה לזה? כי רשב"י היה היחיד ששיבר לגמרי את כל הגוף שלו, כמו שכתוב בגמ' (שבת לג:) בשעה שרשב"י יצא מהמערה הלך אצל חמיו רבי פנחס בן יאיר, והוא ראה את כל הגוף שלו מלא חורים, כל הבשר עד העצמות, אז חמיו רבי פנחס בן יאיר התחיל לבכות 'אוי לי שראיתך בכך', אמר לו רשב"י, אתה אומר אוי לי? 'אשריך שראית אותי בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך, לא מצאת בי כך'.

שנים עשרה שנים רצוף הוא היה בתוך מערה עם ר' אלעזר ולא ראו את אויר העולם, ישבו עד הצואר בחול וכך הם למדו תורה, ולא הביאו איתם לא לחם ולא קמח ולא שום דבר, רק בטחון על הקב"ה, ונעשה גם שיצא להם חרוב ומעיין מים. מה זה חרוב? בגשמיות אי אפשר להתקיים מזה, אבל מה שהחיה אותם זה ה'ירוחניות'. וכל יום היה בא אליהו הנביא, ושם הוא גילה את כל הספרים, את זוהר ותיקוני זהר, שאף אחד לא גילה את זה רק רשב"י. וזה שכתוב 'כתית למאור', 'כתית' - את הגוף, 'למאור' - אור הגשמה: מי שמשבר את הגשמיות של הגוף, הוא זוכה לקבל את המאור של התורה.

החכמות היצוניות מגבירים את התאוות ומרחיקים את האדם מקדושת התורה

אומר רבינו: 'זה לעומת זה עשה האלקים, שכנגד שבעים נפש של בית יעקב הם השבעים לשון, שהם השבעים אומות, וכל נפש מישראל זה כנגד אומה שלמה, דהיינו, אם הוא מחזיק את עצמו בשבעים פנים של התורה, הוא יכול להתחזק כנגד הקליפות והתאוות של השבעים לשון, 'שכל לשון ולשון יש לה מידה רעה בפני עצמה מה שאין בחברתה'. כמו שאומרים חז"ל בשעה שהקב"ה רצה לתת את התורה לישראל הלך וסיבב אצל כל אומות העולם, לשרי מעלה, ושאל אותם אם הם רוצים לקבל את התורה, וכל אומה ואומה אמרה שאין לה יכולת לקבל את התורה בגלל שיש לה את המידה רעה הזו והזו וכו', שכל מי שיש לו את המידה הרעה הזו אין לו יכולת לקבל את התורה.

ספרים היצוניים הם הארס החזק ביותר שקלקל את הנוער בדור הזה, זה שער הנו"ן של הטומאה. הכוח כנגד זה הם ספרי רבינו הק"י! רבינו הק"י הרי אמר שהספר שלו כולל את כל ספרי הקבלה, הזוהר, תיקוני זהר, הכל נמצא בתוך הספר הק"י הזה! לכן על ידי זה מקבלים הארה של הצדיק, והצדיק מכניס הארה בתוך האדם עד שחוזר בתשובה.

ולכן אנחנו רואים היום זיתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, מי שלומד חכמות היצוניות מתערב בדרכים של הגויים ובכל ההליכות שלהם, הוא מקבל את התאוות והמידות הרעות האלה, ולכן הוא רחוק מהתורה, ולהיפך הוא לוחם נגד התורה רח"ל, כמו שכתוב בגמ' 'גדולה שגאה ששונאים עמי הארץ את הת"ח' וכו'.

כעת זה הזמן של התגברות כל הקליפות, לפני שצריך לבא אור הגאולה החושך מתגבר, כידוע, באשמורת הבוקר לפני עלות השחר, החושך יותר חזק מכל הלילה, כי באותו רגע שהאור צריך לצאת, מתרכזים כל כוחות החושך, והם חושבים שבחושך הזה הם יסתירו את האור, אבל לאט לאט הולך ומפציע האור.

אבל בזמן התגברות החושך אפשר להיכשל וליפול לבורות ומקומות מסוכנים, וכשהנפש של בית יעקב באה בגלות תחת יד שבעים לשונות, היינו במידותיהם הרעים, אזי היא ראמת שבעין קלין כיולדת שקודם הלידה היא צועקת שבעין קלין כנגד

שבעין תיבין שבמזמור 'יענך', שבלא זה אי אפשר לילד. וזהו כלל שכל נפש מישראל, קודם שיש לה התגלות בתורה ובעבודה, אזי מנסין ומצרפין את הנפש בגלות של שבעים לשון, היינו בתאוותיהן, וכשהיא באה במידותיהן בגלות' והיא לא יכולה לסבול את זה, 'אזי היא ראמת שבעין קלין, כי התגלות היא בחי' לידה'.

ידוע שהקליפה קדמה לפרי, אתה לא יכול לקבל התגלות בתורה עד שאתה תיכנס בתוך הקליפות האלו, כמו שעם ישראל נכנסו למצרים בכדי לקבל את התורה, כי כדי לקבל את התורה חייבים לעבור את כל הקליפות האלו, לתוך מ"ט שערי טומאה.

שער החמישים של הסט"א - כפירה ואפיקורסות

ומתוך מ"ט שערי טומאה אפשר עוד לצאת, אבל שער החמישים רחמנא ליצלן... שער החמישים של הסט"א זה כפירה ואפיקורסות, לכן אמר ר"ע 'כל הקורא בספרים היצוניים אין לו חלק לעולם הבא'. הכל אפשר לתקן, אבל אם אחד קורא ספר של מין ואפיקורס אין לו חלק לעולם הבא, כל החטאים והפשעים של האפיקורס מושרשים

"היו הולכין בהתבודדות בשדות אחרי חצות לילה והיו שואגים כאריות ונוהמים בכל שארית כוחותיהם"

עדות אישית מתוקף נפלאות ונוראות ההליכה בעצת צדיק של בני החבורה הקדושה בירושלים של מעלה בכיסופין וגעגועים ובשאגות וצעקות עד כלות הכוחות

מתוך מכתבו המופלא של הרב החסיד רבי בנימין זאב חשין זצ"ל

בדברים היוצאים מן הלב נכנסין אל הלב העליון, וגדולה צעקה בין לפני גזר דין ובין לאחר גזר דין, וכשזוכין לצעוק השבעים קולות האמיתיים יכולין לזכות לשבעים פנים, ע' פנים של התורה.

ויהי רצון שהקב"ה יעזרינו שנזכה להיות תמיד בתשובה ובמעשים טובים כל ימי חיינו, ושנזכה לתקן בחיי חיותינו כל מה שצריכים לתקן בזכות כל הצדיקים ובזכות רבינו שאמר אני נהר המטהר מכל הכתמים ומכל הפגמים.

ויהי רצון שהקדוש ברוך הוא יעזרינו על כבוד שמו שנזכה באמת להיות מקורב לצדיק האמת באמת, וללמוד וללמד ולקיים כל עצותיו הקדושים, ולזכות לתיקון גמור בכח רבינו אור האורות נחל נובע מקור חכמה אדמו"ר מוהר"ן זצ"ל ולהיות תדיר בתשובה ובמעשים טובים.

...בדבר שאלת מעלת כבודו הפירוש ב'ליקוטי הלכות' יין נסך הלכה ד' אות י"ט, "שצריכין לצעוק הרבה להשם יתברך במסירות נפש עד שכמעט תצא נפשו", הענין הזה הוא אריכות גדול לבאר, וחלק גדול מכל ליקוטי הלכות הולכין ומבארין בכמה דרכים על הקטע הזה.

אבל כפי שראיתי בין אנשי שלומינו מכוחות הצעירים העובדים את השם יתברך על פי דרכי רבינו מוהר"ן זצ"ל, כשהיו הולכין בהתבודדות בשדות מחוץ לעיר אחרי חצות לילה והיו שואגים כאריות ונוהמים בכל שארית כוחותיהם, והתגברו בכל כוחותיהם במסירות נפש, עד שהתפלאו עליהם איפה הם לוקחים כוחות לצעוק צעקות גדולות כאלה.

וכמו שמפרש שם בליקוטי הלכות את הפסוק 'נישא לבבינו אל כפים אל אל בשמים', העיקר נישא לבבינו

בתוך הספר שלו, ומי שקורא את הספר הזה נכנס בתוכו אותם כוחות הטומאה. וזה ידוע שאם אחד קורא ספר חיצוני הוא מוכרח להכשל אחר כך בחטא חמור, פתאום באים לו מחשבות והרהורים, הוא בעצמו לא יודע למה, זה מגיע מהאפיקורס הזה שהכניס את זה בתוך הספר שלו.

ספרי רבינו הק' מקדשים ומטהרים את האדם ומתקנים את כל הרע שבו

וכמו כן יש בצד הקדושה, כל מה שהצדיק יותר גדול הספר שלו יותר משפיע על האדם שיזכה לחזור בתשובה, שיזכה לתקן את כל הרע שבו. כמו זוהר הק', תיקוני זוהר, ספרי רבינו הק'. רבינו הק' הרי אמר שהספר שלו כולל את כל ספרי הקבלה, הזוהר, תיקוני זהר, הכל נמצא בתוך הספר הק' הזה, לכן על ידי זה מקבלים הארה של הצדיק, והצדיק מכניס הארה בתוך האדם עד שחוזר בתשובה.

וכנגד זה, הם ספרים חיצוניים, הארס החזק ביותר שקלקל את הנוער בדור הזה, זה הספרות, כל הספרים החיצוניים שלהם רח"ל זה שער הנו"ן של הטומאה, מי שרוצה להנצל בזמן הזה מכל כוחות הטומאה, ביחוד משער הנו"ן של הטומאה, שיזהר מקריאת ספרים חיצוניים. בן אדם יכול ללמוד וללמוד, אחר כך היצר הרע מזמין לו ספר אחד שמהפך את כל הרוח שלו רח"ל, ולהיפך, זה הענין של צדיקי אמת, כמו ספרי רבינו הק', הכח של הצדיק הוא שנותן לו חיסון כזה, זריקה כזו, שהוא מקיא מתוכו את כל הלכלוך שיש בתוכו, זה רוח טהרה, רוח קדושה, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

העצה להינצל משלטון הערב רב - ללחום תמיד מלחמת עמלק

לכן הקליפה של הדור הזה, זה אנשי דור המבול, סטרא דערב רב, והשלטון בידם, כל אומות העולם שלטו על ארץ ישראל, והקליפה האחרונה, השלטון האחרון, זה הערב רב. כתוב בגמ' (ברכות ז:) על הפסוק 'בלע רשע צדיק

ממנו, שהרשע בולע אפי' את הצדיק, אבל צדיק גמור אינו בולע, היינו מי שלוחם אתו, מי שמתנגד לו מכל הכיוונים, אותו הוא לא יכול לבלוע.

היום יש לנו מלחמה, 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור, הדרך של עמלק זה ויוזבב כך כל הנחשלים אחריך, אלו החלושי כח שבישראל, את החלשים האלו הוא תופס ומקלקל אותם, הם נכנסו לשטח של עמלק והוא כבש אותם, אבל את אלו שלוחמים אתו הוא לא תופס.

צריכים תמיד ללחום, כמו שאנחנו תמיד חוזרים מה שר' נתן אומר 'זכור את אשר עשה לך עמלק, לא כתוב 'אשר עשה עמלק' אלא 'אשר עשה לך עמלק', פירושו, עמלק שלך, כל אחד יש לו יצר הרע בתוך הלב שלו, היצר הרע הזה, הוא עמלק.

"צעקנו קולי קולות!"

ואמר רבינו שכל אחד ואחד קודם שזוכה להתגלות בתורה, מנסים אותו

בתאוות של השבעים לשון, 'כי התגלות היא בחי' לידה, כי קודם התגלות של תורה, אזי היא בבחי' עיבור, שהתורה היא נעלם ממנו כעצמים בבטן המלאה, בבחי' ואנכי הסתר אסתיר, היינו בגלות במדות הרעות של שבעים לשון, כי הקליפה קדמה לפרי, ומי שרוצה לאכול הפרי, צריך לשבר מקודם הקליפה, לכן קודם ההתגלות מוכרח הנפש לבוא בגלות היינו במידותיהם, כדי לשברם ולבא אח"כ להתגלות.

ואמר רבינו שצריך לצעוק שבעים קולות ממש, כמו יולדת, לצעוק 'רבש"ע' בקולי קולות. אני זוכר כשהייתי צעיר, בזמן המנדט, היינו

אני זוכר כשהייתי צעיר, היינו חבורה של חסידי ברסלב, למדנו את התורה הזו, וחשבו איפה אפשר לצעוק שבעים קולות, החליטו ואמרו: במערת צדקיהו. המערה הזו נמשכת עד יריחו, שמה הלכנו קבוצה שלמה, ושם אי אפשר בלי גרות, המשכנו ללכת בפנים בפנים יותר פנימה, זה הלך לכאן עם גרות, וזה הלך לכאן, נכנסנו לעמקים ממש, כל אחד תפס עמדה, וכל אחד התחיל לצעוק, ושמה זה מערה כזו שכשאתה צועק בקולי קולות השני לא שומע, זה מרחקים, וצעקו קולי קולות, אחרי זה הרגשנו כמו שירד מעלינו אבן כבד, איזה הארה שהיה שם... מה אני יגיד לכם... כשיצאנו מן המערה הרגשנו עולם חדש, כמו שרבינו אומר בתורה הזו: כמו אחרי לידה! כאילו נולדנו מחדש! כאילו שהיצר הרע הלך לגמרי מאתנו, כל אחד חזר בתשובה, כולם היו תלמידי חכמים, וקיבלו חשק אחר כך ללמוד איום ונורא.

אבל לאט לאט היצר הרע שוב מגיע, היצר הרע עוקב תמיד לאדם עוד פעם ועוד פעם, ובלי קולות וצעקות זה לא הולך, כדור יריה באידיש זה 'קויל' מלשון 'קולי', ה'קולות' הם הכדורים שלנו... צריך לבקש רחמים מהקב"ה, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו, כמו אחד שטובע בים, ויש מצילים שעומדים רחוק מהים, אם הוא מסמן להם שהוא בסכנה תיכף הם רצים להציל אותו, אותו הדבר, אם האדם רוצה להציל את עצמו וצועק להקב"ה עוזרים לו, ה' יזכינו שנזכה לשמור את העיניים ונזכה כולנו לחזור בתשובה שלימה ולקבל פני משיחנו בקרוב.

■

"ארבע שעות פילחו זעקותיו וזעזעו את חלל המערה, שאגותיו נדמו לשאגת ארי בנהמת בכיה גדולה שלא שמעתי מעודי"

תיאור מרטיט ומרעיד לבבות מנפלאות עבודת "הנעור בלילה" והזעקה והשיחה העלומה והנסתרת של החסיד המופלא ומופלג רבי בנימין זאב (וולוול) חשין זצ"ל בין הרים וגבעות ובמעמקי מערת צורים

ברסלב שחיו בכפיפה אחת עם מאורעותיה ותהפוכותיה של ירושלים עיר הקודש בעת החלו להראות ניצני שלטון הערב רב בפלטרין של מלך.

באותם ימים טרופים של חילופי גבולות העיר והטלות עוצר חדשים לבקרים, לא תמיד התאפשרה יציאה למקום עשבים ואילנות בהרים שמתוך לישוב, וכיוון שכך היו אנ"ש ששים על מערתו של צדקיהו כעל כל הון דעלמא. חבל ארוך היה מתעגל ונקשר לבריח שער הברזל הכבדה, ובעזרתו היו יורדים ונעלמים עמוק אל תוך החשכה ושופכים את נפשם לפני קונם.

ר' הירש לייב ליפל הגיע זה עתה מאומן, והוא בוער כלפיד אש, בעיניו החדות הוא תר אחר סוג הדבקים בצדיק האמת שהכיר וראה באומן שנותרה מאחורי המסך, ומשאינו מוצא אנשים כלבבו, נפשו משתחחת ועגומה עליו.

אולם כל זאת היה "עד אותו יום שהלכתי עם אביך למערת צדקיהו", גילה את אוננו של אחד מבניו של ר' וולוול: "ארבע שעות פילחו זעקותיו וזעזעו את חלל המערה באמירת עשרה מזמורי תיקון הכללי, שאגותיו נדמו לשאגת ארי בנהמת בכיה גדולה שלא שמעתי מעודי, וביציאתו מאפלולית המערה לאור השמש ראיתי לנגד אברך בעל פני מלאך עם שני עינים נפוחות מדמעות, שהוכירו לי באחת את עיניהם הקדושות של אנשי אומן, והעידו יותר מהכל כי האש שבערה שם לא כבתה כלל ואדרבה הולכת ויוקרת ביתר שאת".

"לעולם הרי לא אוכל לצייר לעצמי את מראה הכהן הגדול בצאתו מן הקודש", הוסיף ר' הירש לייב בדברים היוצאים מן הלב, "אך אם מותר לשוות לכך משהו ממה שנראה בעינים גשמיות, בטוחני שאלו הם צורת פני הלהבים של אותו אברך בצאתו מפתח המערה זוהרים וקורנים כחמה בתקופה"... וכבר דימה הפייטן את הדרת מראה הכהן לאותו יושב בסתר לחלות פני מלך...

(מאור הנחל' פסח תשנ"ט)

...בשכונת שערי חסד, נתלקטה חבורה קדושה ל"הנעור בלילה". ר' יום טוב זלוטניק שהולשה אפפה אותה בשנותיו האחרונות היה מקיץ את ר' משה פרידמן וזה היה מסבב ומקבץ את ר' וולוול חשין, ר' העשיל פרנקיל, ור' משה רוזנטל, ויחדיו היו יוצאים להרים ולגבעות שמחוץ לשכונה, כשתפילותיהם מרקיעות שחקים בכל לילה מחדש.

ר' וולוול חשין ז"ל היה מרחיק פרסאות רבים ממקום התבודדותם של השאר, ור' משה פרידמן שעקב אחריו ידע לספר כי ר' וולוול הנחבא אל הכלים היה קורע שם את גרונו בצעקות נוראות שלא רצה שישמעו לאזניהם של חבריו.

על אותו חסיד ר' וולוול ז"ל מסופר, כי באחד הפעמים יצא לקיים עצה זו בחברת בני נעורים שנלוו עמו, עם כניסתם לשדה הפתיעם נחש רחב מימדים שהחל מתקרב ומזדקר לנגד עיניהם המפותחות של הצעירים שבתבורה. התעשת ר' וולוול וניגש לארור זה בלא שמץ של מורא סמוך ובטוח על כוחו של רבינו הק', הרימו תוך שהוא לופת את צווארו בעזו ומוהיר את הסובבים לבל יהיין אחד מהם לפסור עצמו משעת התבודדות כאן בשדה בלילה זה.

לאחר שחלפה השעה וכולם התאספו סביב ר' וולוול הופתעו לראות את הנחש שמוט ללא רוח חיים בין אצבעותיו... ר' וולוול לא ייחס למעשיה זו שום חשיבות והסביר כי אך שטות היא להתיירא מזוטות שכאלו כשרבינו הק' עומד ומבטיח לשלוחי המצווה שאינם גיוזקים, ואם יש דין ומשפט של התבודדות למטה הרי אין דין למעלה.

במערב ירושלים העתיקה, לירכתי חומת האבן הגבוהה המגינה על עיר המלוכה, מסתתרת הכניסה לאחד המערות הארוכים ביותר בתבל. אולמות סלע רחבים ואפלים וכוכי ענק מטילי אימה חצובים בסיתותי פלאים לכל אורכה של המנהרה המתעקלת ומובילה עד לערבות יריחו. מערה קמאית זו שידועה כמערת צדקיהו, היתה אחד המקומות האהובים ביותר על חסידי

יערף כמטר לקחי

רבינו הקדוש ממטיר עלינו גשם של תורות, אך עלינו להכין כלים שיהיה "טל ומטר לברכה", לצייר את האורות העליונים וההשגות והעצות הנפלאות הללו לברכה, להחדירם עמוק בלבנו "כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב". או אז יצמיח הגשם פירות נפלאים ומתוקים!

זה הזמן עכשיו בלילות אלו - לילות החורף, לילות הזהב - לקום בחצות הלילה, ללמוד את תורותיו של רבינו הקדוש, ולעשות מהם תפילה. עד אשר יערוף כמטר לקחו תיזל כטל אמרתו, ועולמנו נראה בחיינו...

אחרון שבישראל לנהר פרת" (משנה, תענית א, ג) - יש בזה גם טעם נסתר, והוא:

בתחילה אנו 'מוזכרים' את הגשמים, ומתחילים להמשיך את אור השפע. אך עדיין אין אנו 'שואלים' אותם, שכן האור עדיין לא מצויר. ורק כעבור זמן מה - חמשה עשר יום לבני א"י ושישים יום לבני חו"ל - מקבל אור שפע הגשמים את ציורו הנכון, ומתחילים לשאול ולבקש "ותן טל ומטר לברכה".

וכלשון מוהרנ"ת:

"וזה בחינת הזכרת גשמים ושאלת גשמים, ובין ההזכרה והשאלה נמשך המשך זמן, כי מתחילין לזכור

את ה"גשם" יש לצייר בציור נכון כדי שירד "לברכה"

כבר ביום שמחת תורה התחלנו להזכיר "משיב הרוח ומוריד הגשם", אך עדיין לא שאלנו גשמים.

חיכינו עד ל' מרחשון - ובחז"ל ממשיכים להמתין עד לשישים יום אחר התקופה - ורק אז התחלנו לשאול ולבקש "ותן טל ומטר לברכה".

מה פשר המתנה וזו מדוע לא התחלנו לשאול גשמים בד בבד עם הזכרתם?

מלבד הטעם הנגלה המובא בחז"ל - "כדי שיגיע

שבעולם. "כי כל ההשפעות מכונין בשם גשם" (ליקוטי הלכות, תפילה א) וגם אותן חייבים לצייר בציור נכון, ולהכין כלים מתאימים.

"וזה הוא כלל גדול, כי מפי עליון לא תצא כי אם אור פשוט, אך לפי בחינת כלי המקבל את האור, כך נצטייר האור בתוכו. אם הכלי הוא בשלימות, אזי הוא מקבל בבחינת 'מאורות' מלא, ואם ח"ו הכלי אינו בשלימות, אזי הוא מקבל בבחינת מארת חסר ואו, כמו שכתוב 'מארת ה' בבית רשע'. וזה הוא צדיקים ילכו בס וכו', כי אור הפשוט הבא מלעיל, הוא בחינת 'קמין וסתים', אך לפי בחינת הכלי המקבלים, הוא בחינת 'צירי', שנצטייר האור לפי בחינת הכלי" (ליקוטי מוהר"ן, לו).

וכשם שבכל שפע כך, כן גם לגבי אור התורה והצדיקים. "כי התורה יש לה שני כוחות: להמית ולהחיות. כמו שאמרו 'ושמתם' זכה נעשית לו סם חיים וכו', וכתוב ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בס וכו'. כך התורה של הצדיק, לכל אחד כפי תפיסתו; יש אדם שנעשה לו נשמה חדשה מהתגלות התורה, ויש אדם שהוא ח"ו להיפוך, כמו שכתוב צדיקים ילכו בס. הכל לפי הכלי שלו, היינו כפי תפיסתו, תפיסת המוחין שלו" (ליקוטי מוהר"ן, שם).

כשאנו מתקרבים לרבינו ולומדים תורתו, יורד עלינו גשם של אור, אך התוצאות של אותו גשם תלויות בנו; כפי הכלים שלנו, כך יצטייר האור.

מי שטינה בלבו, יצמיח בו ה"גשם" של תורת הצדיק קוצים ודרדרים

כמה נפלאים הם דבריו של רבי אברהם אחי הגר"א, שהביא בספרו 'מעלות התורה' את דברי אחיו הגר"א שאמר:

"איתא בליקוט האזינו: יערוף כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי, אם תלמיד חכם הגון הוא תיזל כטל, ואם לאו ערפהו כמטר. ואמר אחי הגאון ז"ל הטעם שמדמה אותו למטר, שהמטר יורד ומשקה, שמגדל עשבים רעים וטובים, וביותר מתגדלים הרעים מהטובים, כך על ידי התורה, כמי שאינו הגון, מתגדלים תכונות רעות בלבו" (מעלות התורה).

כשהאדם בא וטינה בלבו, יגרום לו "מטר" התורה של רבינו, להתעקם ולהתעוות, ואף לבוא לידי כפירה גמורה רח"ל.

"כי הצדיק והרב שבדור צריך שיהיה לו שני הכוחות שיש להתורה, סם חיים וסם מות, באופן שיהיה אפשר להמתקרב אליו לקבל כרצונו, צדיקים ילכו בס ופרשעים יכשלו; אם הוא חפץ באמת יזכה לקבל

הגשמים בשמיני עצרת והשאלה היא שישים יום אחר התקופה. כי בתחילה מזכירין הגשמים לבד ואין מבקשין עליהם, ואז ממשיכין אור השפע של בחינת הגשמים בבחינת 'קמין וסתים', שזהו בחינת 'הזכרה' שמזכירין רק גבורותיו שהוא יתברך יכול להוריד גשמים, אבל אין מצייירין עדין האור שיוכל לירד למטה, כי אין מבקשין עדיין עליהם שירדו ויצטיירו. עד השאלה, שאז מבקשין שירדו הגשמים, דהיינו שיצטייר האור למטה בבחינת 'גשמי ברכה', בחינת ותן טל ומטר לברכה. ועל כן נמשך זמן בין ההזכרה והשאלה, כי ציור האור צריך המשך זמן" (ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, יא).

גם אם יהיה לנו שפע של גשמים, עדיין תיתכן מציאות שהשפע יצטייר בצורה לא נכונה, ותחת אשר יביא בכנפיו ברכה חיים ושובע, הוא יגרום חס ושלום לקללה מוות ורוזן רח"ל.

אי לכך, גם אחר הזכרת הגשמים, עלינו להמתין זמן-מה בכדי לצייר את האור, ורק אז אנו יכולים לשאול ולבקש 'ותן טל ומטר לברכה', שהגשמים ירדו בשפע ויביאו אך ורק טובה וברכה.

הסיבה מדוע אנו צריכים להמתין - בתוך לארץ - שישים יום, מבאר מוהר"ג וכותב: "וזה בחינת שישים יום אחר התקופה שאז השאלה, כנגד שישים אותיות שבברכת כהנים, שעל ידי זה נצטייר האור לברכה" (ליקוטי הלכות, שם).

'ברכת כהנים' כותה לצייר את האור לברכה - כפי שמבאר שם מוהר"ג באריכות - ולכן אנו ממתנינים שישים יום, כמנין האותיות שבברכת כהנים, כדי שיצטייר אור שפע הגשמים לברכה.

כמה נפלא לגלות, שגם אנו יושבי ארץ ישראל, שאיננו ממתנינים שישים יום, ממתנינים חמשה עשר יום, כמנין התיבות שבברכת כהנים! יושבי חוץ לארץ ממתנינים כמספר האותיות, ואנו מסתפקים במספר התיבות...

גם אם יש אור - חייבים כלים מתאימים!

וכאן אנו מגיעים אל היסוד הגדול שלימדנו רבינו - יסוד שמלווה אותנו בכל תחומי החיים - והוא:

לא מספיק שיהיה אור, חייבים גם לצייר אותו בציור נכון!

גם אם יושפע עלינו אור גדול - אם לא יהיו לנו את הכלים הנכונים לצייר אותו בציור נכון ואמיתי, ציור של ברכה - הוא יכול להפוך לקללה רחמנא ליצלן.

כשם שאור שפע ה"גשם" חייב ציור נכון, כך גם כל סוג אור ושפע

לא מספיק
שיהיה אור,
חייבים גם
לצייר אותו
בציור נכון!
גם אם יושפע
עלינו אור גדול
- אם לא יהיו
לנו את הכלים
הנכונים לצייר
אותו בציור נכון
ואמיתי, ציור
של ברכה - הוא
יכול להפוך
לקללה רחמנא
ליצלן

מחזי דרך ישרה וצוות מוביל לשוב לשם יתבדך. ואם לאו, והוא בא בעקבותיו וסיכא יש בלבו, יוכל גם כן למצוא בדרך מה שהוא רוצה, נהיית שימצא בו דבר שיספוד בצל ויתרחק לגמרי, והה בדעת דפושעים ישלול בו, רחמנא לצלך וליקשי צוות, צדק ג. ע"פ ליקשי מהרין, לא.

מי שמחפש כבוד ופרסום, יוכל למצוא בתורתו של רבינו דברים שיגרמו לו להשוב שהוא היצדיק שבדור" האלו צדיקים כולם להתבטל ולהשתוות - - -

מי שמחפש השגת דמיונות [לצורכי סמך של פרידות או סתם כבוד וכירב], יוכל למצוא בתורתו של רבינו דברים שיגרמו לו להפליג על כפי הדמיון, ולאבד את השכל הישר - - -

מי שדעותיו משובשות, ויסודות הנהגות הפשוטות אינם מבוטטים אצלו בצורה בטוחה, יוכל להשתמש בדבריו של רבינו להביא ראיה לדעות המשותות - - -

וכן הלאה.

אך, כשהאדם מגיע לרבינו עם בסיס יהודי איתן, מתוך רצון נָגַה להתקרב להשם יתבדך באמת, ולומד את תורתו ושיחותיו מתוך אמתה פשוטה וביטול אמיתי - יצטייר אצלו האור בציר נכון, והטל ומטר יהיה לברכה לחיים ולשוב.

על ידי האמונה מציייר הצדיק בעצמו את האור בציר של 'ברכה'

ככל שאנו מרוקנים את עצמנו מכל מוסכמה ונגיעה אישית - כך אנו יכולים לקבל את האור בצורה בטוחה, ולא לצייר אותו בכלי מחשבו המשותת.

וגם אם עדיין המה שלט, רחוק מלהיות מתוקן, הרי שבבחי האמונה מצטייר האור לברכה ולברכה.

"כי עיקר הוא האמונה - הן בכלליות התורה והן בפרטיות בכל דור דור מצדיק להתקרב להצדיק האמת שבכל דור דור - העיקר הוא האמונה. שצריך לבטל דעתו לגמרי כאילו אין לו שום דעת עצמו כלל, ויסתכל רק על האמת לאמתו, וימשך עצמו רק אל האמת שהוא בדעת אמונה, ולא יסעה את עצמו. והוא בודאי יסכה לקבל עצות קדושות ותיקון גדול מהצדיק ותורה, אף על פי שלא תיקן ברייתו עדיין ואין המה שלו בשלימות.

העיקר שיכיר את מקומו, וידע זאת בעצמו איך המה שלו אינו מתוקן כדאי מזהם פנים הברית שלו כפי מה שידוע בפשוט, ועל כן הוא צריך לבטל דעת עצמו לגמרי, וכשכא אל הצדיק, ימה דעתו

כשהאדם מגיע לרבינו עם בסיס יהודי איתן, מתוך רצון נָגַה להתקרב להשם יתבדך באמת, ולומד את תורתו ושיחותיו מתוך אמונה פשוטה וביטול אמיתי - יצטייר אצלו האור בציר נכון, והטל ומטר יהיה לברכה לחיים ולשוב.

רק על האמת לאמתו. והן כשעוסק בתורה, יבטל בכל פעם הערפומיות שנבנם בתוכו, ויבקש מהשם יתבדך שיגלה לו בקצות האמת בכל פעם, שידע תמיד בכל עת אך להתנהג באמת לאמתו. ואם יבוא על דעתו איזה קשיא על הצדיק או על התורה או על השם יתבדך, יבטל דעתו ויאמר בלבו: מי אני ומה דעתי והכפתי שיהיה קשה לי איזה קשיא על השלם ברעונו? כי הלא אני יודע בעצמי שדעתי עבודה ופגומה מאד על ידי פגם הברית שלא זכיתי עדיין לתוקן. ויבטל דעתו לגמרי וימשך עצמו רק על אמתה, וימסור לבו להשם יתבדך ולצדיקי אמת ולתורתם הקדושה, שיהיה אותו בדרך האמת סרצותם.

ואו יוכה שיאיר לו האמת בכל עת, ויוכה לצייר ולקבל אור תורתם בבחינת 'ברכה', אף על פי שלא זכה עדיין לתיקון הברית. כי אמונה עולה על הכל, כי על ידי האמונה הוא נכלל בהשם יתבדך והצדיקים שמאמין בהם והתורתם והוא הם בעצמם מצייירים לו האור לברכה, וממשיכים לו אור מושק ומצויר בבחינת 'ברכה מלמעלה קדם שיווד אליה, והוא אין הכלים פגומים שלו יכולים לקלקל האור הם ושאלם לציירו בהיפך, כי כבר נצטייר האור למעלה בבחינת ברסד וליקשי ולכות, קייאת שמע ה, וה.

האכן, בצורה כזאת ניגשו אנשי שלומנו ללימוד ספרי רבינו - בביטול גמור, ובאמתה הניסה - ולכן זהו שנתרת רבינו והצטייה אצלם בציר נכון ומתוקן.

להחזיר את דיבורי הצדיק עמוק בלב "כשעיריים עלי דשא"

הנה, אוד שניכשנו את אדמתנו מכל מיני סיכא שבלב, והכמות מדומת - עלינו להמסיד על עצמנו את משר תורתו של רבינו ולהבטיחם עמוק בלבנו, "כְּשֶׁעִירִים עָלַי דְּשָׁא וְכִרְבִּיבִים עָלַי עֶשֶׂב" סרטים לה, ב. בצורה אמיתית ועמוקה, שתגרום להצמיח צמחים נפלאים, אילנות ופירות מתוקים.

וכפי שהחזיר משה רבינו את ישראל, באמצע את שירת האויבו, ואמר: "ישוף כמסר לקוד תיול כטל אמרתי, כשעיריים עלי דשא וכרביבים עלי עשב" - "היינו, שהחזיר שדבריו יבטלו באזניהם כמו מטר וטל, שיוחזקו טיפה מים בארץ ואחר כך צומח מהם צמחים נפלאים, כמו כן רבינו יבטלו בליבם כטל וכמסר, ויצמחו בליבם, ויעשו פירות טובים" וליקשי הלכות, שלה ה, טו.

לא די ללמוד את תורתו של רבינו מקפויא, ולהמשיך הלאה אם אנו רוצים שדבריו יכו בנו שודש וצמיח פירות מתוקים של תורה

התפילה והצדקה, עלינו לשקוד על דלותי תודות, ולהחזיר את דיבורי בתוכנו כמל ובמסר.

הוא, כאשר נמספף את דמיונו על לבנו, וניתן להם להרחות ולהשקות את אדמתנו - יולינו וצמחנו ורבינו הקדושים, שהם רבי ה, פירות בפלאים, בברכות כי פאשר ירד הנשם השלג פן השמים ושפה לא ישוב, כי אם תרה את הארץ והולידה הצמיתה ונתן ורע לארץ ולתם לאכל. פן יהיה רבי אשר יבא ספי, לא ישוב אלי ריקם, כי אם עשה את אשר תצטוי, והצליח אשר שלחתי" (ישעיהו, טו, י-יא).

קחו לדוגמא את "דיבורי ההתחזקות" הרבים, המפורזים בכל ספריו של רבינו [ומקובצים יחד, בקטנה, בספר "משיבת נפש"]:

אם את רוצים שדיבורים אלו יצמיחו בנו פירות מועילים של התעוררות אמתית, שמנה ותקנה - עלינו להחזיר אותם עמוק עמוק בלבנו, ולא להתמקד בקריאה האף שיען שטחי.

כי רבים אלו, להתחזק בהן יתבדך ומיד, צריכים להאזין היטב היטב ולהבין רבי מנחם דבר, להבין היטב רמיהותיו של המציק עד היכן עד היכן צריכים להתחזק לשלום. וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום אשכילך האורך בדרך זו תלך איצטרה עלך עיני אל תהיה כסוס כפרד אין הבך וכו'.

כי מתולדה סיפר דוד צרותיו, האמר שמעצמו צרותיו הוא מוסחת לשאוג כל היום, כמו שכתוב: כי הורשתי בלו עצמי, בשאגתי כל היום, כי יומם ולילה תכבד עלי ידך וכו'. על זאת תפול כל חסדי אלקי לשת מצוא, רק לשטף מים רבים אלו לא יגיע. אתה סופר לי, מצד תצורתי, רני פלס תסובבני סלה. וחדשו רבותינו וכוונתם לברכה אתה רנן לפני האבי אפלט אותך, ונמצא שובאלו הפסוקים מוכיח אף צריכים להתעורר בתפילה ובשגונה לה יתבדך חסדי כדי להיבצל משטף מים רבים השורפים בעולם הזה הרוצים לבלות את האדם עם ושלום משני העולמות רחמנא ליצלן, ועל זה סימ: אשכילך האורך בדרך זו תלך, איצטרה עלך עיני. שאני מרמו לך בעיניי שאל תסתכל על שום דהיה שרוצין להרחות אותך, יהיה מי שיהיה, ון הפושטות שבאין עלך בעצמך ון והרחות הנמשכת מאחרים וכו', על סולם אל תסתכל, רק תבין רביי שאני מודה לך הודך, ומרמו לך בעיניי שתמיד תתעורר בצעקה ושגונה לה יתבדך.

הוא שאמר משה רבינו יצחוף כמסר לקחו ונילו כמל אמתית, שדיבורים האלה צריכים לצמח ולעשות פירות בליבך כמל וכמסר, לקיימם חמיד בכל מה שצובר על האדם כל ימי חייו. ומה הם הדברים, כי שם ה' אקרא הם גדל לאלקינו, שתקרא חמיד אל ה' יתבדך לשלום ועד כפוניי ליקוש והלכות, צילה ה, סו.

וכן כל שאר לימודיו של רבינו - צריכים לשקוד עליהם; לעיין בהם ולהתעמק בהם; לחשוב עליהם ולהגות בהם, בשמך בביתך ובמלכתך בדרך שבכך ובקומך. ואז יצמיחו בלבנו פירות מועילים ונפלאים.

ללכת עם תורה

זהו גם אחת המעלות העיקריות של היהלכה עם תורה: לא מתעסקים בעצם לימוד התורה, בבקאות ואפילו בעיין, אלא "הולכים" איתה שמוע שברעים, חודש וחודשים. עד אשר הדברים החדשים עמוק עמוק אל הלב, ומצמיחים אילנות נושא פרי...

וכפי שרד"ם עמנו כמה פעמים שרצונו חזק מאד שגלך עם התורה שגילה. והיינו לילך תהילה איה זמן עם תורה פלוגת בערך ב' או ג' חודשים, נהיינו שהיה כל עבודתו ההלכות בראת ה' על פי הנאמר באותה התורה, וכל תפילות ושיתנו יהיה לנסות להגיע למה שנאמר באותה התורה, וכן יתבנה איה זמן, האזר כך ילך איה זמן עם תורה אחרת, וכן אחר כך, עד שיגמור לילך עם כל התורות. והיינו כמה פעמים מהו אשרי מי שיאחו בוה"ו לשתות הרין, רמא.

ואכן, כך נהנו אביש להרחותהם; הם לא היו רק לומדים את הליקושי מהורין, אלא "הולכים" איתה וכפי שמתאר רבי שמואל הרובין ציל את אחד מותיקי אבשי שלומנו, רבי יעקב פילמער זצ"ל, תלמידו של רבי אברהם ב"ר נתן:

"הוא היה מפרש לי בעל פה הרבה תורות מעבין רבינו ז"ל, ולמשל אמר לי מהעורה ר' קרא את הדשפי, והסביר בשום טעם אף בתפוחת אלה כולל כל כחנות אלו, ומה תקשה העליזה וכו' וכו', והכלל שהיה מפרש התורה לפרשות, כפי שמתאריך ממצע גדולה למפסעות קטנות, וכן הרבה משאר תורות. והיה לוקח לעצמו עולה אחת, והיינו דף אחד מספרי רבינו ז"ל, והיה לומר מה ומדבר בה רביים הרבה, וכן למד חלק זמן רב עם העלה הזו, עד שקלט את כל מה שכתוב בעלה הזאת, ותחזקת היטב במהו הלו, עד שידע אותה בעל פה ועבר עבודתו עמה. ואחר כך היה לוקח דף אחד מספרי רבינו ז"ל, ולמד בו חלק פשו זמן הרבה וכו', וכן הלאה" (נתי שמואל, פרק קסט).

וכך זכו למה שזכר... כך נבנו דמיו רבינו בלבם כמל וכמסר, כשעדיים עלי רשא ורביבים עלי עשב - - -

יהיה היה כל מדינת הצדיק הקדוש מאגיש רבי אברהם דל ב"ר נחמן מטולטשין, יחור מכל אחרים; שהלך עם תורה ערך ב' שנים בכל הארבעים. וכן הלך עם כל התורות שבליקושי

ככל שאנו מרוקנים את עצמנו מכל מוסכמה ונגיעה אישית - כך אנו יכולים לקבל את האור בצורה נכונה, ולא לצייר אותו בכלי מוחנו המעוות. וגם אם עדיין המח שלנו, רחוק מלהיות מתוקן, הרי שבכח ה"אמונה" מצטייר האור לטובה ולברכה!

מוהר"ן וסיפורי מעשיות ושיחות ותפילות וכו', ובוה זכה מה שזכה, בחינת 'אחד היה אברהם'. וכן הכרתי אחד מאנ"ש באומן, מהמופלגים, הרה"ח רבי מתתיהו ברזעסקי הכהן, שהיה הולך עם התורות כנ"ל, וזכה לשמירת הברית בתכלית, 'ודמיין עליה כקאקי חיוורי' כמובא בגמרא כידוע. ובוה תלוי כל גדולת האיש הישראלי שיזכה למה שיזכה! והכל באהבה והתקשרות לרבינו ז"ל באהבת לב ונפש" (מכתבי שמואל, מכתב פג).

כשהולכים עם תורה, מחלחלים הדיבורים הקדושים עמוק עמוק, ומצמיחים ומולידים.

"יערוף כמטר לקחי" - כשעושים מהתורה תפילה!

ולסיום, בל נשכח: עיקר הסוד טמון בהפיכת התורות לתפילות!

אם אנו רוצים שהליקוטי מוהר"ן יערוף עלינו כמטר וכטל, עלינו להפוך כל תורה ותורה לשיחה ותפילה ביננו לבין קוננו.

וכאשר "הזהיר אותנו רבינו זכרונו לברכה כמה פעמים, בכמה מיני לשונות, לעשות מהתורות תפילות. ואמר, שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה. ואמר, שעדיין לא עלו שעשועים כאלה לפני השם יתברך כמו אלו השעשועים שנעשים מתפילות אלו שעושים מן התורות. ועוד דיבר מזה כמה וכמה פעמים עם כמה וכמה בני אדם. ומכלל דבריו הבננו, שעיקר כוונתו היתה בפשיטות, שנשתדל לעיין בתורות הקדושות והנוראות שגילה לנו להבין ולהשכיל כוונת אותה התורה למעשה (כי זהו העיקר כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. כמבואר אצלנו

כבר כמה פעמים שכל עיקר כוונת רבינו הקדוש והנורא זכרונו לברכה בכל התורות שגילה, היה הכל רק בשביל המעשה, שנשתדל ונתאמן ונתחזק בכל עוז לשמור ולעשות ולקיים ככל הנאמר בכל תורה ותורה, ונחשב דרכינו כמה אנו רחוקים מאלו הדברים המזכרים בכל תורה ותורה, ונתפלל ונעתיך להשם בריבוי הפצרות ובקשות ותחנונים שירחם עלינו, ויזכנו ויקרבנו ברחמי המרובים, שנוכה לקיים כל מה שנאמר שם באותה התורה, ונשפוך

לא די ללמוד
את תורותיו של
רבינו מקופיא,
ולהמשיך הלאה.
אם אנו רוצים
שדבריו יכו בנו
שורש ויצמיחו
פירות מתוקים
של תורה ותפילה,
ועבודת ה',
עלינו לשקוד
על דלתי תורתו,
ולהחדיר את
דיבוריו בתוכנו
כטל וכמטר. ואז,
כאשר נטפטף
את דבריו על
לבנו, וניתן להם
להרוות ולהשקות
את אדמתנו -
יולידו ויצמיחו
דבריו הקדושים,
שהם דברי ה',
פירות נפלאים

שיחנו לפני השם יתברך על כל הדברים הנאמרים שם, שנוכה לקיימם ולהגיע אליהם בשלימות" (ע"פ ליקוטי תפילות, הקדמה).

רק אז - כשהופכים את התורות לתפילות - נכנסים הדברים עמוק ללב, כטל וכמטר!

"וזה 'האזינו השמים ואדברה וכו' יערוף כמטר לקחי', שבוודאי יכנסו דברי באוזניכם, וכעין שפירש רש"י שם לעניינו. והטעם: 'כי שם ה' אקרא', כי אקרא ואתפלל בשם ה' ואעשה מהתורות תפילות ועל ידי זה בוודאי יערוף כמטר לקחי תיזל כטל, שיתקיימו ויכנסו דבריי בליבכם כמטר וכטל, ותזכו לקיים את התורה! כי עיקר קיום התורה הוא על ידי זה שעושין מתורות תפילות" (ליקוטי הלכות, ראש חודש ה', לא).

רק אז - כשעושים מכל תורה תפילה - מתחילים להרגיש את המוסר הנורא המסתתר בכל תורה ותורה!

וכפי שהעיד רבינו ואמר: "המוסר של התורה שלי נפלא ועצום מאד. אילו היו אומרים זאת התורה בלשון אחר, בלשון מוסר, היה מעורר ומשבר את הלב מאד, כי כולה מוסר השכל, מוסר גדול ונורא מאד. על כן צריך ליהדר לקיים מה שהזהרתי אתכם לעשות מן התורה תפילה. כי תיכף כשמתחילין להכניס זאת התורה בתוך דברי התעוררות ושיחה של תפילה, בודאי תעורר ותשבר את לבו מאד" (שיחות הר"ן, קצו).

יהי רצון שנוכה, בלילות אלו - לילות החורף, לילות הזהב - לקום בחצות הלילה, ללמוד את תורותיו של רבינו הקדוש, ולעשות מהם תפילה. עד אשר יערוף כמטר לקחו תיזל כטל אמרתו, ועולמנו נראה בחיינו...

וכפי שכתב פעם רבי אייזיק קראסינשטיין לבנו רבי הירש לייב: "בני, מה אומר לך, אם תזכה ותקום בחצות לילה ותלמד תורה בליקוטי מוהר"ן ולאחריה תאמר את התפילה שעליה שבספר ליקוטי תפילות. אז יקוים בך 'עולמך תראה בחיך'" (שיש"ק ה', רסט).

וְאֶת־מִזֵּל חֲזַרְתִּי עִם אֶחָד הַתּוֹרָה
"אֲזַמְּרָה לְאֱלֹקֵי בְּעֹזְדֵי"
וְנַעֲשִׂית בְּעֵינַי כַּחַדְשָׁה מִמֶּשׁ

וְשִׂמַח בְּנֵי זְכָל אוֹהֲבֵינוּ, בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה
מִקְדָּשֵׁת יִשְׂרָאֵל שְׂזַכֵּינוּ.

וְאֶת־מִזֵּל חֲזַרְתִּי עִם אֶחָד הַתּוֹרָה "אֲזַמְּרָה לְאֱלֹקֵי
בְּעֹזְדֵי", וְנַעֲשִׂית בְּעֵינַי כַּחַדְשָׁה מִמֶּשׁ.

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יִזְכְּנוּ לִילָךְ עִמָּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל
עֵת, כִּי נִפְלְאָת הִיא, מַעֲשֵׂי ה' הַמָּה, גְּדוֹלִים
מַעֲשֵׂי ה', אֲשֶׁר הַפְּלִיא לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ.

מָה אֲדַבֵּר, חֲזַקוּ וְאִמְצוּ מְאֹד בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ
כָּל אֶחָד מִמְּקוֹם שֶׁהוּא, כִּי כָּל חַיּוֹתֵנוּ וְקִיּוּמֵנוּ
הוּא בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה וּבְכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה מֵה
שְׂמוֹשָׁכִים עֲצָמָם בְּכָל פַּעַם מֵרַע לְטוֹב, וְכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁהוּא - כָּל חַיּוֹתוֹ וְקִיּוּמוֹ מִזֶּה.

וְסוּף כָּל סוּף נָשׁוּב בְּלִנּוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי זֶה.

(עלים לתרופה)

החזן רואה היכן התנינוקות קודמים

מאמר מעמיק ועיוני סובב והולך על התורה 'אזמרה'
הנלמדת עתה בחבורות הקודש ההולכים בתורת ה'

השאלות והתמיהות בתורה 'אזמרה'

אחר הדברים האלה, נראה כעת כיצד מתבארים כמה מושגים, וכיצד מתורצות כמה קושיות בתורה 'אזמרה' עפ"י הכלל הראשון. ואלו הן מעט מן השאלות שיש לשאול ולהקשות:

א. מדוע רבינו ז"ל פותח את התורה בחיוב לדון לכף זכות את האחר ואפילו מי שהוא רשע גמור, ורק בהמשך דבריו עובר בחיוב לדון את עצמו? היה ראוי יותר לכאורה שקודם ידון את עצמו לכף זכות, ורק לאחר מכן ידון את חבריו, ואם כן מדוע הקדים את עניין הכף זכות שבאחר לכף זכות שבעצמו?

ב. בעניין הכף זכות אשר צריך לדון את הרשע נאמר בתחילה 'שיוכל להשיבו

הראשון אשר יכונה 'מיניה וביה' (פירושו: ממנו ומתוכו).

וביאור הכלל הוא, שכל מאמר וכל עניין - הרישא, הסיפא והמציעתא שלו מפרשים זה את זה, ואין צורך כלל ללמוד ביאור התורה מתורות אחרות אלא הכל נלמד מיניה וביה, וכ"ש שאין ללמוד משאר ספרים קדושים, אשר לא הוזכרו בתורה. נמצא אם כן, שכאשר מתעוררת קושיא במהלך הלימוד או כאשר נרצה לגלות מהו הביאור של מושג מסויים, כגון 'תיוט', 'חן' או 'מנגן רשע', עלינו לחפש אך ורק מתוך התורה הנלמדת, מיניה וביה, וכך נזכה לגלות מהי כוונת רבינו ז"ל באמת, וכלשון ר' אברהם - לגלות ולהבין מהו 'עומק הפשט' שבכל תורה ותורה.

דוע ומפורסם הוא מה שמובא בספר חיי מוהר"ן (סימן שמו - שמת), שרצון רבינו ז"ל היה שנלמד את סיפרו הקדוש ליקוטי מוהר"ן בעיון גדול מלבד הלימוד הפשוט, כי יש עמקות גדולה ונפלאה בספרו הקדוש אשר לא נמצא דוגמתה בשום ספר, וכן יש בו פנימיות הרבה מה שאין נראה על פי פשוטו כלל, ועל כן צריכים לדקדק בו מאוד.

והנה, בכדי שנוזכר לקיים רצונו ז"ל ולהוציא מהכח אל הפועל, דלה ואסף איש אלהים טהור, הלא הוא הרה"ח ר' אברהם בר נחמן ז"ל, ת"י כללים שהם למעשה ת"י כללים, שעל ידם נוכל לעיין ולהתעמק כפי מדריגתנו בתורתיו הנפלאות, אך לא העת היא למנותם אחד לאחד ולבארם, ולכן נציין רק אחד מהם שהוא למעשה הכלל העיקרי והיסודי ביותר, הלא הוא הכלל

שתי נפילות בדעת - 'עצבות' 'ומרה שחורה'

נמצאנו למדים, שאותו הבל פה הוא הסיוע דלעילא והרפואה לחוסר היכולת לפתוח את פיו, ובזה יקום מעט מנפילת דעתו עד שתסולק גם אותה הכבדות ששרתה עליו מחמת אותה המרה שחורה, ויוכל כעת לראות שאינו רשע גמור כפי שחשב, והנה גם בו יש

זבזה מתודצת באופן
נפלא מדוע פתח
רבינו ז"ל בחיוב
לדון את האחד לכף
זכות ורק לאחר
מכן בחיוב לדון
את עצמו, שהרי
כאמור, אותו אחד
שהוא בחי' תינוק,
אינו יכול להתחיל
לדון את עצמו לכף
זכות בלעדי הסיוע
דלעילא שנמשך
ע"י ה'דועה' שלו
הנמצא מעליו

מעט טוב. אך מכיון שרואה שאותו דבר טוב הוא מלא בחטאים ופצעים, נופל הוא כעת לעצבות שמחמתה אינו יכול להתפלל עדיין,

להתפלל ולפתוח פיו לבקש למצוא בעצמו נקודות טובות כדי לדון עצמו לזכות, אך ע"י שימצא בעצמו נקודות טובות, ממילא יעמוד על דעתו עד שיבוא לשמחה ויוכל להתפלל.

ובאמת יראה המעיין, שלכאורה נפל פיתא בבירא, שהרי כל מציאת הנקודות טובות שבעצמו היא בעצם על ידי הבחינה שתהיה בו הרעת הנ"ל שרק כאשר יקום מנפילת דעתו ויתחיל לחפש ולמצוא בעצמו נקודות טובות, אזי גם יוכל לבוא לתפילה ובקשה, והרי כיצד תתכן זו הבקשה למצוא טוב בעצמו אם ממילא מונח הוא בבחי' עצבות, מרה שחורה ונפילת הדעת? שהרי אם כל תקנתו היא בעצם על ידי מה שיתעורר בבקשה אחר הטוב שבו, ולו הבקשה אינו יכול לבוא מחמת עצבות הנ"ל, אם כן מהיכן יתחיל? אלא שבהכרח נצרך הוא לסיוע דלעילא ולפחות בתחילה, כדי שיוכל לפתוח את פיו בבקשה אחר הטוב שבו, וממילא גם יוכל למצוא ולבוא לשמחה ותפילה. אך מהו אותו סיוע דלעילא?

ההבל פה הוא הוא הסיוע דלעילא

כדי לתרץ קושיה זו, נבאר תחילה מהו עניין ההבל פה הנמשך מן המשכן לתינוקות של בית רבן, ובדרך אגב גם יתבאר עניין התינוקות. הנה אותם תינוקות, הם מקבלים הבל פיהם בלא בחירה כלל מחמת שאין בהם שום חטא. וזה העניין מקושר היטב עם המובא בריש המאמר, שבחי' הכיסוי והסתרה על הנקודות טובות שבכל אחד הוא בעצם בבחי' של חטאים ופצעים וכדו', וכמ"ש: 'ואפילו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים וכו'', ונמצא אם כן שהבחי' של הבל פה שאין בו חטא הוא בחי' הנקודה טובה שבכל אחד אשר אינה מכוסה מאותם חטאים הנ"ל.

וכן הוא מדויק בלשון רבינו ז"ל, שאותם התינוקות הם מתחילים לקרוא ולהכנס בתורה מכת אותו הבל פה שמקבלין מהמשכן. ובחי' זו של ההתחלה היא אותה הבחי' ממש של ההתחלה להסתכל בעצמו, וכמ"ש: 'ואפילו כשמתחיל להסתכל בעצמו וכו'', וכן לקמן: 'ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הטוב וכו''.

בתשובה, ואילו מיד בהמשך מובא בלשון 'עד שישוב בתשובה' - מה פשר שינוי הלשונות? ג. וגם מיד בהמשך מובא שעל ידי שדן את הרשע לכף זכות, על ידי זה הוא 'מעלה אותו לכף זכות' ולא הוזכר עוד מעניין הכף חובה, ואילו מיד בסמוך כבר טרח לבאר ש'מעלה אותו באמת מכף חובה לכף זכות! האם יש טעם לדבר?

ד. מובא בהמשך התורה, שצריך האדם למצוא גם בעצמו מעט טוב, כי זה ידוע שצריך האדם לזהר מאוד להיות בשמחה, ואפילו שמתחיל להסתכל בעצמו אזי רוצה הבעל דבר להפילו בעצבות ומרה שחורה. והנה גם כאן צריך לשאול מדוע נקט גם בלשון של 'עצבות' וגם בלשון של 'מרה שחורה'? הלא לכאורה הם מילים נרדפות, ואם כן הרי זה מיותר?

ה. עוד מובא בהמשך התורה, שכשהאדם נופל בדעתו מחמת גשמיותו ומעשיו הרעים וכו', אזי על פי רוב אינו יכול להתפלל כלל מחמת זה, ואינו יכול לפתוח את פיו כלל. והנה יש לתמוה מדוע נקט גם בלשון של 'אינו יכול להתפלל' וגם בלשון של 'זאינו יכול לפתוח פיו'? הלא כ"ש הוא - אם אינו יכול לפתוח פיו כ"ש שאינו יכול להתפלל?

ו. לכל אורך המאמר עד אמצעיתו מבואר עניין הכף זכות שברשעים ושבבעצמו וכן מעלת התינוקים הנעשים על ידי זה. והנה בכל החלק השני של המאמר, נראה לכאורה שפנה לעניין אחר והוא, שבכל דור ודור יש רועה, והוא בחינות משה, וזה הרועה הוא עושה משכן אשר ממנו מקבלים התינוקות של בית רבן הבל פיהם וכו'. ולכאורה קשה מהו אותו 'הבל פה' וכיצד הוא קשור לחלק הראשון שבמאמר אף לפי פשוטו. גם בודאי צריך לשאול מי הם אותם תינוקות אשר צריכים לקבל את זה ההבל פה?

התינוקים המתבארים מיניה זביה

הנה מבואר במאמר, שצריך האדם להתפלל ולבקש למצוא בעצמו 'מעט טוב' שעל ידו יוכל לדון את עצמו לכף זכות, אך מחמת שהבעל דבר מפילו בעצבות, מרה שחורה וכבדות, הוא נופל בדעתו עד שאינו יכול

ורק כאשר יעסוק גם בבירור אותו הטוב או יבוא באמת לשמחה וממילא לתפילה. ויראה המעיין, שבהכרח ישנם כאן שני שלבים -

כלל נקוט הוא בידינו,
שעיקר הצדיקים
והיראים שבכל
דור, הם אותם
שנתקרבו ונקראו על
שם הצדיק האמת
שבדור, שאותם
ה'צדיקים שבדור' הם
תלמידיו של הצדיק
בחי' משה העוסקים
באותה העבודה
הנודאה של 'אזמרה'
- לדון את הכל לכף
זכות, שעל ידי זה הם
זוכים לבנות המשכן

שבתחילה מחפש בעצמו מעט טוב בכללות ולאחר מכן בהתגברות הבעל דבר, אזי כבר צריך לחפש מעט טוב בפרטות יותר, היינו לברר כל החסאים והפצעים שבאותו המעט טוב שמצא.

ובזה מתורץ, מדוע נקט רבינו ז"ל גם בלשון של 'עצבות' וגם בלשון של 'מרה שחורה', וכן מדוע נקט גם בלשון של 'אינו יכול לפתוח פיו' וגם בלשון של 'אינו יכול להתפלל', כיון שעצבות ומרה שחורה הם שני שלבים ממש שעליו להתגבר עליהם כנגד הבעל דבר הרוצה להפילו, שהרי בתחילה מפילו למרה שחורה שמחמתה נופל לכבדות עד שאינו יכול לפתוח פיו כלל, וגם לאחר שהתגבר עליה מכת הסיוע דלעילא והתחיל לחפש בעצמו מעט טוב, מפילו הבעל דבר בעצבות שמחמת זה אינו יכול להתפלל, על ידי שמראה לו שאותו טוב הוא מלא בחסאים עד אשר יברר את אותו הטוב וימצא בו נקודה טובה ממש, ובריבוי הליקוטים יבוא לניגונים ושמחה עד שיוכל להתפלל וכו'. נמצא מבואר אם כן, עומק החילוק בין שתי הלשונות, כאמור.

ההבל פה נמשך ע"י הצדיקים שבדור

עוד מבואר בתורה, שאותו הבל פה נמשך לתינוקות ממשכנו של הצדיק בחי' משה ע"י אותם ה'צדיקים שבדור' שהם בחי' רועים, כאשר לכל רועה ורועה יש סך תינוקות הכפופים תחתיו. והנה כלל נקוט הוא בידינו, שעיקר הצדיקים והיראים שבכל דור, הם אותם שנתקרבו ונקראו על שם הצדיק האמת שבדור (ע"י ליקוטי הלכות, הלכות ברכת השחר הלכה ה, ט, ונמצא אם כן, שאותם ה'צדיקים שבדור' הם תלמידיו של הצדיק בחי' משה העוסקים באותה העבודה הנודאה של 'אזמרה' - לדון את הכל לכף זכות, שעל ידי זה הם בונים בחינת משכן כמבואר להדיא בסוף התורה, שממנו נמשך אותו ההבל פה [אשר שורשו ממשכנו של משה], ואשר נמשך על ידם.

ובזה מתורצת באופן נפלא הקושיא דלעיל, מדוע פתח רבינו ז"ל בחיוב לדון את האחר לכף זכות ורק לאחר מכן בחיוב לדון את עצמו, שהרי כאמור, אותו אחר שהוא בחי' תינוק, אינו יכול להתחיל לדון את עצמו לכף זכות בלעדי הסיוע דלעילא [שהוא בחי' ההבל פה] שנמשך ע"י ה'רועה' שלו הנמצא

מעליו. וראיה לדבר, שכאשר פותח רבינו ז"ל בכף זכות שבאחר, הוא נוקט בלשון של 'יכול להשיבו בתשובה', 'להשיבו' דייקא, כי אינו שב מבחירתו אלא ע"י סיוע דלעילא, מה שאין כן כשכבר מתחיל לדון את עצמו בעצמו - שם נקט רבינו ז"ל בלשון של 'עד שישוב בתשובה', 'ישוב' דייקא, מכוחו ובחירתו.

ובזה גם מתורץ, מדוע בתחילה נאמר רק ש'מעלה אותו לכף זכות' ולא הוזכר מעניין הכף חובה, אך לאחר מכן הוזכר ש'מעלה אותו באמת מכף חובה לכף זכות', שהרי כאמור, ע"י אותו הסיוע דלעילא שהמשיך עליו, העלה אותו לכף זכות, דהיינו שגרם לו להתחיל לחפש בעצמו מצווה או דבר טוב שעשה, אך אותו חיפוש אינו היה מכוחו ובחירתו ועל כן לא מוזכר שם מעניין הכף חובה. אך כאשר כבר התחיל בעצמו לחפש בעצמו איהו מעט טוב, שכעת יש כבר התעסקות בבירור הטוב מתוך הרע אצלו, על כן הוא יכול להתעורר ולשוב בעצמו ומבחירתו ולצאת מכף חובה ממש, ע"י הבחי' של בירור הטוב מתוך החובה והרע.

בסרם נצא את המאמר, נזכיר לקורא היקר, שכל אלו הקושיות דלעיל הן רק כטיפה מן הנחל הנובע, וכן כל אלו התיירושים דלעיל נכתבו בתכלית הקיצור ובבחי' 'תן לחכם ויחכם עוד', ובספר 'מנחל בדרך ישתה' על התורה 'אזמרה', באו הדברים בארוכה, ושם תוכל להרוות צמאונך, כי כל מסרת מאמריו זה הוא רק לעורר את החשק והכיסופים לקיים את רצונו ז"ל - ללמוד את סיפרו בעיון גדול, ולהתעמק בדבריו עד אשר יגלה וימצא את עומק כוונתו הק', ובוה נזכה להגדיל, לפרסם, לפאר, ולרומם באמת את שמו הקדוש והנורא של זה הצדיק האמת בעולם (ליה הלי' שבת י,ה).

אשרי מי שיזכהו!!!

מאמר זה נערך במיוחד לאבקשה ע"י מחבר הספר 'מנחל בדרך ישתה' על תורה 'אזמרה' העתיד לראות אור בקרוב

והזהיר רבנו ז"ל מאד ליילך עם התורה הזאת

כולנו מכירים את התורה 'אזמרה'
אבל הפעם כולנו
'הולכים' עם התורה!

בתקופה זו הולכים רבבות חסידי ברסלב

עם תורה "אזמרה"

ודולים ממנה שפע של אור וחיות לעבודת ה'
"כי הוא יסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך,
ולבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום"

אח יקר!

הצטרף גם אתה לחבורות הקודש ההולכים בתורת ה'

"ותהלה לאל אין לנו להתביש להזכיר התורה הנוראה אזמרה, אלפים פעמים בכל יום. כי היא חיינו"
(עלים לתרופה)

עַל כִּסֵּאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר

כִּי בְּשֵׁם קְדוּשָׁתְךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ
שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד

את סדרת המאמרים נפתח בסייעתא דשמיא בליבון נושא ה"צדיק" - נושא אשר הוא ציפור נפשה של חסידות ברסלב, ונגסה בעזרת השם יתברך להעמיד דברים על דיוקם בצורה ברורה ונחרצת. ועל אף שהדברים ידועים לכל חסיד ברסלב דחד יומא, ראינו לנחוץ להעלות את הדברים על הכתב, למען יעמדו ימים רבים.

במאמרינו זה, נלבן בס"ד את כלליות ענין ה"צדיק" המוזכר בספרי ברסלב. ובמאמרינו הבא, נלבן אי"ה את המסורת כברסלב על אודות המושג של "צדיק הדור", וצורת ההתנהגות הנכונה של התלמידים שבכל דור. וזה החלי בס"ד:

אך למרות הכל, כולנו מבינים שכל מה שנאמר בספרי חסידות על מעלת ה"צדיק" - אין הכוונה לא על הילד המתוק, וגם לא על האברך הצדיק... אלא על משהו הרבה יותר נשגב.

כך גם בליקוטי מוהר"ן; כשרבינו מדבר על "צדיק", הוא לא מתכוון על סתם 'צדיק', ואפילו לא על 'צדיקים' גדולים ונשגבים, אלא על 'צדיק' מיוחד במינו; זה שנושא בתוכו את נשמת 'משה משיח'.

וכך כותב רבי אברהם ב"ר נתמן, בכלל התשיעי מתוך ח"י הכללים ללימוד ליקוטי מוהר"ן:

כָּל הַתְּשִׁיעִי: בְּכֵבֶד הַשְּׂגוּתוֹ הַיְחָדְעוּתוֹ גְּרוֹמָמוֹת הַצְּדִיק וְתוֹרָתוֹ, סוֹכֵב כְּנֻתוֹ עַל יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת, כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי וְהָאֲרִיז'ל. וּבְעֶקֶר לֹא תִהְיֶה כְּנֻתוֹ בְּרַבִּים כְּכֶלֶם, וְזֹלַת עַל מִשְׁחָה פְּשִׁיחַ בְּעֶצְמוֹ, שְׂאֵנוּ מְחַכִּים אֵלָיו.

(ביאור הליקוטים, הקדמה)

מיהו "הצדיק" אשר עליו מדובר בליקוטי מוהר"ן?

כשאומרים את המילה "צדיק", יכולים להתכוון לכמה וכמה סוגי צדקות:

ילד שלומד טוב בחיידר והמלמד נותן לו סוכריה, הוא אומר לו: צדיקיל שלי, קח סוכריה...

כשהאימא רואה שהילד אכל את כל הסנדוויץ', היא אומרת לו: 'צדיק', אתה ילד טוב...

כשבחור שומר את העיניים ברחוב, יש כאלה שיתבטאו עליו: הבחור הזה ממש 'צדיק'...

וגם אברך יקר שעוסק בגמילות חסדים, יתלחשו רבים מאחורי גבו שהוא 'צדיק'...

ובמילים ברורות יותר: רבינו מתכוון על עצמו וכפי שכותב רבי אברהם ב"ר נחמן, בלשון מפורשת יותר, בביאורו על תורה רפ"ב:

גְּבַהָה דַעְתוֹ וְדַרְכוֹ נִסְתָּרָה גַם בְּזָה [וכן בכל תורותיו הקדושים], וְשֵׁשׁ בְּזָה עֲנִינִים נִפְלְאִים וְנִעְלָמִים בְּתַכְלִית הַהֶעָלֶם, עַד שְׁאִין מִי שִׂידַע אִיךָ לְהַתְנַהֵג וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּעִנְיַן הַזֶּה כִּי אִם מִי שֶׁגִּלָּה זֹאת בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא הִיָּה הַמְּשֵׁחַ הָאֲמִתִּי! והוא הרוצה והמשגיח האמתי היכן התינוקות קוראים. כי מאתו בעצמו, נמשכים כל המשכונות של הרועים שהיו ושיהיו, שהוא מקור ההבל פה שאין בו חטא של התינוקות, ועליו נאמר "ויקם משה את המשכן", שהוא הבית תפלה, מרב הדיקכותו בתכלית הזכות והבהירות מיום הנולדו עד יום הסתלקותו, להיות בעצמו בבחינת הבל פיו שאין בו חטא, שהתפאר עצמו שגם הבל פה אינו יוצא מאתו בלי חדוש. (ביאור הליקוטים, סימן רפב)

דבר זה היה פשוט אצל כל אנשי החל ממוהרנ"ת בעצמו, עד לדורנו אנו, שכל היכן שנוכר בספרי רבינו התואר "צדיק" - אין הכוונה אלא על רבינו בעצמו, ותו לא. כך גם כותב רבי געצ"י במכתבו המפורסם:

רבו ככלו של הספר לקוטי מוהר"ן, מבאר רב כחו של הצדיק האמת והשלם בתכלית השלמות... אך זאת צריכין למודעי, שגבין דבר מתוך דבר, על כל פנים כמו פרעה שהבין אחריו הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין גבון וחסם כמוך. על פן גם כאן, מסתמא כשגלה כל כך מעלת הצדיק האמת יותר מכל הספרים, מסתמא הוא השיג והיה בכל הבחינות! על פן יובן כי תקון העולם ובפרט הדור האחרון הזה, הוא רק על ידו. גב' הבחינות: בכחו, בעצמותיו הקדושות. ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו.

למוהרנ"ת היה גם פשוט, שאפילו הצדיקים בעצמם - אם רק יתבוננו על מה מדבר רבינו - יודו ולא יבושו שאין להם את המדרגות והכוחות הנשגבות והנפלאות המיוחסות בליקוטי מוהר"ן ל"צדיק". וכפי שהוא כותב בתפילתו להשם יתברך:

כי אם אמן גם עתה נמצאים צדיקים ומנהיגי ישראל, ה' עליהם יחי, ויאריר ימיהם ושנותיהם. אבל הלא כל המפרסמים כלם יודו בעצמן ולא יבושו, שאין להם זה הכח שהזכרנו לפניך, שהוא הכח של משה רבנו. (ליקוטי תפילות ח"ב, תפילה כח)

כך שה"צדיק" היחיד - עליו מדבר רבינו בתורתו - הוא: רבינו בעצמו! הוא זה שיש לו את המדרגות עליהם הוא מדבר, והוא זה שיש בכוחו לפעול את המתגלה בתורתו.

מי שגילה את המעשיות והתורות, הוא זה שעליו מדובר שם!

מוהרנ"ת חוזר ומשנן יסוד זה, כמה וכמה פעמים, ומחביבות הענין נעתיק כמה מהם:

כשרבינו מספר על השבעה בעטלערס ומדרגותיהם הנוראות, פשוט לו למוהרנ"ת שכל השבעה בעטלערס הם בעצם רבינו בעצמו. וכפי שהוא כותב בספרו ימי מוהרנ"ת על רבינו:

אשרי הגוף שלא נהנה מהעולם הזה כחוט השערה. אשרי העינים שלא היו להם שום הסתכלות בזה העולם, כי כל העולם כלו לא היה עולה אצלו כהרף עין. אשרי האזנים שלא שמעו שום קול של זה העולם, וכן שאר כל האיברים והחושים. כמוכן כל זה בהמעשה של השבעה בעטלירס שספר. עין שם היטב והבין, כי לא קדמו אדם בעולם לספר שבחים כאלה על שום צדיק. ומן הסתם כשהוא ידע לספר כל זאת היה אחוז בכל זה! ואם תשים לבך להסתכל שם היטב היטב בעין האמת אז תבין מעט עצם גדלת קדשותו העולה על כל הקדשות. אשרי לו.

(ימי מוהרנ"ת, סו)

גם כשהוא כותב לבנו על אודות הבעטלער העיוור, הוא מתבטא:

אשריך ישראל, בפרט שזכינו לידע מזה שאינו זוכר כלום והוא זקן ויניק וכו' וכו' כי הכל הבל, וכל דיברי ארעא קלא חשיבין, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש 'קלא קמיה קלא חשיב', קלא ממש. אך מי זכה לזה בשלמות? כי אם מי שספר מעשה הנ"ל! ומה טוב חלקנו כשאין אנו חולקין על מי שהוא אין בצמת.

(עלים לתרופה, מכתב מיום הושענא רבה שנת תר"ב)

כך גם לגבי ה"מעשה מבעל תפילה", היה פשוט למוהרנ"ת שרבינו הוא הוא ה"בעל תפילה", וכפי שמסופר:

אחר שהדפיס מוהרנ"ת את הליקוטי תפלות, אמרו אנשי מוהרנ"ת: אדם ראויים להיות הבעל תפלה. אמר להם מוהרנ"ת: הבעל תפלה הוא רבנו אולם אם גם אני מאנשי המלך הריני הימליץ, כי יכול אנכי ללמד זכות על אדם שעבר שמונה מאות פעמים על כל התורה קלה.

(שישי"ק ב, תקצא)

וכך גם לגבי כל תורותיו של רבינו - היה ברור ופשוט לו למהרנ"ת, שרק רבינו בעצמו הוא זה שעליו מדובר. וכפי שהוא כותב לדוגמא על תורה ו', סוד כוונות אלול:

עלינו להודות ולהלל ולשפסם להשם יתברך תמיד. מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלי, אשר חמל עלינו בעל הרחמים בהמלה רבה ובחגיגות פאלה, שאנו יודעין קצת ומאמינים שיש סוד פונות אלול. ותקדק היטב בדברי הקדושים שאמר וזה סוד פונות אלול שהוא להיות בקי בהלכה, בקי בראש בקי בשוב, בקי בעיל, בקי בנפיק, שהוא בחינת אם אסק שמים שם אתה, ואציעה שאל הנה; וכונתו פשוטו, שאפלו מי שהוא בבחינת יוצאיקה שאלו ממש, יאמר 'הנה'. אבל אין זה דבר פשוט להחיות ולהחזיק את האדם שלא יפל יותר, כשהוא בשאל מתחיות ממש חס ושלום. רק יש בזה סוד גדול ונורא, סוד עמק ונסתר מאד מאד, שהוא סוד פונות אלול, שזה הסוד אין יודע רק מי שדבר ונגלה זאת התורה הנודעת: שהיא סוד השגת מעשה מרובה במחלית הפעלה עד בחינת גאון העליונה מאד, להשלים בחינת אדם היושב על הכסא. ואין מי שיכול להחיות עתה הנפשות הירדות וכו' בדורות האלו, כי אם מי שאלה התורה הנבילה!

(עלים לתרופה, מכתב מיום ג' תצא תרי"א)

ולאחר פטירתו של רבינו, היה פשוט לו למהרנ"ת ששוב לא יהיה עוד "צדיק" כזה, שיוכה למדרגות המבוארות בליקוטי מוהר"ן. וכפי שהוא מתאונן רבות בתפילותיו, והרי אחת מלשונותיו:

עמה אין לנו על מי להשען כי אם עליך אבינו שבשמים. כי הצדיקי אמת שהיה להם זה הכח להודיע האמת להטוב הנבואה, הלא הפה נסתלקו בעוונותינו הרבים. ומה נעשה עכשו בעת צרה הזאת אשר קמהו לא נהיתה, אשר נשארגו בתרן בראש הנהר וכנסו על הנבצעה, באין משען ומשענה.

(ליקוטי תפילות, יז)

שכן, כבר הודיענו זאת רבינו, כי ממנו לא יהיה חדשות עד משיח צדקנו" (שיר יחידות לר"י ברייטער הי"ד).

מה עם הלשונות של מוהרנ"ת אשר מהם משמע קצת אחרת?

גם באותם מקומות, בהם מדבר מוהרנ"ת על ה"צדיק" בשפה כללית, ואף בלשון רבים - עד שיכול להשתמע מדבריו שישנם רבים הנכללים בגדר זה - גם שם אין כוונתו אלא על רבינו בעצמו. וכפי שכותב רבי אברהם ב"ר נחמן:

ותמענו זביו מאלו, שמה שלא נפירנו שם (וכו) בשאר מקומות בדברי הקדושים) כי אם בדרך קלל בשם 'צדיק', הוא מפני דרכי שלום וכבוד אלקים הסתר דבר. וגם כי אמןם

שגם זה אמת, כי כל צדיק היודע יש בו בחינת משה משיח פמוקא בדברי ז"ל, אבל בודאי העקר הוא היעלית על קלנה, שהוא משה משיח בעצמו, כנשמע פמה פעמים מפי הקדוש בפרוש.

(מכבי אור, חכמה ובינה, מא)

יותר מכך:

אפילו באותם מקומות, בהם מבקש מוהרנ"ת בתפילותיו שיוכה למצוא את הצדיק והמנהיג של אותו דור - אין כוונתו אלא על רבינו בעצמו. וכפי שהיטיב לבאר זאת רבי גדליה קעניג זצ"ל במכתבו, וזה לשונו:

ובודאי שמוהרנ"ת ז"ל בתפילותיו להשם יתברך שיוכהו למצוא את הפנהיג האמתי, כונתו בזה שיוכהו השם יתברך למצוא ולגלות בכל פעם יותר ויותר את הרוח הקדוש האמתי ההך והנהיג של רבנו ז"ל השמונ ונגנו ונעלם עדן בדברי תורתו ושיחותיו וספורי מעשיותיו ורמזיו הקדושים ... כי גדלת קדש אמתות הצדיק האמת הזה, הוא אין סוף, לא יכילם כל רעיון, וכל כפה שחותרים ומוציאים, עדן האור גנוז ונעלם, ויש לחתר בכל פעם מקדש, כי מוצאים בכל פעם חדשות אמיתות. וגם כהיום כן הוא, כי הוא נטל נובע מקור חכמה, מעין המתגבר, המנביע בכל עת ורגע מים חיים, מים מתוקים חדשים לגמרי.

והם מלחזקו, או אפילו להעלות על הפחשכה, שהיתה כונתו בתפילותיו להשם יתברך על מנהיגים אמתיים אחרים. אף על פי שהוא מעריך ומכבד אותם מאד מאד וכמבאר הרבה בהפסרים הקדושים, אבל אין הם תמורה או תליפין לרבנו ז"ל.

(שערי צדיק, מכתב ד)

לסיכומו של ענין:

היכן שנוכר בספרי ברסלבי: ה"צדיק" - אין הכוונה אלא על רבינו בעצמו!

ומי שעל אף הכל, מתחשק לו להתעטר [או מתנהג בצורה שגורמת לאנשיו, לצטר אותו] בתואר ה"צדיק" שבליקוטי מוהר"ן - כבר נחרץ דינו כ"מפורסם של שקר" למהדרין מן המהדרין...

וכלשונו של רבי יצחק ברייטער הי"ד:

אין להאדם להשתדל להעשות זה הצדיק, ואין לו לחשוב כי כל מי שרוצה לשול את הפתח הזה נוסל, כי זהו ענין המפרסם של שקרי שהוכא בליקוטי מוהר"ן!

(שארית יצחק, חלוקי החול, עמוד הצדיק, טעין יט)

בעזה"ת אבקשה ימשיך להאיר

רק תניח אבן!

בית ההפצה אבקשה הולך ונבנה מכיסופם והשתוקקותם של התלמידים הנאמנים אשר ליבם בוער להאיר ולהחיות את נצחיות אורו של אור האורות בתמימות ובפשיטות בדרך המסורה לנו מדור דור, **ובלבת אש קודש מניחים אבנים יקרות בבנין הנפלא, "בית אבקשה".**

בעזה"ת בא גם אתה להניח אבן של
אהבה לצדיק וכך אבקשה ימשיך להאיר.

ליצירת קשר: 052-7626611 או להשאיר הודעה במערכת 0747-800-141

"מאן דאית ליה חולקא בצדיקיא אית ליה חולקא בעולם הבא"

מתוך משא קודש חוצב להבות אש מאת הרב החסיד

רבי נתן צבי קעניג זצ"ל

ראש ומייסד כולל ברסלב בני ברק

אשר דרש במקהלות עם, בסעודת יומא דהילולא של רבינו הק'
ח"י תשרי - 'אושפיזא דמשה רבינו רעיא מהימנא' לעת אשר
החלו להיפתח לרווחה שערי הציון הקדוש באומן

נערך ונסדר על ידי מערכת "אבקשה"

לרגל מלאות 20 שנה לעלייתו בסערה השמימה - כ"ז תשרי תשנ"ח - תשע"ח

ברוממות קדושת הציון הקדוש ■ **בנצחיות** אורו ובגדולת
כוחו של צדיק הדורות ■ **במעלת** דיבוק חברים אשר רק על
ידה אפשר להינצל משטף המים הזידונים ■ **באזהרה** הגדולה
לבקש ולחפש את רוחו של איש האלוקים כלליות הרועים

ולתקן תיקונים נפלאים גם לאחד מאותו שנים אחר הסתלקותם, בזה זכה רבינו הקי יותר מכל בכחינת ידות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה.

ברוך הי שזוכים בחזרות אלו להיות על ציון רבינו הקי, תהלה להי כולנו זכינו להתקרב לרבינו הקי וכולם שואפים לעסוק בעבודת השם יתברך, ודי אף אחד לא תגיע להתקרב חלילה לרבינו כדי לחפש כבוד או ממון, כל מי שמסתובב כאן כוונתו ודי רק לעבודת השם יתברך, ואם כי שבוטאי לא כל הכלים ולא כל הרצונות שווים, אך במציאות האמתית והכללית כולם הפצים ליראה את שמך.

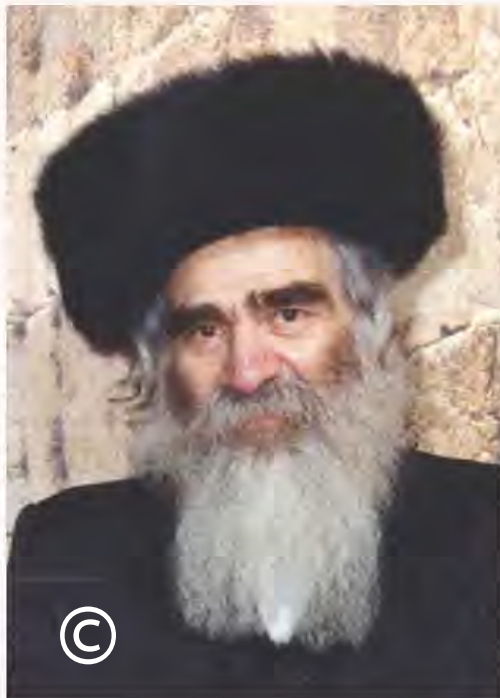
זה באמת עיקר התכלית מה שרבינו הקי מדבר אלינו ועוסק אתנו, להכניס בנו התחזקות ואמונה סתורה בהשם יתברך, לעבוד את השם יתברך בשמחה, ולחיות עם דביקות בהשם יתברך.

לשם כך הוא הוריד לנו מדדגא לדרגא

דיבורים קדושים של התחזקות, על ידי מוהרני"ת ותלמידיו מדור דור, עד שגם אנחנו בחזרות אלו זוכים לאחוז באמונה בתמימות ופשיטות בלי חכמות.

והנה ישנם הרבה שנופלים ונתלשים בעבודתם. ואחת הסיבות הגורמות לנפילה וירידה הוא מחמת שכשארם מתחיל בעבודת השם יתברך הוא מקבל התלהבות והארה מלמעלה וכמו רוח סתרה יורד עליו משמים. ואולם לאחד מכן הארה הזאת מסתלקת ונשאר ממנה רק רשימו, ומעתה עיקר עבודת האדם הוא להתעורר ולהתחזק כל הזמן מעצמו.

אמנם זה עוד לא דרך כבושה לגמרי. אבל ברוך הי שאתרי שבעים שנה של געגועים וכיסופים לציון הקדוש, שרק יחידים זכו להגיע לשם, וחינו זה נהיה כמעט דרך כבושה לכל.

אנחנו בזכרים בחסידים הקודמים מדור העבר, כרבי שמואל הורביץ זצ"ל, איזה כיסופים וגעגועים היה להם להגיע לציון רבינו הקי.

מובא דבר נורא מהאר"י הקדוש, שקבורת משה רבינו היתה דייקא מול בית פעור בכדי להכניע את אותה קליפת בית פעור. ובוודאי כן הדבר אצל ציון רבינו הקדוש שנמצא שם להכניע אותה קליפתו.

רבינו הקי אמר על עצמו יואני די מלוכלכות בדם ובשפיר" (חיי מוה"ק), אין כל ספק שזהו כל העבודה שהצדיק עובר גם לאחד הסתלקותו, כמו שכתוב "בניהו בן יהודע בן איש חי", שאפילו לאחר הסתלקותו נקרא חי, על ידי הדעת הקי והספרים הקי שהשאיר אחריו.

כשאנחנו עומדים על יד ציון רבינו הקדוש יודעים אנו שבד' אמות קדושות ונוראות אלו שוכן איש חי. ודי כל אחד כשלעצמו אין בכוחו ואפשרותו כלל לתקן ולגמור הכל בשלימות הראוי. ואולם כמו שאמר רבינו (חיי מוה"ק) מעלת התחזקים אלו רצג "תנו לי אבנים עם סיד ואני בונה מהם בנינים נפלאים ונוראים", כשמגיעים לקברי צדיקים, אזי הצדיקים מקבלים כח מעבודת השם יתברך שהמקורבים שלהם עוברים שם את השם יתברך, וכשבאים ומביאים אותם לצדיקים הם מעלים עם זה נחת רוח להשם יתברך.

הזהר הקדוש אמר: "מאן דאית ליה חולקא בצדיקא אית ליה חולקא בעולם הבא". והאר"י הקי מבאר ואומר, דאפילו אדם שיש לו רק חלקי בצדיק - כל אחד כפי ענינו, וכל אחד יש לו נקודה אחרת, אשר את זה קורא הזהר הקי "חולקא", כבר אית ליה חולקא לעולם הבא.

זה הזכות הגדולה והעצומה שזכו לה בני הדור האחרון שעל אף שאנו רוצקים

מאד וקפני ערך כלפי הזרות הראשונים, הרי שאנו זכינו שהצדיק גדול המפעלה יורד מרום מדינתו אלינו, ועל אף שישנם הרבה צדיקים גדולים ונוראים מצויקי ארץ שזכו להשגות והארות נוראות ועלו למדרגות גבוהות מאוד, אך את הכלים להוריד את הארות וההשגות אלינו, כאן למטה בעולם הזה, ושהם יוסיפו וימשיכו להאיר

כשאנחנו עומדים על יד ציון רבינו הקדוש יודעים אנו שבד' אמות קדושות ונוראות אלו שוכן איש חי. הרי כל אחד כשלעצמו אין בכוחו ואפשרותו כלל לתקן ולגמור הכל בשלימות הראוי. ואולם כמו שאמר רבינו "תנו לי אבנים עם סיד ואני בונה מהם בנינים נפלאים ונוראים"

וזה מה שמוהרני"ת ויל לימד אותנו בשיחתו הידועה, שמדוע הצדיקים זכו למה שזכו הנגיפו למדינתם העליונה, זה רק משום שהיה להם את מדת התחזקות. וכשנכנסו לעבודת השם היה דרכם לעבוד את השם יתברך בכל מצב שיהיה, ולא רק כשהיו בתלהבות והתעוררות, אלא אפילו בשעת נפילה וירידה וטילוק המחזק חזקו

עצמם והמשיכו הלאה, וכן כל צדיק לפי גודל התחזקותו שהיתה בו וכה להגיע למדרגה שהגיע.

וכך בכל עבודה ועבודה שמתחילים לעבוד אותו יתברך צריך לדעת שהדרך לזכות לזה הוא כמו בשעת מלחמה, וכמו שמהרגנית זיל כותב על כך ב'ליקוטי הלכות' שעל שעת מלחמה נאמר 'אל ירך לבבכם מקול שעמט הסוסים', שהאויב מנסה בעת מלחמה להבעית ולהפחיד את שונאיו על ידי רעש, ועל ידי זה יכול להפיל את שונאיו, ועל כן הוזהר אותם הכהן הגדול לפני יציאתם למלחמה, לכל יפחדו מקול הרעש.

כן הדבר בעבודת השם יתברך כשאדם מתחיל להיכנס בעבודת השם הבעל דבר מתחיל להפחידו ולגנותו להרחיק אותו על ידי תלישות הרצת ונסיונות או עצבות, ועל זה צומד ומוזהר אותנו מוהר"ת שלא להיבהל כלל מהקול הרעש והפחדים הללו.

וגם זה צריך כל אחד שרוצה להתחיל ולהיכנס בעבודת השם יתברך לתשוב ולהתבונן תמיד להיכן אני תפץ לבורא ולהגיע, והוא להתדבק ולעבוד אותו יתברך, ולזכור ולידע כי 'עליך נפל תובת היום'. שכל אחד יזהר בינו לבין עצמו כל הזמן איך אני בונה אצל עצמי את קרבתו להשם יתברך. זה הרי היה כל העבודה של רבינו הק' שעסק עם כל אחד לצדפו לזכור ולרפאותו לדבקו אליו יתברך. והה צריך להיות משאלת הלב התמידית האין זוכים לזה.

האמת שלזכות לכל זה, לחיות בהתחזקות תמידית בעבודת השם יתברך, הוא רק על ידי דיבור תבירים, שהם אחד משלושת הנקודות שרבינו הק' דיבר מהם שמוכרות להתקדבות להשם יתברך.

קשה אמנם לדבר על זה לפני אברכים צעירים רכים בשנים שלא תמיד מבינים את נחיצות הדבר, אך ימים יבדלו שיעקר ההצלחה

כל מעשה העגל היה כי חשבו שנסתלק משה ולא המשיכו לבקש ולחפש אחריו, וזה כל עבודת והסתת הבעל דבר להרחיק את האדם שיהיה קשור לעצמו במקום לחפש ולקשר עצמו להצדיק. ועל זה הזהיר רבינו הק' בראש השנה האחרון לחפש ולבקש את הצדיק תמיד, שלא תהיה חלילה 'אחרי מותי'. כי מי שמונח בעבודתו בחיפוש והתקשרות להצדיק זוכה לשלימות התיקון והאמונה

ורוצים לשכור ולעקור את האמונה הקדושה רתמנא ליצלן, עד שקשה כיום למצוא מי שחי עם אמונה באמת עם תיות אלקות שהה צריך להיות השאיפה התשווקה לחיות עם מלכותו אמונתו יתברך, כמו שמתפללים בתפילות יום הכיפורים.

אנחנו זקוקים לתפש צצות ודרכים איך להחזיק עצמינו בזמן שרואים את הירידה הזאת מדור לדור, רבינו הק' כבר אמר בדורו: יאוי ואבוי שאין אנו זושבים כלל בשביל בנינו ודורותינו איך להצילם ממים הידונים הרעים האלה, כלומר איך לעשות שיהיה להם אמונה בשלימות.

צריכים לכסוף ולהשתוקק לכך שזוכה כבר שיסתובבו אלפי אברכים עם אמונה חזקה וחייה בהשם יתברך, בזה יתעלה מלכות השם יתברך בעולם, וזה מה שיקים לנו סוכת דוד הנופלת.

כבר דיברנו מה, מה שרבינו אומר ביספר המידות' שהפשע מכניס כפירה באדם. עלינו לדעת שהרשעים מכניסים כפירה באדם, וכפי שמהרגנית הדב ממשעהרין כותבים שצריך להתרחק מהאפיקורסים כמו שמתרחקים מ'בעלי ראתן'. 'בעלי ראתן' - הכוונה היא לסוג אנשים שעל ידי הסתכלותם לבד הם מוזיקים לאדם, כך צריך להתרחק מהאפיקורסים ומהרעות שלהם כמו מבעלי ראתן, ורבינו אומר עוד ביספר המידות': 'אל תדבר עם הרשע כי תבל פיו יחטיא אותך'.

וזהו מה שרבינו הק' רצה שיהיה לנו אמונה עם תיות באור פני מלך חיים, וכפי שרבינו הק' אמר פעם למהרגנית זיל על הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדישוב ויצ"א שכאשר הוא אומר ומזכיר את שם היבורא' יתברך ניתו אש מעיניו, על כאלה צדיקים דיבר רבינו הק', שקיבתם להשם יתברך היה באופן כזה שהיה ניתו מעיניו אש.

ברוך ה' שיש לנו כלים כאלה שיכולים לזכות על יום לאמונה בשלימות, יש לנו את ה'ליקוטי תפילות' והספרים הקדושים והעצות הנפלאות שבוראי נזכה על ידם לאמונה היה וקיימת.

וזו באמת המעלה העליונה שיש בהתקדבות לצדיקים האמתיים שיכולים לעשות טובות לכל אדם אפילו אם הוא במדרגה הפחותה ביותר, באם הוא הולך ומתנתג בפשישות ותמימות כפי שהצדיק הורה לו, הוא זוכה לבחינת 'עיבור' שמתעבר בו נשמת הצדיק, וכשהוא מתפלל ומדבר דיבור מפיו, הוא מעלה אותו לעור דרגה ועוד דרגה עד לרום המעלה והאמונה, הגם שאין זה בתפיסת שכלינו, אך מאמינים אנו בזה וכפי המובא

במאמרי רשב"י.

האריי הקדוש מביא ב'שער הגלגולים' מדרש געלם: 'הבא ליטהר מסייעין אותו, אמר רבי נתן נשמתן של צדיקים מסייעין אותו'. והביאור הוא שהעולם הוא קומה שלימה כמו במשכן, שכל אחד על ידי תרומתו בונה המשכן, כן הדבר הזה שעל ידי צבורה של כל אחד הכל עולה להשם יתברך, וכשיתברר הכל יהיה תיקון העולם.

הגדולה בעבודת השם יתברך הוא על ידי תבירים, שובים השנים מן האחד, שכשאדם עובד את השם יתברך ביחד עם תבירים אזי אפילו אם תיו הוא נופל להיכן שנופל יש מי שיעוררו ויקימו ועת יוכל לזכות להתקרב יותר ולהתחדש בעבודתו יתברך.

וכפרט כהיום שהגענו למצב גורא שכה, דור מלא ערכוביא של אור וחושך שמכל עבר מבקשים להכניס באדם רעות וזרות וכוחות

להיות כן, ורבינו הקי' אמר אז את התורה באופן כזה שאחו קשרה ואמר כמה מילים והקיא דם. בצורה שכזאת נאמרה תורה חי' בליקוטי מוהר"ן תנינא.

לאחר מכן נכנס רבינו הקי' לתדרו נוייתו לא דיבר תורה כמעט כלום רק כמה דברים עם מחזניתו, ואז דיבר עם מחזנית על כך שצריך ליתר לחפש את הצדיק.

כי עיקר הדבר מה שמרזיק את האדם מהאמונה הקדושה והתובקת כבודו הוא התגברות הנפש, אך כנגד זה יש את קדושת הצדיק איש אשר רות בו שאוחו בשלימות האמונה ועל ידו יכול כל אחד לזכות

ויש צדיקים בעלמא דקשוט שכאשר מוצאים אדם שהולך בדרכם מאידים לו מלמעלה. ואומר האריי הקי' רזה הוא סיוע הן לצדיק הן לאדם, להאדם בזה שמקבל סיוע והארה מהצדיק לגשמתו. ולהצדיק התועלת שהוא ממשיך לעבוד את השם יתברך גם לאחר הסתלקותו. ועל אף שנראה שדברים אלו הם מופשטים ובלתי מושגים, אבל הם כבר מובאים ברביי חז"ל על הפסוקים יגפשו יוונתן קשורה כנפש דודי ויגפשו קשורה בגפשו (בראשית טו, לו) מברא ב'שורת הרדביי (חיג סימן תע"ט) ששאלו אחד היות שמתפלל בבית הכנסת ויש לו שם שונא, אם עדיף שיתפלל בביתו ביחידות, וכתב לו בתוך הדברים יכבר אמרו תכמי הסוד אתו שדואה רבו או אתו בתעצר בו גפשו ומקבל ממנו כח, וכעין זה הדבר מובא גם בהאריי הקדוש.

ואם כי עבודתנו היא בדברים ובדרכים פשוטים, אך יכולים לזכות לכך שישרה על זה רוח טהרה כמו העבודות האריים לצדיקים הגדולים. זה היה הכות של הבעל שם טוב הקדוש ורבינו הקי' שגילו והורידו קדושות כאלו לאנשים פשוטים כמונו על ידי ההתקשרות לצדיק.

ואכן לזכות להתקשר להצדיק הגדול, להשיג את גדולת רבינו הקי' ואת נוראות עבודתו והשגתו, וכפי שמתאר מוהר"ן שחי אצל רבינו וינק דבש מסלע, ולאחר הסתלקות רבינו הקי' ישב ואמר עיניים כאלו שלא נתנו ראייה אחת בעולם הוה, אונניים כאלה שלא שמעו בעולם שמיצה אחת, אף שלא הריח הריחה אחת בעולם הזה (פתי אוחו מלחשוב על דברים כאלו) הוא רק על ידי ריבוי עבודה והתבודדות השיחה בינו לבין קונו.

בראש השנה האחרון של רבינו הקי' קודם הסתלקותו אמר רבינו הקי' את תורה חי' בליקוטי מוהר"ן תנינא.

רבינו הקי' היה אז חלש ותולה מסוכן ממש. כבר ג' שנים חי ללא ריאות כמעט. ואולם בג' שנים אלו יצא לאור הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן חלק א', ובשנים אלו נאמרו התורות הנמצאות בחלק השני של ליקוטי מוהר"ן, וכן סיפר אז את המעשיות הנוראות שבספר הקדוש 'סיפורי מעשיות', כל זה כשהיה אז תולה מסוכן.

באותו ראש השנה האחרון לחיי רבינו הקי', חיי ימים קודם הסתלקותו, נקצו קרוב לאלף אנשים אליו על ראש השנה והיה ספק גדול אם ייצא ויאמר רבינו תורה כהרגלו.

לעת ערב קרא רבינו הקי' למוהר"ן ושאלו האם לומר תורה, וענה לו מוהר"ן, בראותו את עצם חלישותו, אם אין אפשרות אז לא. וענה לו רבינו הקי' הרי נקצו כזה עולם [ציבור] ורחמנות עליהם כי טרחו ובאו נכי אז היה זמן שהיו מגיעים לצדיק פעם בשנה או בכמה שנים והיה מספיק לזמן מרובה, וכשהבחין מוהר"ן שרצון רבינו הוא לומר תורה ענה ואמר לרבינו שאם כן יתחזק רבינו ויאמר תורה איך שהוא.

ואז ביקש רבינו הקי' שישים את כסאו מקום אמירת התורה סמוך לפתח כדי שבאם יצטרך להפסיק עקב חולשתו יוכלו להציאו מיד. ואמר מוהר"ן שקשה הדבר מחמת ריבוי העולם, והשיב לו רבינו הקי' שבאם לא אין באפשרותו לומר תורה. ואכן פיננו את הדרך שיוכל

אנחנו זקוקים לחפש עצות ודרכים איך להחזיק עצמינו בזמן שרואים את הירידה הזאת מדור לדור, רבינו הקי' כבר אמר בדורו: "אוי ואבוי שאין אנו חושבים כלל בשביל בנינו ודורותינו איך להצילם ממים הזידונים הרעים האלה", כלומר איך לעשות שיהיה להם אמונה בשלימות

לכרד את הפדמה והדמיון הנמשך מזוהמת הנפש ולבוא אל האמונה הטהורה.

וזה העבודה עכשיו אצל כל אתר החפץ להתדבק מכל תאוותיו ולזכות לשלימות האמונה לחפש ולבקש את רוח קדשו של הצדיק, שעל זה מתרעם הנביא שכל סיבת הגלות וההתרחקות היא בגלל ש'הצדיק אבד ואין איש שם על לבי', שהכוונה בזה שאין מחפשים את הצדיק וצ"ל ליקוטי הלכות שלוחן הלכה ה', יב, אלא כל אחד שקוצ בעיסוקיו ואינו שם על לב לחפש את הצדיק שהתקין הגדול נמצא אצלו.

מוהר"ן מביא שם את הפסוק כי ידעתי אתי מותי כי השחת תשחתני, כל מעשה העגל היה כי תשובו שנסתלק משה ולא המשיכו לבקש ולחפש אחריו, וזה כל עבודת והסתת הבעל דבר להתיק את האדם שיהיה קשור לעצמו במקום לחפש ולקשר עצמו להצדיק. ועל זה הזהיר רבינו הקי' בראש השנה האחרון לחפש ולבקש את הצדיק תמיד, שלא תהיה חלילה אחרי מותי, כי מי שמוגת בעבודתו בהתקשרות להצדיק וזכה לשלימות התיקון והאמונה.

ובאמת אם היה העולם זוכה ולא היה את ההעלמה וההסתרה הגדולה שהיתה על רבינו הקדוש, היו מחפשים ושומעים את התמוקותו היה העולם נראה אחרת, ובוודאי כבר היתה באה הגאולה השלימה.

וכתיום הנה אין לנו אלא לעסוק בתורה ועבודת השם יתברך, להתקרב לזה הצדיק העליון ולשמוע בקולו ככל אשר ציונו, לבקש ולחפש אחריו ולדבקה בו לטוב לנו כל הימים.

(השיחה נפטרה ל'אבקשה' על ידי בנו הרה"ח ר' נחמן מרדכי קעניג שליט"א ותשואות חן חן לו)

אשרי אנשיך

פרקי חיים
מתולדות התלמידים
שבכל הדורות

לב

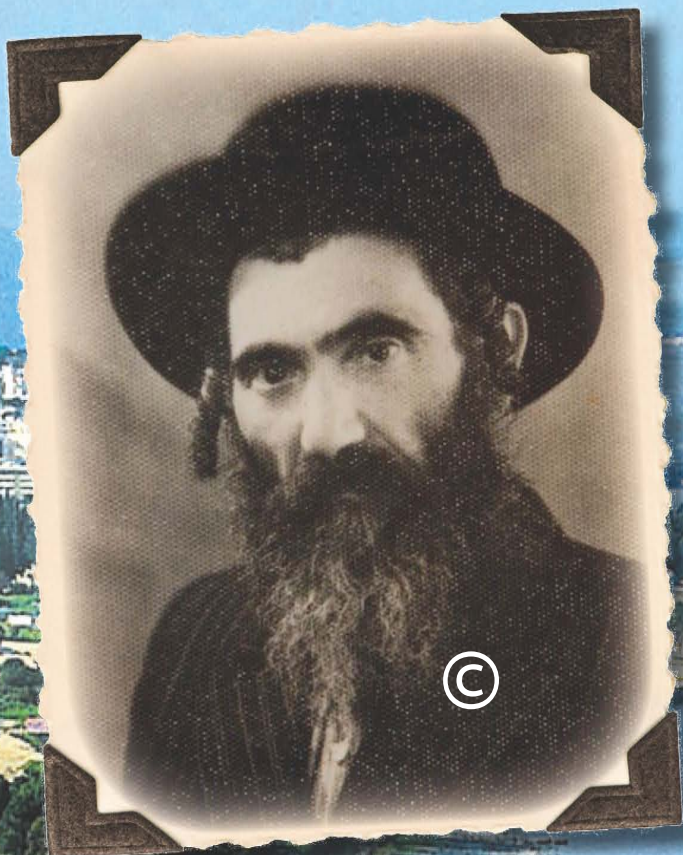
מתג

"השם יתברך ראה את לבי ועשה אתי חסד
וקרבני לרבינו" • במלאת כ"ג שנים לפטירת
החסיד הנלבב רבי ישראל בער אודסר זצ"ל

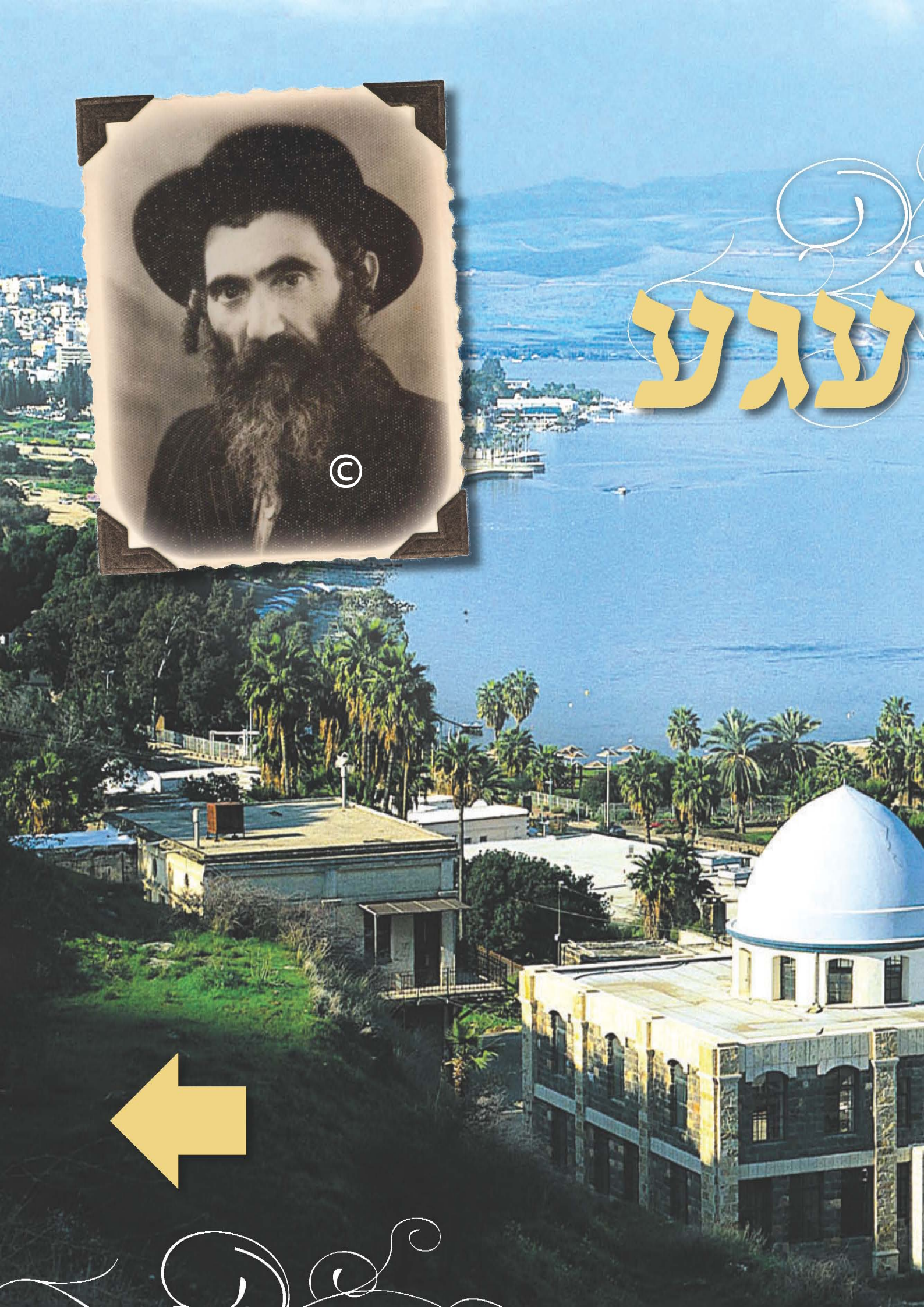
יצאנו ללקט ניצוצי אורה ממסכת חייו המופלאים רצופי ההתקשרות
לרבינו הק' • ימי הילדות בטבריה של מעלה, הצימאון עד כלות והבקשה
והחיפוש בין יראי השם וחושבי שמו • ההתקרבות הפלאית והשנים
במחיצת המתגעגע הגדול **רבי ישראל קרדונר** זצ"ל, בהן ראה מהי דמות
דיוקנו של תלמיד • אהבת הצדיק שיקדה בעצמיו, השמחה התמימות
וההתחדשות, ה'קרן' הגדול בעולם להפצת ספרי רבינו הק' שהקים
בעשר אצבעותיו, וקירוב הקרובים והרחוקים • **תכתב זאת לדור אחרון**

ד. ברסלבר

מאמר זה לעילוי נשמת רבי חיים בן פרחא פינטו עליו השלום

עגנע

גנבתי עצמי אל השדות להתבודד. ציון רבי מאיר בעל הנס וההררי סביבותיו

דממת קודש חופפה על היכל מערת התנא האלוקי העיר וקדיש שבמירון, בפנים, סמוך אל ציון התנא האלוקי ישבו שניים, איש אלוקים ואמרך צעיר. ימים ארוכים עובדים הם את ה' באהבה בראה ובדיקות, לבדם במיכלו של יחיד תדורות הסמון כאן, עוסקים בתורה ובתפילה, תיקון חצות וגעגועים, ודיקודים של שמחה. אלא שמחה ימים מספר לא בא מזון לפיהם.

ירבי ישראל, פוגה האברך אל איש האלוקים, יקשה עלי הרעב, שמא נלך לצפת בין יהודים, שיתיה לנו מה לאכול, איזו סודת לחם, אמילו בצמצום, אבל כאן אין שום דבר. יעד שלשה ימים, משיב רבי ישראל קדונו, אם לא יגיע כלום אז נלך.

ימיים חולפים, מגיע היום השלישי וכבר מתכוונן רבי ישראל בעד לעשות דרכו לצפת, לשבור את צומו הממושך במאכל כלשהו. אלא שאז מגיע לפתע שליח רכוב על תמור, יורד בשערי הציון כשהוא נושא על גבו שק קטן ובו שלש קילו קמח, זה עבורכם, מאת רבי נתן טרוביצר מצפת, הביח את הצורך, עלה על תמורו הסתלק.

רבי ישראל בער, שידע פרק במלאכת האפייה, מיהר להכין טהקמה עיסה ולאפות לחם, כדי שיוכלו לשבור את רעבונם ולהמשיך לעסוק בתורה ובתפילה, להנות מתורתו של רבינו ולהתבודד ולשפוך שיה בצעועים השתוקקות גוכת פני ה'.

צמאה לך נפשי

מהצידים הנאמנים, וכי וכי הלבב, שזכו לדבוק בכל נפשם

כשחזרה אמו מירושלים עם סידור ה'כל-בו' הגדול, לא ידע ישראל בעד את נפשו מאושר ושמחה. הוא שש על הסידור הגדול והנאה, כעל כל הון דעלמא, ומרגע זה ואילך, החלו לבעוד בליבו רצונות חזקים לקום בחצות לילה לעבודת הבורא. וכי לחינם יש לו סידור עם 'תיקון חצות'?

שמעון, בן תנאון רבי בנימין וואלף שפירא, דיין ומריץ באודסה. הוא עלה ארצה יחד עם אחיו ורבות ספר על הניסים הרבים שראו בדרכם, כאשר התקצרה להם הדרך לעומת הנסיעות האחרות לארץ-הקודש בתקופה הזאת, ועד מהרה צמדו רגליהם בעיר הקודש טבריה. בהגיעם לסבריה, התקבלו בשמחה על ידי תושבי העיר שקראו בתורה: ידי אודעסער וענען געקומען! ידי אודסה הגיער, מאז נקראו בפי כולם בשם 'אודסר'. אחד מזקני המשפחה, שנקרא בשם

המדקקים במצוות. אך לב מתגעגע לו, לב שורג שאינו יודע שבע מהו, שאינו רוצה ילצאת ידי חובה, אלא יוקד וכוועד כל העת לשורשו כנר הדולק אשר אל מקורו שואף זורה. הוא גולד בכי כסלו תרצ"ז, בעיר הקודש טבריה לאביו רבי אייזיק-שלמה שפירא-אודעסער ולאמו מרת רבקה שיינדל לבית ברזיל. משפתחו היתה מן המשפחות הנכבדות והחשובות בקרב חסידי קרלין בטבריה. אביו ר' אייזיק שלמה, נולד בעיר אודסה שבאוקראינה לאביו רבי

ומאודם ורוח אפם באורו של הרבי ולהאיר לארץ ולירימם משוכו, היה רבי ישראל בעד אודסר זצ"ל. התקרבותו היתה בנסיבות פלאיות ועל-טבעיות. כי מה לו לבחור קרליני בן העיר טבריה, ולהסירות ברסלב שבאותם ימים מנתה בארץ הקודש כולה, פחות משני מניינים?

על התמימה הזו יענה הוא עצמו כעבור כשמונים שנה, כי אין זה אלא נפלאות השגתו יתברך וגודל כוחו של רבינו הקדוש, אשר השגיה בחיפושיו נפשו ומשכו אליו בעבותות, להסעימו מן האור הגנוז: "מה שוכיתי לראות במו עיני אצל רבי ישראל - מה גודשתי משהו שהערלם לא יודעים: מה שראיתי, הוא ענין אחר לגמרי. מתוך מסירות נפש, מתוך כאלה מיני השפלות וכאלה מיני בדיחות שאין כמותם בסולם, וכך זכיתי להיודע משהו מרבינו, משהו".

ישראל-בעד אינו כשאר בני גילו. משפתחו מצד אביו ואמו הן מן הוותיקות והמיוחסות בטבריה, הוא גדל בסביבה של תלמידי חכמים, יראים וחסידים

היה אלא ר' יוסף נח, אביו של אהרן מהר"י לסמסל הלימודים. לכו של ישראל בעד הקטן לא עמד בו מול העני המתחנן ללחם, והיות וידע היכן הוא מתגורר, למחרת נקש על דלת ביתו ונתן לו את פרוסת הלחם היהודה שלו.

באותו יום, כאשר ישב בחיידר, ראשו כאב מרוב רעב, וככל שצניטה, לא הצליח להקשיב לדברי המלמד. ראשו היה סחרחר עליו הדיכוח ממנו והלאה. היה זה בפרשת נח, לפתע שאל המלמד: "מהי פרשת השבוע?" כל התלמידים ידעו לענות על השאלה, מלבד ילד אחד: ישראל בעד. וכי יכול היה המלמד לדעת, שילד זה לא טעם מאומה היום, מכיוון שהצניק את לחמו לדל?

בעס עליו המלמד כעס רב ולא נזהר דעתו עד שהכהו מכות נמרצות לעיני כל שאר הילדים. ר' ישראל בעד סיפר, שיותר משתכאיבו לו המכות, פצצו את לבו הכובשות הנוראות, אתרי שמונים שנה היה מתאר את ההרגשה הנוראה שהיתה לו אז, כאילו הדברים אידעו אתמול, "הכביה צעק עלי? אפוא היית, באיזה עולם? וכי אני מדבר לחינם?".

אבל למחרת, כשפסע בדרכו לחיידר, פגש שוב בר' יוסף נח העני כשהוא פושט ידו ללחם. ישמא לא כדאי לי לוותר על הלחם, כך אחסוך מעצמי ביזיונות ומכות?" עלתה בלבו מחשבה. אך עד מהרה גבר טוב לבו על כל השיקולים, גם הפעם נתן את פרוסתו הדלה לעני, גם במחיר של רעב קשה וביזיונות נוראים. כזה היה רבי ישראל בעד מקטנותו ועד זקנותו, לא שת לבו לביזיונות, קשים ככל שיהיו, כאשר ראה מצוה לנגד עיניו.

הקב"ה ראה את הלב שלי, ר' ישראל בעד בימי נעוריו

שיינדל, אמו של ר' ישראל בעד. ר' ישראל בעד מעולם לא דיבר על יחוסו, הוא ייחס עצמו אך ורק אל אחד ויחיד שממנו לא הסתה דעת אפילו רגע אתה מאן עמדו על דעתו; רבינו הקדוש הגהל נובע אך נמצאנו למדים מתוך מסורת המשפחה וספרי תולדות הסידי סבריא, כי ממשפחת רם היחס היה, ועם זאת לא הסתפק במה שהיה לסביבתו להציע וחתר ללא הרף אל נחמת וישועת נפשו.

פרוס לרעב לחמך

אוזניו ולבו קשובים היו לכל מאמר תויל בשבה המינות הטובות, והיות ששמע כי מצוות הצדקה היא דבר נשגב ונורא מאוד, השתוקק לתת מן המעט שיש לו. מדי יום, לפני לכתו אל החיידר, הייתה אמו נותנת לו פרוסת לחם אחת עליה זילפה סיפות בודדות של שמן-זית, זה היה כל מאכלו, לא מעט, כשביקש מאמו שתוסיף לפרוסת לחמו עוד סיפות שמן אחדות, הייתה גוערת בו: "וכי אינך יודע שהשמן-זית מיועד לשבתנו?".

יום אחד, בלכתו אל החיידר, פגש ביהודי עני שדר בשכנות לחוריו, כשהוא נוקש על פתחי הבתים ומבקש לחם. אדם זה לא

כשמו ונסלו לעצמם את שם המשפחה 'ברדיל' ראשי תיבות - בני רבי זלמן לייב.

בנו של רבי זלמן לייב, רבי ברוך יוסף ברדיל, נולד בסבריה בשנת תקע"ב ונקרא על שם של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבון הרה"ק רבי יוסף מיאמפאלע בנו של רבי יחיאל-מיכל מזלאטשוב זצ"ל, שהסתלקו שניהם לבני מרומים בשנת לידתו. רבי ברוך-יוסף היה מפורסם לשבח ותהילה בפי צדיקי דורו. איש צדיק, תמיד מפורסם וגאון מופלג בנגלה ובנסתר. במפקדי מונטפזורי הוא מכונה: "החכם השלם ר' ברוך יוסף בן הרב הפופלא רד"ל היו ונחשב כבר אוריין, תלמיד חכם ובר אבן הומד בהתמדה סוד ושריע ומשמש כחזן בבית הכנסת הישנה בסבריה".

חוגנו הראשונה, מרת רחל, נהרנה ברעש בשנת תקצ"ו יחד עם רוב ילדיו, ומהם נותר רק ילד אחד, ר' מאיר. כיוונג שני נשא את מרת מרים-רייזל בת רבי פנחס ורהפטיג, בן רבי מרדכי-זאב-וואלף בן רבי אברהם-פרץ הבעל תוקע של הרה"ק היחודי מלובליץ זצ"ל, ממנה נולדו לו בניו ובנותיו, בהם מרת רבקה

רבי ישראל בעד, היה מתלמידי הרה"ק רבי אברהם קאליסקי זצ"ל.

כל אחיו של ר' אייזיק שלמה נפטרו בסבריה במגפות הקשות שפשטו באותן שנים הפילו חללים רבים מספור ר"ל, רק הוא לבדו נותר לפליטה מכל אחיו וכה להקים משפחה של יראי ה' עם זוגתו מרת רבקה שיינדל בת רבי ברוך יוסף ברדיל.

משפחת ברדיל נמנית על המשפחות האשכנזיות הוותיקות ביותר בארץ ישראל. שורשי המשפחה נטועים בעיה"ק סבריה לפני כמאתיים ועשרים שנה, ומשם התעפה המשפחה לכל קצווי ארץ ואף מתוצה לה בני המשפחה מתייחסים לרה"ק רבי יקותיאל זלמן יהודה לייב המכונה רבי זלמן לייב, גכד היצודע ביהודה, רבי זלמן לייב היה מראשי התבריא קהילת התסידים בסבריא, וממשיך דרכם של הרה"ק רבי אברהם קאליסקי והרה"ק רבי זאב חלף מסשארני-אוסטרא זצ"ל. כאשר הקפו השלטונות התורכים חוק ולפיו על הכל להידשם במפקדי האוכלוסין בשמות משפחה, השתבתו צאצאי רבי זלמן לייב

חיפשי דיכורי אמונה ויראת שמים. יהודים בסבריה בימים ההם

"ועניתי לו שזאת איני יודע בבירור כמה הוא עשיר בגשמיות, רק זאת אני יודע שברוחניות הוא עשיר גדול"

מתוך מכתבו של

החסיד ר' אהרן לייב ציגלמאן הי"ד
מוורשא שבפולין לר' יצחק מאיר קורמן זצ"ל
מי"א אב תרצ"ז - לאחר אירוסיו בתו של ר"מ
עם בנו של ר' ישראל בער אודסר זצ"ל

לו תיקף המל מוכ, ושאל אותי, שאם באמת
המחזיקן הוא עשיר מפורסם כל כך ועניתי לו
שזאת איני יודע בבירור כמה הוא עשיר בגשמיות,
רק זאת אני יודע שברוחניות הוא עשיר גדול
ואיש מכובד מאד בין אנ"ש.

כשמעו דברי, נשתנה לאיש אחר ואמר אם כן
הלא מעיתו לגמרי, רמיתו שעשה גליק שידוך
ואם כה הוא, מה זה מיוחד את עצמו להפוך.
וכמה שהמחזיקן לו שכעת אם אין צריך ליהן
נך לבתי - זהו בעצמו הוא דבר גדול לעת הזאת,
אבל לא נבטמו דברי לאוניו כלל ואמר כי סבר
שכאמצעות זה תוכל לבוא להרבות גבול כראוי.
עניתי לו, שביד ה' להרחיב דעתך הכולך מתחת
ירו הרבה המלאה...".

"...אספר לך מעשה נאה, מפעם אחת שפא
אבך נ"י לביתי חזאת היתה בעת שנתודע בבית
החסידים שלטו שזכית לשוך בתך עם א' מאנ"ש
הגביר, ור' ישראל דוד [=גריןהיזן] נ"י הוא בעת
סחמת רוחקי הוא משמש בכל ימות השבוע
באיזה כיה"כ ברחוב פראנצישקאנער אשר שם
מתפלל גם כן חזקן אבך נ"י, ור' ישראל דוד
נ"י חג"ל בתמימותו סיפר לו כשנסחה רבה את
הבשורה הזאת שזכית לשוך את בתך עם איש
חשוב ונכבד מאד, אשר בכל אנ"ש מפורסם שמו.
והוא סיפר זאת בבית אבך. אבל הוא חישב שכל
הכבוד והחשיבות הוא שהוא נגיד ועשיר גדול
מפורסם כל כך.
כשמעו כל זאת, בא תיקף לביתי ואמרתי

הגעועים אל בוראו. בשכנות
לבית הוריו מצוי היה בית הכנסת
של חסידי בויאן, ישראל בער
היה מגיע לשם מידי יום ומתפלל
בהתלהבות ובדיקות, במתיקות,
בקול רם, עם כל כוחות נפשו.
מחשובי המתפללים בבית כנסת
זה, היה יהודי זקן, חסיד בויאן,
שהיה הממונה על הכולל.
תפילתו של הילד התמים, שהיתה
במתיקות ובתמימות אמיתית,
יותר משאר בני גילו, מצאה
חן בעיני ר' יעקב הישיש, וכרי
לסדרו, ניגש אל ישראל בער
הקטן, ותתב בין דפי סידורו
מטבע הגונה.

הדבר חזר על עצמו גם למחרת.
וכך מידי יום ביומו ניגש ר' יעקב
ובאין רואה החביא מטבע
חשובה בין דפי סידורו של הילד
המתפלל בכוונה גדולה. ישראל
בער הופתע מאד מן הדבר,
הוא היה מגיע הביתה ונותן
את המטבע להוריו העניים. אך
כעבור תקופה, כשהדבר נמשך,
נרקם בליבו רעיון; שהרי זה זמן
רב שהוא משתוקק ומתגעגע
לסידור כזה שיש בו תיקון-חצות
ותהילים, סליחות ומעמדות, כל
התחינות וכל הבקשות

הוא התל לשמור את המטבעות
שקיבל מן הזקן, במקום סתר.
מטבע למטבע הצטרפה, ואחרי
מספר שבועות, ראה כי כבר
התאסף בידו סכום שיש בו
כדי לקנות את הסידור הנכסף.
וכשבאוד הימים התכוננה אמו
לנסוע ירושלימה, פנה אליה
ונתן לה את הסכום שהסך וביקש
ממנה שתשאל את הרוז המתגורר
בירושלים, המתמצא היטב
בתנוות ספרים, היכן אפשר
לקנות את הסידור המיוחד הזה.

כשחזרה אמו מירושלים עם
סידור היכל-בו הגדול, לא ידע
ישראל בער את נפשו מאשר

בבקשה ממך, אתה עדי ילד קטן,
אל תענה את עצמך."

הוא לא יכל לעמוד מול תחנוני
אמו, הסכים להתענות רק עד
חצות היום. אבל בחדש אלול
היה מתענה כל היום.

סידור ה'כל בו' הנפט שאזל

מיום ליום הלכו וגברו כליבו

סיפת מים, עד לצאת הכוכבים.
כעבור כמה חודשים שמה אמו
לבו לכך שבטיב ראש-חודש
בנה מתחמק מלאכול, וכימים
תהם, ימי רעב ומחסור, היה הדבר
לפלא. מכיון שהכירה מנהגי
צדיקים, הבינה מיד כי התליט
להתענות. ביודעה כי הלש מוג
הוא בטבעו, החלה מתחננת
לפניו: ימיך קצור, ילדי היקר,

תעניות בגיל שבע

שבע שנים בלבד מלאו לו,
וכבר הוא משתוקק לנהוג במנהגי
צדיקים. הילד הצעיר מתחיל
להתענות מדי ערב ראש-חודש,
הנהנה ששמו מתחילים ואנשי
מעשה, כי כחזה רב לכפר על
עוונות ולמקם הנפש.

מגיע ערב ראש-חודש, ישראל
בער אינו מרעם מאומה אפילו לא

תמונה נדירה

תגדלתי בין למדנים ויראים. ר' ישראל בער [בשורה האמצעית שני מימין] בתמונה משותפת של ישיבת 'אור תורה' בטבריה שנת תר"פ בה נראים חסוּבֵי העיר ובהם הגר"מ קליערס

יום אחד, כשיוצא הוא אל חצר הישיבה, הוא מבחין להפתעתו בספר קודש ללא כריכה המוטל בפח האשפה. לבו התחלחל למראה זהוּא הרים אותו, פוסע לכיוון ה'גניזה' כדי לגנוז בכבוד. רגע לפני שהניחו שם, צדו עיניו את המילים "השתפכות הנפש" - - -

באחד הימים, פנה אליו אביו והסביר לו שעליו ללמוד איזושהי מלאכה, כדי שיוכל להביא פרנסה הביתה. אך ישראל בער השיב לאביו: "נמשי בכספה רק לדבר אחד - תורה וידאת שמים" - - -

אולם אביו לא הירפה; ידע לך כי לא נוכל לחתן אחתך ולא יהיה מי שייתן נדוניה לבלתי לנו אין כסף, ואם סבור אתה כי תוכל ללמוד ולהיות רב - דע לך כי אין לך את הכישרונות הנדרשים לכך. ולכן אין לך כל ברירה אחרת, מלבד ללכת למסדה, עבודה ועבודה, מאד וגם לנו אין כל מעמד פרנסה ומי יצוור לנו מלכוד?

אך רבי ישראל בער דבק ברצונותיו המהירים. כל כוספו וכל ישש היו אך ורק לתורה ועבודת ה'. ולימים כשסיפר זאת למורו רבי ישראל קרונגר, שיבת זאת מאד.

"עיקר ההשתוקקות שלי וכל

מיום הניצו לגיל מצוות, הלכו כיסופיו להי' יתברך וגדלו, כל כולו נמלא בגעגועים נמרצים לעבודת ה'. הוא לא התאוה לא לממון, לא לכבוד, ולא שאר הבלי העולם הזה. הוא נכסף רק לידאת את ה' הנודא והנכבד ולדבקה בו. את שנות בהירותו עשה בישיבת 'אור תורה' שבראשה עמד הגאון רבי משה קליערס זצ"ל. הישיבה נוסדה בשנת תרנ"ט ובגנתה מתוך לעיר, סמוך לציון התנא רבי מאיר בעל הגם וי"ע.

לכך שהנפס שנקנה מידי שבוע בכמות מצומצמת המספיקה בדיוק משבת לשבת, אוול הרבה לפני סיומו של שבוע. היחשד נפל על ישראל בער הקטן, הוריו אמרו עליו מכאן ואילך להשתמש בלילות במנורת-הנפס.

במחיצת גאווה וחסיד טבריה

כ' בכסלו שנת תר"ע. לישראל בער מלאו שלוש עשרה שנים.

ושמחה הוא שש על הסיודר הגדול והנאה, כעל כל הון דעלמא, ומרנע זה ואילך, החלו לבעור בליבו רצונות חזקים לקום בתצות לילה לעבודת הבורא, וכי לחינם יש לו סיודר עם זתיקון חצות?

בלילות הקיץ הלהמים, בתי העיר טבריה העשויים אבני-בולת, היו מתחממים עד כדי כך, שקשה היה לשהות בהם ורבים היו נהגים לעלות ללון על הגגות, שם האוויר היה צלול יותר.

שעות ספורות טרם הגן החמה, בעוד אפילה מכסה את פני העיר, קם הנער שטרם מלאו לו שלש-עשרה, יחד אל תוככי הבית הריק שחוטו הספיק להצטנן מעט, מדליק באשאי את מנורת הנפס ושופך לבו באמירת תיקון תצות, תהילים ותחינות עד עלות השחר.

איש לא הבחין במנהגו, והדבר לא היה מתגלה לעולם, אלמלא שמו בני המשפחה לבס

"מזמן שמצאתי את הספר, הלכתי עמו להתבודד והתפללתי כמו שכתוב שמה בשם רבינו, איך להתבודד ואיך להתפלל, והלכתי בשדות, אף אחד לא ידע, גנבתי עצמי אל השדות והיה לי התבודדות וקראתי בהספר וקיימתי מה שכתוב שם..."

סד אצקה להגיע לציון רבינו ר' ישראל לבער באומן ר"ה תש"ן

שפכתי לפניו כל לבי, רציני לשמוע ממנו ריבוים שייעילו לי ליהנות ליראת שמים. נאחר כך, אמר לי רבי לייזשקע זה על רבי ישראל שהוא חידוש.

רבי לייזשקע הראה לי הנקרות גדול, הוא אהב אותי, יחד כשר אהב תמימות, ובכל הדרך דיברתי עמו, ואחר כך כשהגיע לביתו הוא הכניס אותי לביתו, הוא ישב אצל השולחן ודיבר עמי, והוא היטה אוזן לכל הדיברים שלי והוא היה מתפלא מאוד: 'מה זה, יש עוד ילדים כישרוניים לומדי תורה ויראי השם ולא שומעים מאף אחד שהוא סובל כל כך מהצר הרע? על-כל-פנים הוא קיבל אותי באהבה, והוא היה גר קצת רחוק מהבית-הכנסת והיה נשאר אחרון אחרי תפילת ערבית, וכמעט בכל לילה אחרי התפילה הלכתי איתו ביחד לאם לאם, עד שהגעתי לביתו, ועל הדרך סיפרתי לו כל הבאים שלי, כל מה שעובר עלי, והוא רצה לעזור לי, הוא דיבר איתי מאמונה, בודאי היה לי טובה, אבל שיאיר עלי אור כזה שאני הייתי צריך - לא היה לי'.

ישראל בער המבקש והצמא, למד בצוותא עם עוד מגדולי אנשי היראה והעבודה בסבריה, ביניהם רבי צבי רוזנטל, תלמיד היחפץ חיים, שהיה מכונה רבי הערש ליטוואק, גאון עצום ומפולג ביראה שנהג ללמוד בכל יום במשך כמה שעות, בעמידה, את הספר הקדוש יראשית תבמה; והיה מסיים אותו מדי חודש, עד שהיה שגור בפיו.

רבי הערש חיבב אותו מאוד ולמד איתו בצוותא, כפי שסיפר רבי ישראל בער: 'אני היפשוני מקום, בשביל להדריך אותי ולהאיר בי יראת שמים ואמונה,

בסבריה היה יחודי וקן ונכבד, ר' לייזשקע כינהו, בשמו המלא: רבי אליעזר הכהן, מחשובי תלמידי רבי משה מקאברין ובעל היסוד העבודה מסלאנים, גם במחיצתו המתופף רבי ישראל-בער בבחורו, וכך הוא מספר באחת משיחותיו:

'מזמן תביבות קראו אותו רבי לייזשקע, הוא היה אז זקן בן תשעים, היה הלך לאס, הוא הלך לביתו אחר ערבית מאוחר מכולם. סבריה זה לא עיר גדולה, מהבית-הכנסת עד לביתו לא היה רחוק כל כך, אבל הוא פסע לאס, אז אני הייתי נושא אותו, הלכתי ביחד עמו, שלא יפול. אחרי ערבית, מאוחר בלילה, הרחוב כבר היה ריק מאיש, ואני

חסידות וחדר.

ישראל בער הצעיר, ששהה ימים רבים במחיצת ר' מאטל וראתו בעד כולו באש התורה הקדושה ומקדיש כל רגע ללימוד התורה, חשב בדעתו 'לית דין בר-בשר, אין זה כי אם מלאך השם צבאותו ונהג להתוודות לפניו ולהשיח באוזניו את כל אשר על ליבי, על הקשר ביניהם סיפר רבי ישראל בער: 'הוא היה לי כמו אבא, ואני החוקתי אותו כמו מלאך, הוא גם כן היה חידוש, הוא היה למדן גדול, ירא שמים, האכילה שלו לא היה כאדם משום. השיגה שלו - תמיד כשהתעורר מהשינה הוא צעק עם קולות להשם יתברך - כדי שינעורר'.

הרצונות שלי - סיפר - 'היה לנקות את עצמי מכל תאוות העולם הזה ורק לעבוד השם, אף-על-פי שהייתי ילד קטן ולא ידעתי כלום, אבל הנפש השתוקקה מאוד מרצונות למסידות-גפם ולבי היה בושר רק לעבודת השם ולא לפסוק באיזה מלאכה או עבודה'.

אחרי הבר-מצוה, התלו לעבור עליו גיסונות כדרך כל הרצה לגשת אל הקודש. מרוב גדול יראתו, כל מחשבה כלשהי היתה בעיניו פגם איום ונורא, 'אבל אני התגברתי, לתמתי ואמרתי: אני אהב את השם יתברך יהיה איך שיהיה, אני רוצה לעבוד השם', כך סיפר.

כמנהג חסידי קארלין, היה צועק בתפילתו, אבל מכיוון שהיה חמים במעשיו צעק צעקות נוראות, שהיו תיזש אפילו בין חסידי קארלין.

הנצר הצורג ומבקש האמת היה גובר על ביישנותו ומתלווה אל חסידים ואנשי מעשה בשוכם מבית המדרש אל ביתם, ובדרך, שופך לפניהם את כל ליבו ומספר להם על כל ההתמדה והעוברים עליו, בלא לייפות, בלא לכוף דבר, כי רצון ה' רק הוא עמד לגבר עיניו.

באותן שנים, קרב אותו הגאון הנודע רבי מרדכי חיים מסלאנים וצ"ל המכונה רבי מאטל סלאנימער, שלימים שימש תקופה מטומת אדמו"ר לחסידי סלאנים. ר' מאטל - שנה מקרוב שב לארץ ישראל לאחד תקופה ארוכה ששימש את רבותיו בחייל - שם עינו על הנצר הצעיר אשר למרות עניונו הרבה אינו זונת אף לרגע את בקשתו אחר קרבת ה' ועובדו ביגיעה עצומה, הוא חמינו אל ביתו והיה לומד עמו תמידין כסדרן; משניות, גמרא,

כל השבוע היכינו לשבת, שאבא יספר לנו 'סיפורי מעשיות'

זכרונות מפעיימים ונדירים מבני ביתו
של ר' ישראל בער אודסר זצ"ל

זה אתה יכול לספר, צמדים, אך הוא היה מחזיר לכל אדם. הוא היה גם שומע הרבה, כשידע שמישהו תלמיד חכם יושב ומדבר, הוא אהב לשמוע, ואחר כך גם לספר, ולהעביר כל דבר שיש גם למישהו אחר. זה היה מדהים, אתה זוכר את זה?

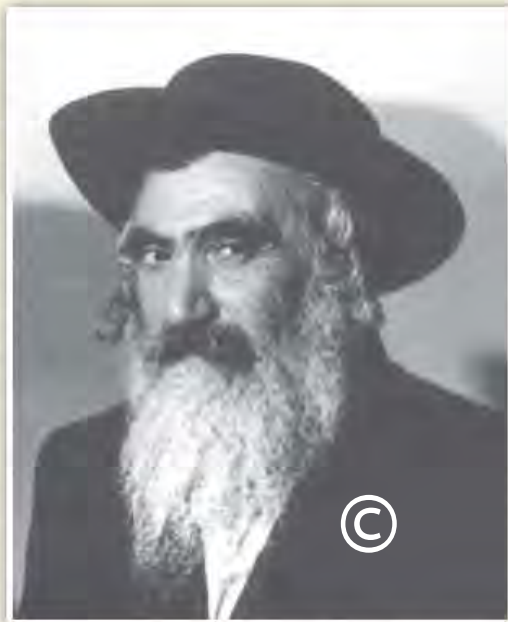
הנבד של רבי נתן, ר' אברהם [שטרנבארק], היה פה, הוא היה גר בבתי-אוגרין, אז אבא היה הולך אליו כל הזמן, לשמוע ממנו, ולספר. שבתות

הוא היה מביא אותם אלינו ויש גם סיפור שר' אברום רצה לשמוע מה אבא מספר.

לא היו לו ילדים, כמדומני, אולי בתוך לארץ, אבל פה לא היו לו. האשה [אשת רבי אברהם זצ"ל] כל כך אהבה את הילדים, וכל כך העניקה לנו. היא תמיד היתה אומרת 'אשרי אדם שיש לו בן כזה, שיש לו אבא כזה, בעל כוה', היתה אומרת לאמא ולנו כל הזמן.

מעשה במאפייה

יש את הסיפור עם הבעקסר [אופה] הסולני

בלי הצדיק אין לנו כח לכבוש הנלחמה. ר' ישראל בער בגל העמידה

'זהגדת לבנך באהבה ובשמחה

בליל הסדר, אבא היה מתייצב לליל הסדר, והוא היה מתחיל לספר את הנוהג, אז כאילו הוא הוציא אותך ממצרים. זה לא היה סתם סיפור, סתם לקרוא, הוא היה מזוהר בנו את האהבה ליציאת מצרים, והרגשנו כולנו איך הם נבקע, ואיך אבחנו יוצאים ממצרים, זה היה דבר כזה שקשה לתאר.

אבא היה אצלי

בסדר פעם, והיו קרובי משפחתנו, והיו ריקודים כאלו בחדר שהיה בו ליל הסדר, היתה שמונה כזאת שקשה לתאר. כשהם הלכו הביתה, הם אמרו שליל הסדר אסור לעשות לבר, רק עם דוד ישראל בער, ישראל בער ידע להעביר את ליל הסדר, כאילו אתה בעצמך יצאת ממצרים.

הוא היה הרבה בבית?

לא, אבא היה הרבה מאוד בתוך, הוא היה במסירות נפש נותן הרבה תשומת לב לחסידים, כשביל להתזיר אותם לברסלב ולספר להם. עמדם עד זוכר את זה, אני לא צדיכה אפילו לספר,

אז נדבקתי בו והוא געשה רבי כשבילי בלי כסף. אני ביקשתי אותו והוא ריחם עלי ולמד אתי 'ראשית חכמה' וזוהר, והוא דיבר איתי בעל-פה בכדי שיכניס בי אמונה וידאת שמים, היתה קשר גדול בינינו.

צמאה לך נפשי

מתוך לימוד בספר החדש הקדוש ובידאשית חכמה שאב ישראל בער הרבה ידאת שמים וידאת חסא, למד על מעלת לימוד התורה, על כוונה של תפילה, על גנות התאוות והמידות הרעות, ועוד.

ברם, תלמו הימים, וככל שהירבה בלימוד ובשימוש תלמידי חכמים, חסידים וראי השם, כך הרגיש מרוחק יותר. הוא היה כהלך צמא במדבר צייה, בלי מים, כשולל המצטה ללכת, כמעט נטיו רגליו, ואין לו תופך. אותם למדנים וחסידים שבמחיצתם הסתופף, העריכו את רצונותיו הטהורים, אבל אף לא אחד מהם ידע לתת לו את העצות וההיוזק שהיו נצרכים לו בניסיונותיו הרבים, את הצרי המרפא לגפשו. הוא תש לבדו במלחמה הגדולה מול היצר הרע וחילותיו. כפי שסיפר כעבור שנים:

'לא היה לי מי שידבר איתי, מי שיחנך אותי. הייתי תמיד שבור, אבל זה היה טובה גדולה, כי הייתי שבור וזה הקריב אותי להשם יתברך, לתורה, זה היה לסובה. והתגעעתי, היה לי געועים להשם יתברך.

'על-כל-פנים עבר עלי מה שעבר, עד שנעשיתי בן שבע-עשרה שנה. ואז... התחיל השם יתברך לעשות עמי ניסים ונפלאות, ראיתי השגות של השם יתברך, שמרתם עלי ועוזר

ר' ישראל בער בהתלולת רבינו בבית מדרשו בירושלים. בתמונה נראים ר' לוי צחק בנדר, ר' מיכל דורפמן, ועוד מזקני אנ"ש (באדיבות נג).

לי בכל פעם. אני שמעתי על כל מיני חסידויות ורק על השם 'ברסלב' לא שמעתי מעולם. אבל השם יתברך יודע את המחשבה הלב, הוא ראה שאני מפקיד עצמי ומגבל עצמי בפני בני-אדם ועיף הגני ברכות סגן: 'מאי וכתוב אם גבלת בהתנשא ובר כל המגבל עצמו על דברי תורה סופו להתנשא' עייש בפרש"י, כשאני ראיתי איש אחד וקן ירא שמיים אז סיפרתי לו כל לבי כדי שיוציא אותי מהחושך והתאווה. השם יתברך ראה את לבי הוא רצה לעשות אתי חסד להתקרב לרבינו, אבל איך? אני לא יודע אפילו שיש ברסלב בעולם, איך אתקרב לרבינו?.

אוצר באשפה

יום אחד, כשיוצא הוא אל הצד הישיבה, הוא מבזקן להתפתחו בספר קחדש ללא כריכה המוסל בפח האשפה. לבו התחלחל למראה הוא תרים אותו, מוסע לכיוון היגניחה כדי לגנוז בכבוד. רגע לפני שהגניח שם, צדו עיניו את המילים 'השתפכות הנפש' - - -

התחלתי לקרוא, קראתי דף אחד ותיכף ראיתי שזה בשבילי טוב מאוד, שזה מן השמיים. ראיתי שזה חסד מהשם יתברך שזכיתי למצוא זה הספר, כי כל דיבור היה בשבילי, שאצליח לכבוש כל המלחמות, כל מה שאני טובל. אז לא זרקתי את הספר לגניחה ולקחתי אותו וגנבתי את עצמי מהישיבה להשרה בין תהרים עם הספר והתחלתי לקרוא בספר.

'מזמן שמצאתי את הספר, הלכתי עמו להתבודד והתפללתי כמו שכתוב שמה בשם רבינו, איך להתבודד ואיך להתפלל, הלכתי בשדות, אף אחד לא ידע, זה כמו גנבה, גנבתי עצמי אל השדות והיה לי התבודדות

והטף מיזו את הספר. 'הוא היה יותר חזק ממני', יספר רבי ישראל בער, 'הוא הוציא ממני את הספר בכוח והלך, ואני נשארתי יתום, בלי הספר, אבל היה לי קווח, ששמעתי שיש חסידות בעולם ששמה ברסלב, ואני כבר קראתי כמה פעמים בספר ושעמתי הטעם, אז ממה שאני זכרתי, הייתי ממשיך והלך כשדה והתפללתי וקראתי להשם יתברך: שידעם עלי, כמו שהתחיל לעזור לי ומצאתי זה הספר ואני יודע מה שזה פעל עלי - כך שיופין לי ספרי ברסלב וחסיד ברסלב, אני רוצה להיות חסיד ברסלב!'.
לימים נודע לו, כי מי שהביא לדפוס את הספר 'השתפכות הנפש' אותו מצא בהשגחה בפח האשפה, היה לא אחר מרבי ישראל קרונוגר.

כשחזרתי לישיבה, הייתי כמו אדם חדש. הרגשתי בעצמי: איפה הם כל המשחיתים? נהרגו! יום אחד, כשישב ולמד בספר, הבחין בכך אחד מזבירי בישיבה ואמר לו בדעווע: 'בזה הספר אתה קראזו אסור לקרוא בה הספר, זה מספרי ברסלב!'. אחרי וויכוח קצר, גבר הבחור

וקראתי בהספר וקיימתי מה שכתוב שם. 'ראיתי פעם הראשון בזיי, שהכות של הספר הזה - איזה כוח של התבודדותו זה הורג כל המשחיתים, כל המזיקים, כל מיני מחלות רעות, כל מיני מעשים, כל מיני תאוות. ראיתי עין בעין, שאחרי ההתבודדות,

"מזמן שמצאתי את הספר, הלכתי עמו להתבודד והתפללתי כמו שכתוב שמה בשם רבינו, איך להתבודד ואיך להתפלל, והלכתי בשדות, אף אחד לא ידע, גנבתי עצמי אל השדות והיה לי התבודדות וקראתי בהספר וקיימתי מה שכתוב שם..."

רצו לנסוע לאומן.
ר' לייבל והנפלד - פראמפאלער

ההצלה מהגיוס לצבא הטורקי

אחת ההשגחות המופלאות שזכה להן היתה, שהוא ניצל מהגיוס לצבא הטורקי, באותו קיץ, שנת תרע"ד, פרצה מלחמת העולם הראשונה, וסיפר רבי ישראל בער שיכל איש צעיר שהיו לו יריים ורגליים שלתו אותו למלחמה, ובעיקר היו שולחים בחורים ואסירים יהודים לחימת המלחמה. רבי ישראל בער הצליח על ידי תחבולה (ומן המחס על ידי שוה"ח) לשכנע את האתראים על מרשם האוכלוסין הטורקי, שידשמו שנוולך אחת עשרה שנים מוקדם יותר, היינו בשנת תרמ"ו. כך הצליח, על כל פנים לעת צוה, להימלט מהגיוס.

מה נפלאו דרכי ההשגחה, שבאותה שנה שנעשה בן שבע עשרה היה אמור להתגייס למלחמת העולם על ידי צבא הטורקי - וזה התגייס לצבאו של רבינו הקדוש.

מרגע שהתחיל להתפלל לה'

שהגיע לסבריה ופתח לאבא מאפייה והשאיר אותו עם המאפייה. יום אחד, יהודי בתפילה ניגש אליו ואומר 'תראה, אני בא מזנון לארץ, פליט, ואין לי מה לעשות. אני עבדתי במאפייה, בטבריה אין מאפייה ואין לי מה לעשות פה, אולי אתה יודע מישהו שיש לו קצת כסף, שהוא יפתח מאפייה, אני אעשה אותו לעשיר'.

אבא אמר לו 'אתה לא צריך לעשות לעשיר, אלא שיהיה לנו פרנסה, עשיר זה לא חשוב. אז זהא אומר לו 'נו, תנסה ותראה, אבא הציץ על כמה אנשים, אבל אף אחד לא רצה, מה טבריה צריכה מאפייה? אז אבא התחיל להתעסק עם זה, הוא לקח הלוואה על כסף ופתח מאפייה, המאפייה הצליחה בצורה יוצאת מן הכלל, האיש הזה עבד, ועשה להם וסגיות ולתפניות, באמת הוא מאוד הצליח, הלוח מאוד טובות, והיו באים מקיבוצים לקנות. ובאמת, אבא החזיר את התובות, ומצבו הלך השתפר.

יום אחד בא יהודי לדנוץ בטבריה, הוא נכנס ורואה את הלחם, את התלות, אז הוא אומר 'מי עשה את המאפה הזה?', הוא רוצה לדעת מי המומחה לאפייה. אז הלכו וקראו לאופה הוא בא ודיבר אצו, הוא אמר לו 'מה אתה עושה בטבריה - מי שידוע לעשות דברים כאלה - תבוא לתל אביב, זאת עיר, ואז תתחיל להרוויח כסף, מה אתה עושה פה. והאיש כנראה הסכים לנסוע אתו לתל אביב, והשאיר אותו עם המאפייה, ובלי ידע. ואבא נכנס למאפייה, לא היתה לו סבירה, מה הוא יעשה, הרבה אנשים כבר קונים לחם; אבא היה מאוד מוכשר, הוא היה אתו בערבים וראה מה הוא עושה, וכשהוא הלך לתל אביב, אבא נכנס למאפייה והתחיל לאפות לחם. ואבא מאוד הצליח, אבא נכנסה לעבוד אצו.

אז יום אחד, אמא שומעת איך שאבא עומד על יד התנור, ואומר 'אוי ווי מיד, זה התכלית שלי? מה אני עושה על יד התנור הזה? אז אמא ניגשה ואמרה 'ישראל בער, מהיום אתה יותר לא נשאר במאפייה, אתה הולך ללמוד, ואני נכנסת למאפייה. וכך היה, אמא לא נתנה לו יותר להיות. דבר כזה היא לא רוצה, אם הוא לא לומר.

ואני הייתי על שרפוף קטן קולעת את החלות לשבת, נתמן אחי היה עושה את רצועות הבצק, ואני הייתי קולעת אותם. וככה המשכנו עוד כמה שנים לעבוד. אבל אבא ראה שאבא עובדת כל כך קשה, והוא לא יכול היה לעמוד בזה ולראות איך מתנהל הבית, עם הקשי של המאפייה. ואז כנראה כבר היה להם קצת כסף. אז ערב אחד אני שמעתי שאבא אומר לאמא 'אסתר, קודם את אמרת לי שמהעב אתה יותר לא עובד. עכשיו אני אומר לך, מעכשיו אני מתחיל לטפל שאת תעזבי את המאפייה, יותר אי אפשר ככה. ואבא השיג מישהו שקנה את המאפייה, הם עברו לירושלים. כשהוא בא לירושלים, אז הם פתחו תנות של תבלינים,

אמא עמדה בתנות מספר שנים, אבל זה לא כל כך הצליח, וסגרו את התנות. אבל הרבה שנים היו קשים מאוד.

ביום חול, מרק?

כשאבא היה נכנס הביתה, אמא היתה תיכף מגישה לו שתיה ומה שהיה בבית. אבל הוא היה אוכל את הלחם עם השמן ומלת, וזה, אפילו לא קפה, לא חלב. אבל פעם הוא בא הביתה, והרגיש מאוד לא טוב, והוא שכב. אני זוכרת שאמא בישלה לו במיוחד מרק. ואבא אמר, 'מה זה, ביום תול מרק? הוא לא הבין מה היא מדברת, הוא לא רצה לאכול את המרק בתול.

כל השכור היה אוכל את הלחם, כשהוא היה צעיר הוא היה גם עם פעמיים בשבוע, בימי שני והמישי, כשהוא התבגר הוא כבר לא צמ.

וביום שבת צריך היה להיות בבית מכל טוב, והוא לא אוכל הרבה, רק כל דבר שהוא טעם, הוא אמר 'לכבוד שבת קדשי, בכה הוא היה יושב ואומר על כל דבר שהוא טעם.

יתום ואלמנה יעודד

זה כבר היה בשנים המתקדמות, כשכבר בבית הילדים גדלו, אבא היה תולך לבית הכנסת - יצאו מהשער של פאה-שערים האחרון, על יד ברמן, והיו יורדים, שם היה בית הכנסת של ברסלב - אז הוא היה תולך לשם להתפלל. כשהיה תולך להתפלל היה רואה ילדים מסתובבים ברחוב. כך פעם, פעמים, שלוש. פעם אחת הוא תולך מוקדם בבוקר, הילדים בתוך, היה קר, הוא שואל 'מה אתם עושים בחוץ? הילדים סיפרו שהאבא שלהם נפטר האמא יוצאת לעבוד, והם בבית, אבל מה יש להם לעשות בבית? אז הם יוצאים ומסתובבים ברחוב.

אז אבא לקח את הילדים אתו לבית הכנסת, הוא ידע שהאבא שלהם הלכה, היא לא תחפש אותם. אתו כך הם סיפרו שהוא קנה להם משהו חם, נתן להם. ובערב הוא הלך לביתם, ואמר לאמא שהוא מאוד מצטער שהוא רואה את הילדים מסתובבים בחוץ, והוא שמע את הסיפור והוא מאוד מבין. אבל אולי היא מרשה לו לקחת את הילדים ולסדר אותם בחיידר. אז היא אמרה לו, הלוואי ויהיה מישהו שיתעניין, שישתכל עליהם, שיעשה משהו בשביל הילדים. אז היא אמרה כן.

הוא לקח את הילדים, סידר אותם בחיידר, אז לא היה חיידר ברסלב, באותם הימים. נתן אותם כנראה לחיידר רגיל, והוא הלך לרבי'ת להתעניין איך הם לומדים ומה לעשות, וכן הלאה. והילדים מאוד הצליחו.

האלמנה סיפרה שהוא הבין אותם לבר מצוה, היא סיפרה שהוא היה בבית הכנסת אפוא שכעלה התפלל, עמד על יד הילד, והוא הביא את כל מה שאפשר לבר מצוה, אז היו מתלקים 'לעקר'.

הוא היה לי כמו אנא. רבי מאטיל מסלאנים

חסיד ברסלב, אבל לא ידעתי
מחסיד ברסלב, אז אני ביקשתי
מהשם יתברך שיזמין לי חסידי
ברסלב, אני חשבתי: אולי
נמצא בעולם באיזה מקום חסידי
ברסלב, אולי בירושלים.

אני ביקשתי והתפללתי
להשם יתברך, ועבר זמן רב והשם
יתברך קיבל תפילתי ושלח לי
לסבריה את רבי ישראל קרונוז
השם יתברך ידע שרבי ישראל
לא יזו ממירון, מה עשה? הוא
שלח לו מחלה על היד (ראומטיזם)
והכאבים נתגברו מיום ליום
משעה לשעה, כאבים כאלה
שהוא לא היה יכול לא להתפלל
ולא לעשות איתה עבודה.

הוא לא היה תולה שום דבר
בדרך הטבע, רק הכל השגת
הבורא, וכשהוא ראה דבר כזה,
או התחיל לחשוב, שאולי רצון
הבורא שילך לסבריה? כי שם
המגז האוויר יותר חם ממירון
ומצפת, ויכול להתפלל ולעסוק
בעבודת השם. אבל אף-על-פי
שהיה לו כאבים עזים כאלו, היה
לו ספקות אם לעזוב את רבי
שמעון וללכת לסבריה, אם לא.
כי הוא חשבו: איך אפשר דבר
כזה, כשהארץ בצרה או הוא בורח
מדבר שמעון בר יוחאי לסבריה?
צריכים לבדוח לרבי שמעון,
להתפלל ולבקש על רשוואה או
כל זמן שלא ידע בבירור שרצון
הבורא שילך לסבריה - הוא
יתעכב במירון.

אז היה לו התבודדות והוא
ביקש הרבה מהשם יתברך שיאיר
במחשבתו וברצונו מה לעשות,
אם רצון הבורא שאלך לסבריה
- אני נוסע תיכף לסבריה, אני
רוצה רק לדעת איך רצון הבורא,
אם לא, אם כן, אז הוא התפלל
כל כך, עד שהשם יתברך ואיר
עיניו וסיבב סיבה, שידע בבירור
כי רצון הבורא הוא שילך

הגמש. איך מפגישים ביניהם?
איך מביאים את רבי ישראל
קרונוז מציון רשבי, שם הוא
מתבודד לבדו משבת לשבת -
לסבריה שבגליל התחתון?
וכה יספר רבי ישראל בער:

אני גרתי בסבריה ולא יצאתי
מסבריה, העיר צפת קרובה
לסבריה וכולם נוסעים על מירון,
כאלו ובל"ג בעומר. ואני הייתי
עני, לא היה לי כסף, על כן לא
נסעתי לצפת. אם הייתי נוסע
לצפת, אולי הייתי שומע על

שישלח לו חסידי ברסלב, החלו
הנסיבות המופלאות להתגלגל
ולחצוטרף בהשגחה פרטית גלויה,
כדי לקרב את הלב המשותקק
המתגעגע אל המעיין.

איש מאנשי הבעל תפילה

בסבריה נער צמא ושוקק
למעיין נוחמה במירון איש
אלוקים העוסק בתורה ותפילה
והתבודדות בדביקות עד כלות

**מעולם לא הסכים רבי ישראל קרונוז
שתלמידו שאותו קירב בעמל רב,
יתבטל כלפיו כתלמיד לפני רבו.
אדרבא, עשה הכל כדי שיבין כי בשר-
ודם הוא וביכולתו לטעות, וכי הביטול
הגמור יאה אך זרק אל רוח אפינו. "הוא
אמר לי", סיפר ר' ישראל בער, "אני
רק בן-אדם, ובן-אדם יכול לטעות, אם
תראה אותי טועה באיזה דבר, אל תלך
אחריי לגיהנום". עד כדי כך!**

כשחזרתי לשיבה הייתי כמו אדם חדש. ישיבת אור תורה, סבריה תרע"ג

לסבריה.

יה היה ביום רביעי, רבי
ישראל עם ביום חמישי בבוקר
השכם הלך לבעל-התמודים
ושבר חמור לסבריה, הוא היה
יכול ללכת ביום ראשון אחרי
שבת, אבל מכיון שהוא ידע
בבירור שרצון הבורא שילך
לסבריה, אז הוא תיכף הלך.

מאפיה חדשה בטבריה

יהודי היו עניים והם היו
שוחזרים קפה, אבל בזמן המלחמה
זה היה במלחמת העולם הראשונה
שפרצה בשנת תרע"ד המסקין אניות
לבוא עם סחורה לארץ נגמר הקפה
ונשארנו בלי פרנסה, אמא סיפרה:
לבן אחיה, ר' בנימין ברזל,
שנשארנו בלי פרנסה והוא הציב
לה לאפות לזמן. שאלה אותו
אמא: "מהיכן אקח קמח?" אז
הוא אמר לה: "אני אגיד לטוהר
הקמת שייתן לך כמה קמח שאת
צריכה" וכך היה.

התחלנו לאפות ביום ראשון
לחם ורבי ישראל בא בשבוע
הזה ביום חמישי לסבריה. כשידד
מן החמור הוא היה צריך כיס
לחם לאכול סעודת לילה, אז
הוא פגש את ר' בנימין ברזל
וביקש אותו שיארה לו איפה

לקנות כיכר לחם. ר' בנימין ידע שהמשפחה שלי התחילה לאפות לחם למכירה, אז הוא הביא את רבי ישראל אלינו...

היינו המישה אחים בבית וכמעט כולם היו יותר מבוגרים ממני, והיתה השגחה שהשם יתברך סיבב סיבה שאני לקחתי את הכיכר לחם והוצאתי ונתתי לרבי ישראל, ותיכף שראיתי אותו - אז נבולתי מאוד מהצורה שלו ומהדיבור שלו, עוד לא ראיתי אדם כזה, החן של הקדושה היה על פניו ועל כל דיבור שלו. אני נבולתי התרגשתי מאוד, חשבתי: 'אולי זה השגחה מהשם יתברך, כי אני התפללתי להשם יתברך, אולי זה האיש יהיה לי טובה ממנו, יהיה לי ישועה ממנו. זה האיש הוא צדיק נסתר, ואצלו אני אמצא מה שאני מחפש - אמונה ויראת שמים.

אבל חשבתי: איך אפשר לי להיות קשר אתו? בודאי הוא צדיק נסתר מהלוי צדיקים, הוא יכול לעשות קפיצת-הדרך ומודע הוא יהיה בירושלים ואני לא יודע ממנו כלום.

'אני חושב ככה, והוא נתן את היד בתוך הכיס הוציא כסף לשלם לי בעד הלחם ואמר: 'אולי אפשר לי לאכול הלחם אצלכם בבית?'

'אני הרגשתי שהוא יודע את מחשבתי ואת רצוני - אני חושב איך יהיה לי קשר אתו והוא שואל אותי 'אולי אפשר לי לאכול אצלכם את הלחם...'. אבל ראיתי שזה דבר חזק, כי האבא לא יסכים על זה, מחמת שכבר ליל-המישי וצריכים להכין ולהו [בצק] ולאפות לחם, לקדוח קראת-שמע ולישן, וגם-כן הבית קסן ואין לנו מקום אפילו לאכול. וההורים שלי היו עניים גדולים האבא שלי היה עיוור,

הוא דאג להם בעצם עד שהם גדלו והתנתנו, היא אומרת שאף שידוך היא לא עשתה בלעדיו.

פעם אמא שכבה בבית, היתה במצב מאוד קשה, נכנסת אשה ואומרת לה שלום, ואומרת 'אני צריכה לבקש ממך מתילה', או אמא אומרת לה 'אני אפילו לא מכירה אותך, או למה את צריכה לבקש סליחה. שנית, אני סולחת לכל עם ישראל', היא ידעה שהיא במצב קשה.

ואותה אשה אומרת לה 'אני רוצה לא לעם ישראל, אלא שאת תגידי שאת סולחת לי, אני אספר לך, אני רואה שאת לא מבינה מה קורה. אז היא סיפרה לה את הסיפור עם הילדים, איך שאבא סיפל בהם וכל מה שעשה בשבילם, אז הוא גזל זמן מהאשה, מהבית, ולכן היא רוצה שהגנה, היא יודעת מה היה, אז שהיא תגיד שהיא מוחלת, אז אמרה לה אמא 'ברוך השם שהוא עשה מצוה כל כך גדולה, הלא אני צריכה לברך אתך, ואת צריכה לסלות לי אם אני אניגד לך מילה לא טובה, הלא את גרמת לזה', ככה אמא אמרה לה, מדהים, היא אומרת 'הלא את גרמת שבועלי תגיע למצווה כזאת גדולה, אז אני מודה לך מאוד על זה.

חסד שבצועה

אני אספר לכם סיפור; כשהייתי באו לתקופה מסבירה לירושלים, לא היה לנו בית, והיתה פה גיטלה, אשתו של רבי ישראל קרדונר, היה לה בעל ביווג שני - ר' נתן [בייטלמכר], הוריי באו לביתם בעיר העתיקה, ואמא היתה שם איזה תקופה, ואמא מצאה בית, אבא אף פעם לא המריד אף אחד. והתחילה קצת לבשל. באחד הימים באה אליה איזה אשה וקנה שמצבה היה לא כל כך טוב וביקשה עזרה, אז אמא כשבישלה לשבת, היתה שולחת אותי עם סל, ואומרת לי לתת לאשה הזאת. ידענו שאמא תלכת לבקר אותה באמצע השבוע, כדי לראות איך היא מרגישה. וככה כל יום שישי הייתי תולכת עם הסל הזה לאשה הזאת.

אז לא הבנתי, אמא היתה אומרת שהיא צריכה להתזרזר לה, לא הבנתי מה זה להתזרזר. אז פעם אמרתי, אני צריכה לראות מה אמא מחזירה, מה אמא שלי כל כך הרבה חייבת. פתחתי את הסל וראיתי שמה כלי מיוחד עם כמה תאים, באחד היה מרק עם אטריות, ובשני היה בשר, דג, מה שהיא בשלה לשבת, היא שמה לה, ותולה, וחזיכת עונה ולפתן.

כשעשיתי את זה, אז הרגשתי מאוד לא נוח, באתי הביתה לאמא, קודם אמרתי אני לא אספר לה, כי יהיה לה ענפת גפוש, היא רוצה כל כך שזה יהיה בסתר, ואני פתחתי... אבל לא יכולתי לעשות שקד בפשעי, ואמרתי לה: אמא תראי, את כל שבוע נותנת לי את הסל, ואת אומרת לי את צריכה להתזרזר לה, ואני כל הזמן דאגתי כמה שאת חייבת, מי יודע כמה זמן את צריכה להתזרזר לה, אז פתחתי וראיתי מה שישי. אמא, אני לא אספר

לאף אחד, כאילו לא ראיתי את זה, אבל לך הייתי צריכה לספר את זה.

אז היא אומרת: 'לא, אני מחזירה לה, את הכלי. לאשה הזו היה כלי מיוחד שאפשר לשלות אוכל מבלי שיישפך, אז אמא היתה לוקחת באמצע השבוע את הכלי, ומחזירה לה את זה. אתה מביין אז היא אומרת: 'חס וחס' ו'חילה', ודאי צריכים להתזרזר לה את זה, זה שלה, את ראית אצלו בבית שישי דבר כזה? כל שבוע אני מחזירה לה.

זה היה דברי מחיים. חזק. מתן בסתר. זה היה כשלא היה לה, כשבקושי היה לה בשבילנו.

אתם זוכרים את אביכם מספר על רבי ישראל קרדונר קצת?

מה זה הוא היה מספר, הוא היה מספר הרבה מרבי ישראל קרדונר? אבל אני אומר לך את האמת, אחר כך כל כך התרשמתי מאבא, שנשכחים הדברים הישנים. אני זוכרת דבר חזק, כשרבי ישראל קרדונר היה נוסע לצפת, אז לא היו נוסעים, הם היו הולכים בגלל מסבירה לצפת. ואז כבר אבא היה נשוי, וסבא היה בא לאמא, והיה רואה את אמא תמיד לבד, בעלה לא אתה. אז הוא התחיל להגיד לאמא: 'גידו, בשביל מה חיתגתי אותך, שיהיה לך בעל, שיהיה לך משהו, ואת כל הזמן לבד, אז אמא אמרה לו: 'ישראל בעד אומר, שאף פעם בן אדם לא לבד, אז רבד ראשון אני לא לבד. וזה שהוא עושה כל כך הרבה חסד, אז בודאי גם לי יגיע משהו קסן, לא הרבה, אבל משהו קסן. אז כבר תרווחתי, ואתה אומר שהוא איגנו איתי? הוא איתי.'

אבל לנו בבית היה משהו שמאוד שמחנו, הילדים; הוא תמיד דפס משהו לפצות אותנו על זה שהוא חסר כל כך הרבה בבית. אז בזום שבת הוא היה תולך להתפלל מוקדם מאוד במנין הראשון, הוא היה תזרזר, אז הוא היה נוטל לנו נטילת ידניים, והוא היה נותן לנו קפה וכשהוא נתן לנו את הקפה, אז הוא היה מספר לנו סיפור מ'ספורי המעשיות', כל שבת, כשהיינו קטנים. אז אנחנו כל כך חייבנו לשבת, שאתה לא יכול לתאר לך. זה גם כן הצורה שהוא היה מספר, הוא היה מעביר דברים בצורה... זה כל כך מונח לי עוד עכשיו, ההרגשה שזה נתן לי, חימם את הלב, ולא יכולנו כשהוא גמר, היינו תמיד מבקשים ממנו שהוא יספר לנו עוד קצת.

ובבית היינו משחקים, היה הבשרגער, היה סיפור עם העשיר עם הבת, הבשרגער עם הפני, זה התבטא בבית, הסיפורים שהוא היה מספר.

לא הייתם שואלים שאלות, איפה אבא?

ודאי שאלו. אני זוכרת פעם בליל שבת, שכבר היה מאוד מאוד, אבל אבא עוד לא הגיע, אז שאלתי את אמא, תראי אצל השכנים כבר סימו את הסעודה ואבא עוד לא בא.

אמא אמרה: 'על אבא אין מהזרזים, מה שהוא

ויאירו כי את אור השם, שאוכה לעבדו באמת. אני בטוח שהשם יתברך שלח אתכם לסבריה בשבילי, ובכן, מבקש אני אתכם שלא תצטוו אותי:

"לאחר ששמע את דברי, ראיתי שהוא מרוגש מאוד, כי ראה עין בעין שהשגות השם יתברך שיבוא לסבריה, כי תיכף שירד מהממור ובו לסבריה - הוא הגיע ישר לביתי והוא שומע דיבורים כאלה.

כל פרטתה קודש להדפסה. ר' ישראל בער בגיל העמידה

סגיי-נהור, תשבת: האבא יגיד בי ויבה אותי; ימת אתה שואל שאלה כוונ' ואני בעצמי לא יכול להכניס אורח בלי רשות האבא. אבל בשביל שיהיה לי קשר עמו התנתקתי מאוד בכל כוחי ואמרת שיהיה מה שיהיה, אפילו אם הוא יכה אותי ויבה אותי - אני אשאל את האבא, יהיה מה שיהיה.

"אז אני שאלתי אותו: 'אבא, קח את הכסף בעד הלחם, האיש הזה מבקש, הוא רוצה לאכול את הלחם אצלנו בבית', אז האבא אמר לי: 'כן, כן, כן, אדרבה, נשאר לנו מעט בצל, אז תתן לו. הוא יאכל לחם לבדו'.

השגחה מכל צד

"כשהאבא אמר לי כן, ראיתי שזה יופעה בשבילי, השגחה מהשם יתברך למעלה מן הטבע שיהיה לי קשר עם הצדיק הקדוש הזה. ראיתי את ההשגחה מכל צד, זה השגחה עליונה וחסר גדול.

"זוכנה היה הם עשו לילה, ברכו ברכת המזון וקראו קריאת-שמע ושכבו לישון על הרצפה עם הילדים, ואני ורבי ישראל נשארונו בית לבד. הוא ישב על יד הולת, על איזה מדרגה של הבית, ואני נתתי לו לחם לאכול והוא עשה נסילת-ידיים וברכת המוציא. רבי ישראל נטל את ידיו וברך ברכת 'על נסילת ידיים' והמוציא בלי 'קולות', אבל במתיקות כזו, כאיש המודה לתברו על הטובה שעשה לו. ראיתי שאמנם זה נכון, הוא צדיק קדוש ונסתרו הברכה שלו הייתה כדבר איש אל רעהו, כאילו אין בבית אנשים, אלא רק הוא והשם יתברך. פנים כאלו וברכה כזו, לא ראיתי מעודי.

"התרגשתי מאוד, והוא הכדין בהתרגשותי. כשנתתי לו מעט תבשיל, אמר: 'אני לא אוכל

הוא הצליח על ידי תחבולה לשכנע את האחראים על מרשם האוכלוסין הטורקי, שירשמו שנוול אחת עשרה שנים מוקדם יותר, היינו בשנת תרמ"ו, כך הצליח, לפחות לפי שעה, להימלט מהגיוס לצבא הטורקי

הוא אמר לי שהוא רוצה להיות באיזה בית-כנסת, להגיד 'תצות' ולומר תהלים ולהתפלל ולהתבודד. הלכתי אתו לבית-כנסת ועל הדרך ריברתי אתו וסיפרתי לו את הענין שלי והוא שמע הכל, ואני רציני לומר ויודי-דברים לפניו, אבל הוא לא רצה לשמוע ואמר שאמר, רק בכלליות. אז ריברתי אתו ובכיתי לפניו כי הרגשתי שיש אצלו רפואות בשבילי ושלא יעזוב אותי וילך למירון.

"הלכתי אתו מבית-כנסת לבית-כנסת, וכולם היו סגורים ולא ירעתי איפה המפתח, אז נפל ברעתי שיש רק בית-כנסת אחד - של הצדיקים הקדושים שהיו לפני מאה שנה, מתקופת תלמידי הבעל-שם-טוב, רבי אברהם קאליסקער וקנו של רבינו - רבי נתמן הורדנסער, וכל שאר הצדיקים הקדושים. הם בנו את הבית-כנסת והשתללו שיהיה במקום קרוב אל הים, כדי שיוכלו לפגול ולהתפלל מתי שירצו. אבל בחורף, כשהיה תורף קשה והרבה גשמים, היה המים מגביהים עצמם למעלה והים היה

נסתר הוא. לא יכולתי להתאפק, ותוך כדי תבערת האש ניגשתי אליו ואמרת לו בלחש: 'תדעו שאתם באתם לסבריה בשבילי' אני נמצא במצב קשה מאד, היצר-רע מתגבר עלי, אני רוצה מאד לעבוד את השם באמת ויש עלי מלחמות קשות. אני מתפש כל תי מקום שבו יודיכו אותי

שום דבר, חוץ מלחם, ותה בלי סוכר. לא הייתה לנו מכונת נפט [=פרישט], רק לעשירים הייתה מכונה כזו, אנתנו היינו עניים והשתמשנו בפחמים. לקח לי זמן רב עד שהצלתי להבעיר אש בפחמים כדי להכין תה בשבילי. 'אני לא ירעתי שהאורח הוא ברטלבר, רק זאת ירעתי שצדיק

נכנס לתוך הבית-כנסת הוא עד גובה חצי השולחנות ולא יכלו להתפלל, אז לקחו הספרים והכל והשאירו השולחנות בבית-הכנסת הבית-כנסת היה פתוח עד חודש ניסן, עד שירדו המים. אז אנתנו נכנסנו לבית-כנסת הזה, לתוך המים, ועלינו על שולחן.

יזחא היה יעשירי, היה לו נרות וגפרורים שהיה יקר ערך, והוא הוליק נר ולמד אתי בילקושי מהר"ן עד קרוב לאור הבוקר, ולמדנו תורה זי חלק בי בילקושי מהר"ן - כי מרתמם ינהגם. והוא למד אתי את התורה הזו כל הלילה, וזכיתי לזה, שכל ימי חיי לא הרגשתי טעם תורה, טעם יראת שמים, כמו הלילה הזו שלמד אתי התורה הקדושה הזו כי מרחמם ינהגם. היינו בבית-הכנסת ולמדנו כל הלילה, ולא הרגשתי כלל שכבר צריכים לישן...!

מסירות-נפש להשקות אילנות

בעקבות התקרבותו של הנשיא ישראל בער, סערה סבריה היהודית כולה, שהיתה עיירה קטנה. מלחמה גדולה נימשה נגדו. וכאותה עת ניצב רבי ישראל קרוזנר לצדו, במסירות ובנאמנות שאין לה קץ וגבול, לשמור על האילן הרוך, שיגדל ויצמח כראוי בגנו של בעל השדה הקדוש, לבלי יעקרוהו ממקור חיותו.

גם היה לו לרי ישראל בער, שכאותה עת היה כבר תתן מאורס עם כלתו אסתר מינדל בת ר' פנחס הכהן מחזליבשר מצפת, ושוכנה כל ימיה לחיות עור כגדה, גם כופנים ובי קשים, לולא היה כבר תתן, בתור חסיד ברטלב, ויה צריך גם גדול יותר מקייצת

עושה או כנראה ככה זה צריך להיות, אבל מה אני אומר לכם, ברגע שאבא נכנס והתחיל להגיד את השלום עליכם שכתנו בכלל מה היה, זה כאילו התחיל הערב...

הצורה שהוא היה מרציף עלינו את האהבה, באמת, איך הוא היה מסתכל על כל ילד, זה היה מדויק. אני חושבת שזה הדבר שהחזיק אותנו בבית. כי ילדים שסובלים מה שאנחנו סבלנו, אם הוא לא היה גותן לנו את החום הזה, אני לא יודעת אם היינו יכולים להתחזק מעמד. אני חושבת שגם לאמא, הוא שם לב אליה על דברים, וכן הלאה, זה לא בלס לנו, אבל אנחנו ראינו איך הוא מתנהג אליה, כשהוא נכנס, הישבת שלום שהוא היה הולך להגיד לה, זה היה מאוד...

היתם שלו, זה באמת, זה גם כן סיפור מאוד מדויק. אמא, כשהייתה חולה, אז כמובן הנבות מאוד טיפלו בה, שרה גרה ממול, ואני גם כן גרתי בירושלים, והיה לה טיפול יוצא מן הכלל, אבא יכול היה לצאת מהבית.

אבל אבא לא השאיר אותה רגע אחד בביתו הוא פחד שאחותי תצא לילדים, ואמא תישאר לבד בבית. אז שהיא תרצה משהו לשנות וזה לא יהיה ברגע שהיא רוצה. אז הוא היה - הדבר היחיד שהוא היה עושה במשך היום - הוא היה בבקר הולך למקוה, אתרי המקוה הוא היה הולך לפרעשבורג להתפלל שתיית, ואחר כך הוא היה בא הביתה ונשאר עם אמא עד הערב שאנחנו הגענו, שהוא ילך להתפלל.

חברותא עם הפרעשבורג רב

סיפרו לי, שהרב מפרעשבורג ניגש לאחד הנוסידים, הוא היה כבר איש מאוד מבוגר גם כן, ושאל אותו: יתגיד, לי, מי היהודי הזה ששמה מתפללני. הוא ענה לו: יתעזוב אותו, הוא ברטלבר, אז הרב מפרעשבורג אמר: מה אתה אומר לי ברטלבר, תראה לי עוד יהודי אהו בבית הכנסת שמתפלל כמוהו. מה זה ברטלב, אני רוצה להביד את היהודי הזה.

הרב מפרעשבורג הלך לחפש את הכתובת של אבא, והוא בא לאבא, ואז הוא ישב ודיבר אתו ואבא סיפר לו כל כך הרבה סיפורים, ומאז היה להם שיצור שהם היו לומדים פעם בשבוע, הרב היה בא אליו, ואבא היה מספר לו, מדבר אולי

מברטלב, או משהו אחר, זה אני לא יודעת ברוק, אבל הם היו לומדים ביחד, באותו זמן אחותי שרה כבר לא הייתה גרה שם, היא עברה כבר דירה, ואני בבוקר הייתי רצה לאבא, מביאה לו אוכל מבושל.

אז באתי, ראיתי שהרב ישב, והם לומדים ביחד, ואני מזגתי להם שתיה ומוננות והגשתי להם. אני הייתי במרפסת של הסלון ופתאום אני רואה שאיזה בן אדם מתקרב, אבל לא ירעתי לאן הוא מתקרב, ראיתי איזה מין הר-אדם, פרוץ, עם מכנסיים קצרים, כמו בקיבוץ, עם מנדלים.

פתאום אני שומעת דפיקה בולת, ואבא מבקש סליחה מהרב, הוא ניגש ופתח את הדלת, ומקבל אותו עם שלום עליכם כל כך יפה, ומכניס אותו לתוך אהו. ושמעתי שהוא אומר לו שמעתי שאתה מקרב אנשים ליהדות, אני מאוד רוצה לבוא לדבר אתך, לשמוע, יש לי בעיות. אז הוא אומר לו שעכשיו יש לו שיצור עם רב, הוא לא יכול עכשיו לדבר אתו, אבל, נקבע זמן, אתה תבוא, אז אנחנו נדבר, אז הם קבעו זמן, והיהודי הלך, אבא ליווה אותו לדרך ונפרד ממנו בברכת שלום.

אבא ניגע לרב, וביקש ממנו מחילה על זה שהוא ביטל את זמנו. אז הרב אמר לו על האורח שבא: יזה מחוצף, איך הוא בא ליהודי כמון, בלי כיפה, בצורה בזאת, איך אתה יכול? פשוט אתה מפתיע אותי.

אבא ענה: ימה, ברוך השם שהוא רוצה לשמוע דבר השם. אותו אדם חזר בתשובה - כמדומני שעכשיו הוא בארצות-הברית - הוא גידל פירות וזקן. אבל אשתו לא רצתה לתזר בתשובה.

הוא הגיע לאבא וסיפר שאשתו לא רוצה לחזור בתשובה, והוא רוצה לגרשה. אבא אמר לו שהיא תבוא, הוא רוצה לדבר אתה. אז הוא הביא אותה, ופעם ראשונה הוא דיבר אתה, אז היא אמרה, באמת הוא יהודי מיוחד, ובפעם השניה היא אמרה לו שהיא תוזרת בתשובה.

וכאמת היו להם שמונה ילדים, ואחר כך כנראה הם עברו לאוריהב, אבל ככה הם היו בני בית, הם היו באים הרבה מאוד.

(זכרונות מאת בתו של רבי ישראל בער זצ"ל - אשת הרב שמואל קרוזנר ז"ל שתרגם ונחידו הספר 'ילקוט מעם לתע' - על אביה הגדול, שסיפורת תקופה קצרה לפני פטירתה בפני המשפחה ובתם הנכד רבי עמרם הורביץ זצ"ל)

כל ימי לא הרגשתי טעם תורה וראת שמים כמו באותו הלילה. טבריה של מעלה

יום אחד, אמא שזמעת איך שאבא עומד על יד התנור, ואומר 'אוי ווי, זה התכלית שלי? מה אני עושה על יד התנור הזה?' אז אמא ניגשה ואמרה 'ישראל בער, מהיזם אתה יותר לא נשאר במאפייה, אתה הולך ללמוד'

מטבריה ובו כתב כי היות ואין בידו לעצוד בהתחייבויות על כן מבקש הוא לרוות את התעונה, ואם ירצו הם לבטל את השידוך, הרי שלא יקפיד על כך.

וכאן קם רבי ישראל קרדונר ונכנס בעובי הקורה למען הקמת בית נאמן לה', כפי שמספר רבי ישראל בער:

"המחותן שהיה איש ישר וידיא שמים, כתב לנו כי לא יוכל לעמד בהתחייבות, כי אין לו כסף, לא להלבשה ולא לצדוניה.

נעשית ברסלב, הוא לא יסכים לתת לך את בתו, הוא יבטל את ההתעונה".

חברא חברא אית ליה; משה לאון הגיעה אל המתותן מצפת הדיעה כי המיועד להיות חתנו התקרב לחסידות ברסלב, אך הוא ביטל את הדברים במה-יד: "אל תדאגו, אתרי הנישואין אשתו בודאי תמצעה מכך...".

הלפו הימים, והמתותן ראה כי אין בידו ממון להוצאות ההתעונה, הוא שלח מכתב למתותנים

ספרו את כל זאת: "הוא עשה הכל בשביל ישראל בער, אוי אני אצליח להתקרב לרבינו הקדוש...".

ידע רבי ישראל קרדונר כי כדאי להעתיק את דירתו עם כל משפחתו מצפת לסבריה, לטרוח בכל מיני טרחות, להתייגע בכל מיני יגיעות, כדי שאחר כל טרחותיו ויגיעותיו אפשר ואולי תתקרב הנפש הזאת אל הנחל נובע מקור חבמה:

וכך יכתוב לימים רבי ישראל בער במכתבו לידיד נפשו החסיד רבי שמואל הורביץ:

"ובפרט כאשר אני ראיתי בעיני את מורי הקדוש רבי ישראל קרדונר זצ"ל, שבשביל מצווה כזאת - לעודד את לב חברו לעבודת השם יתברך באמת - הפקיר הכל ומסר נפשו ומאוזו כשביל התי" - - -

רבי ישראל קרדונר מצדו העריך מאוד את מטרותיו של רבי ישראל בער אליו, ושמח בלי שיעור שהי' יתברך שלה לו נפש יקרה כזו, הוא כותב בשמחה במכתבו לחברו רבי נתן טרוביטצ'ר מצפת מיום כ"ח סיון תרע"ה:

"יברוך ה' אשר בצר הרחוב לי והקדים רפואה למכתי, שנתקרב על ידי הבחור ישראל דב גרו יאיר, אשר עזב אותי כעבד נאמן אל אודניו וכבן רחמן אל אביו - ועוד יותר ויותר, וסובל ביוזנות בשבילי ומקבל הכל באהבה, בכדי להמציא לי איה מצות או מזון. ברוך ה' על החסד הזה".

בית נאמן

לאחר התקרבותו של ר' ישראל בער לברסלב, חשש אביו מפני ביטול השידוך, לא פעם אמר לו: "אם המתותן ישמע שאתה

ים-סוף כדי למצוא שידוך.

רבי ישראל קרדונר מסר נפשו כדי לקרבו ולהכניס בו אור ה' יתברך. יחד בילו באהבה גדולה בעבודת ה' והם לא נפרדו ימים אחדים. הרוב מטרותיו אליו ובדאגתו לסובתו הצנחית, התלים להישאר עמו ולא לעזוב אותו בכל מהיר שבעולם.

כעבור זמן שלח מכתב לצפת לזוגתו, בו כתב לה שתבוא עם הילדים לסבריה. הצדקת גימליה לא שאלה כלל שאלות, מיד כשקראה את מכתבו של בעלה הצדיק, פנתה אל ה'תמר' וביקשה להצטרף לבטיעה לסבריה, היות שלא הייתה לה פרוטה לשלם, נתנה לו כמה מהמצי הבית בתור משכונ.

היה זה יומיים לפני תג הפסח ולרבי ישראל קרדונר אין עדיין מצות, ובכן, מה עשיתם ר' ישראל בער פונה אל סודר ממכריו, והלה, שרתש יראת כבוד לרבי ישראל קרדונר אשר פניו פני איש אלוקים, נענה מיד ונתן קמת 'שמורה' בכמות נדיבה, עבור מצות. מבית הסודר המשיכו שניהם אל בעל תגור לאפיית מצות, וגם בעל התגור, בראותו את צורתו הקדושה של רבי ישראל קרדונר, נעטר לבקשתו ונתן לו לאפות אצלו מצות ללא תשלום. כך היה ה' בעודו והוא השיג גם יין לליל הסודר. אך רבי ישראל קרדונר, בגודל חיבתו את המצוות, למרות שכולם נתנו לו את שביקש בהינם, שילם על הכל בכסף מלא לאתר הפסח.

לאחר שהיו לו כל צרכי הסודר, שילם רבי ישראל כסף רב עבור כדי מים רבים לכל ימות הפסח, שיהיה הכל בתכלית החידוד.

וכך היה מפסיד תלמידו מדי

שני אנשים, מול עולם שלם

בצפת המתונה לחתן הצעיר יקבלת פניםי שאליה לא הורגל אפילו בסבדיה שלא הצטיינה באהדה מופלגת לחסידי ברסלב, על הימים הקשים ההם, מספר רבי ישראל בער:

יובצפת התחילה מלחמה תרשה מצד חותני המשפחה ומצד נכבדי העיר והשוחרים, והגשתי לשפלות כואת שפורחתי העיר היו זדקים עלי אבנים וקליפות חזו קוראים אזרתי מלות גבאי, ואני כמעט שיצאתי מדעתי. משראה חותני כך, דיבר עם אשתי שתתגרש ממני. אבל היא אמרה: זה חלקי, וכך יהיה, ואני ראיתי בה וחסד גדול מאת השם יתברך.

ינאלצנו למצוא מקום שנוכל להיות באין מפריע, חגה על יד בית רבי ישראל היה חדר קטן. רבי ישראל דל שכר החודר בשבילנו והוא היה בשבילנו האב והאם והדואג לכל מתסורני. הוא עצמו היה אוכל פידורי לחם, אבל בשבילנו דאג שיהיה לנו מן המוכרד.

הם נקשרו זה לזה בקשר שאין דוגמתו, ומים רבים לא יכלו לכבות את אש אהבתם, כפי שקיבלו עליהם בתקיעת-כף שעשו ביניהם על ציון רבי עקיבא בסבדיה, שייפגשו ויתראו יחד פעמיים בכל מצת-לעת, פעם אחת ביום ופעם אחת בלילה, ללמוד ולשוחח יחד - כן עשו, והשתדלו מאוד לבל ייודע לאיש על פגישותיהם.

מה שהרבי יכול

לעשות מבשר ודם!

רק מי שחיפש את האמת עד זוב דם; רק מי שטבל יעבשה

מימות' בעבודה, זוכה להכיר בה ולדבוק בה בכל לבבו ונפשו. יכולים בני תבל לחלוף ליד איש אמת מבלי להיגיש כלל באור שנושא הוא בלב, אבל מי שהתגולל ברפש וסיט וחתר בכל נפשו דוחו ונשמתו אתר אמתתו יתברך, יפתח לו תלון וצוהר אל האור הגדול.

יראיתי את רבי ישראל - סיפר המקורב שנשאר המיד מקורב - יאו ראיתי שזה ענין אתר לגמרי זה עולם הזה - זה עולם הבא שני הפכים לגמרי

יהוי, הדיקודים שלו, הנמירות שלו, השמחה שלו, התפילות שלו, עבודת השם שלו, האמונה בכת נורא כזה, מי יכול לתאר לספר מה שראיתי? מה שהיגשתי? מי שלא ראה דבר כזה - לא ראה טוב מעולם

ימה שראיתי, מה שזהו... הכות של רבינו הקדוש רבי נתמן שיכול לעשות מבשר ודם, מבני-אדם ילוד אשה כמו כל בני-אדם, כמו כל העולם - לקדוש כזה. זה למעלה מן הטבע. הוא היה ענין אתר, הוא היה בעולם הזה אבל הוא לא היה מהעולם הזה, הוא היה מהעולם הבא. אני ראיתי את רבי ישראל - ראיתי מה זה ברסלב.

ירק לשמוע את הקול שלו, הקול היה נעים ותמיד היה דבוק בהשם יתברך, בפרש בשעה שהיה עוסק בתורה ותפילה. לא ראיתי ולא שמעתי דבר כזה מעולם, בשביל זה נתקרבתי. השם יתברך סיבב סיבות אתי ניסים..."

דיוקנו של תלמיד

אתר הדברים שהיה מדיגש רבי ישראל בער, כל אימת שתאר את מורו ודכו שהביאו לפני ולפנים אל היכלו של רבינו הקדוש, היה

לצפת, לא תהיה לי אפשרות להיפגש עם רבי ישראל, וכך הוא מספר:

יכאן עלי לספר עוד ענין בקשר שבינינו; לאחר שראיתי מניעות כאלו, חשתי שמא תתפרד הם ושלום תתבילה, ביקשתי את רבי ישראל שנעשה תקיעת-כף בינינו, כדרך שנתקשרו רוח ונעמי ולא נפרד מזה בשום אופן, וצדיכים אנו להיות תמיד בעיר אתה ולהיפגש לדבר וללמוד ולעבור ה. הדבר נשמר בינינו בסוד. את התקיעת-כף עשינו ליד קברו של רבי עקיבא, כי אז התפללנו במכיות ובתעוררות גדולה. אמרתי, עכשיו הזמן לתקיעת-כף.

יבאותו היום שנסענו לצפת ואמא היתה סבורה שהנה סוף סוף יתבטל הקשר עם רבי ישראל, חגה באמצע הדרך ראתה את רבי ישראל ובני ביתו כשהם נוסעים אף הם לצפת..."

אבל רבי ישראל רצה שאמיה ארם, כדי שאוכל לקבל את אורו של רבינו הקדוש רבי נתמן ולא אמיה פלג גופא. והיה לו על זה הרבה התבוננות, והיה נוסע ממקום למקום ומשתדל עבודי, ומטר כסף להדריי שילבישוני ויכניסו אותי לתופה בזמן. הוא נסע לצפת, ואני כתבתי מכתב למחותן בשם הורי שהם רוצים שהתופה תתקיים במועד שנקבע, ואני מצדי מוחזר על הברוכיה. ואמנם בעזרת השם יתברך נתקיימה התחונה."

כזכור, מיום שנפגשו יחדיו, נשאר רבי ישראל קדונו לגור בסבדיה כדי להיות קרוב אליו ולחוק אותו בדרך רבינו, לבל ותגבר עליו והתנגדות להרתיקו מן הזוים האמיתיים. כשהגיע עת התחונה ודי ישראל בער היה צריך לעבור לגור בצפת ליד משפחת אשתו, נתמלא לבו בהששו: "מה יהיה עכשיו, הרי אם אעבור

ניגון של חצות

מדי דברו על עבודת הבקשה והחיפוש של קימת חצות, היה רבי ישראל בער מספר בנענועים על מורו המובהק רבי ישראל קרדונר: "יש ניגון של חצות, אני לא יכול להקות אותו - זה יצא מכה אש, שאין לי שום מקום בה, אין לי חלק, וככה היה כל העבודה שלו אש. זה פלא, פלא".

"יש בקבלה ניגון של חצות, ניגון מתוק, הוא היה לו כזה מתיקות בהקול שלו, בהקול שלו הוא ביטא את כל הצרות שלו - - - כשאני שמעתי אותו מתפלל, וכן החצות - הנוסח שלו, הניגון של חצות היה כולו מענות אל השם יתברך: הוא שאל שאלות - יש שם פסוקים, כתוב שם; מדוע הכינתו ואין לנו מרפא?... ושם באותו קטע, יש עוד כאלה הלשון שלו היה כמו ששואלים את השם יתברך - כמו התבחדות, כמו שמדברים אל השם יתברך ונמלכים עמו; וצ"ל בליקוסי הניגון סי קיא".

"הוא היה עד אותו עם ניגון - רבינו הקדוש אומר שניגון יכול להיות את האדם מאוד, זה מכבים בהאדם - הניגון יש לו כוח גדול. אלא שאנחנו לא מצייתים, רבינו הקדוש ציוה להחיות עצמו עם ניגון - אם המוח השודר, לשיד ניגון, אבל לא מיושן, ניגון כזה".

"כשאני שמעתי אותו, חשבתי: אבל איך יכול אדם כמוני לזכות לזה?...".

"כן. יכולתי לזכות לזה, זה תלוי רק איך שמוכנים להיות חזק, לא לשמוע אל העולם, רק רבינו זה שני הפכים: העולם ורבינו היחיד הואי עלמאי - זה מסתיר, אני ראיתי אותו שהוא ניקה את הגוף כמו שמנקים עור. נקי מכל התאוות ומידות הרעות וצ"ל היי מהדין את ריידג. ואיך מנקים אותו? עם תפילה, ועם רמעות, ועם לב, ועם אש...".

וכה תיאר את כיסופיו הגדולים לזכות לקום בתצות הלילה:

"הלב שלי בער לקום בתצות, אבל השיגה

היתה חזקה מאד. אז הלכתי אל חנות שעונים וביקשתי מהמוכר שיתן לי בהקפה שעון מסודר שמצלצל חזק. המוכר האמין לי ונתן לי שעון כזה שמדתי מאד בשעון, וכיוונתי אותו על שעת חצות, אולם שוב התגברה עלי השיגה ולא הצלחתי לקום... למחרת, לא ויתרתי והיפשתי עצה כיצד אוכל להתעורר, הבאתי קופסת פת גדולה והנחתי עליה את השעון, כדי שכאשר יצלצל יגרום לדעש גדול...".

כך התעקש ברצונות וכיסופים, ומשמיים ראו את השתוקקותו העצומה וזיכחו למשאת נפשו: להרבה יצוותים וזה בימי חייו.

"זוכר אני עדיין את ציון רשבי במירון בתקופת שלא היה כאן כמעט איש מלבד אנשי שלומנו", אהב לספר ר' נחמן קנלסקי נרוטיטשיץ ויל, במיוחד הרבה לתאר את דמותו של רבי ישראל בער, שהיה מרבה לפקד את ציון רשבי. את גבורתו ואת תבשרת ליכו בעבודת ה': הוא היה ישן על גבי שק במתח הכניסה לציון, קרוב לחלון הפונה אל הצד. כשהיתה מגיעה שעת חצות היה קם בגבורה, ללא שעון, לעסוק בעבודת הבורא. גם בשעות היום בילה רבות בעמק בין ההרים, בלימוד תורה מתוך ספרים שהביא עמו ובעבודה שכלב בדבקות גפלאה.

"ומה היה להם לאנשי שלומנו לאכול? הם התקיימו מן העשבים והתאנים שגדלו בשפע בוואדי, זה היה די והותר עבורם. במשך תקופה מסוימת זכו אף למרכת 'המוציא' - זה כיצד? חכם זקן מן החכמים ששהו במירון הביא עמו כסדות לתם, היה החכם אוכל את החלק הדי, ואילו את הקשה' - סיפר ר' נחמן - 'היינו אצתו אוכלים...".

עד זקנה ושיבה היה קם מאליו בחצות, ומנגן ושר בנענועים להמש יתברך. אלו שבביתם התאכסן בשנותיו האחרונות, סיפרו, כי כששמעו אותו מנגן בכאלו מין גענועים, לא יכלו להמשיך לישון והיו קמים גם הם לעבודת הבורא.

- האמת שלו. רבי ישראל קרדונר היה תלמיד אמיתי. מעולם לא הסכים שתלמידו שאותו קירב בעמל רב, יתבטל כלפי כולתלמיד לפני רבו, ארדבא, עשה הכל כדי שיבין כי בשד-דום הוא וביכולתו לשעות, וכי הביטול הגמור יאה אך ורק אל רוח אפינו, רבינו הקדוש בעצמו. "הוא אמר לי - סיפר רבי ישראל בער - 'אני רק בן-אדם, ובן-אדם יכול לשעות, אם תראה אותי טועה באיזה דבר, אל תלך אחריי לגיהנום'. עד כדי כך

עד מספר רבי ישראל בער: "זהו החידד אותי: אם אתה רואה שיש איזה דבר שאנשי שלומנו אומרים אחרת, אז לא תלמד ממניו רק רבינו! אבל אנשים כשריני, אם אני אומר איזה דבר שאנשי אומרים אחרת, תעשה כמותם".

כך למשל, למרות שרבי ישראל קרדונר היה מתפלל בראש השנה במירון בעת שנבצר ממנו להגיע לארמון, הרי שבשנים לאחר פטירתו היה רבי ישראל בער מתפלל עם אנשי שלומנו בירושלים.

הוא למד מדבי ישראל קרדונר מנו תלמיד שנשאר תלמיד; היה עיקר הנוסף להיות רבי בפני עצמו, אלא מקרב נפשות אל רבו, ומסתלק לו הצדה, משל לא היה כאן כלל. אינו מוריש שום עצינים ו'התנגות' מלבד עצם ההתקרבות בעצמה.

"הוא התחיל לקרב אנשים לרבינו הקדוש הרבה קודם שהתחיל לקרב אותי" סיפר, וזה היה עיקר העבתה שלו, עיקר המסרה שלו, להשאיר בעולם הזה האור של רבינו, להבנים את האור של רבינו באנשים, ואלו האנשים יספרו לתורהם ויהיה

נעשה עולם אחר. זה היה עיקר הכוונה שלו, לא להראות שהוא גדול ושיהיה מפורסם האנשים יאמרו: רבי ישראל הוא רבי כזה... אדרבה, מצד זה הוא היה צנוע כה שאין בעולם צניעות כה. הוא היה צנוע כה שאף אחד לא ידע ממנו. הוא בכה לפני השם יתבודד והוא עבד השם בכל כוחו, בכל נפשו ומאודו, כמו שכתוב: 'בכל לבבך בכל נפשך ובכל מאודך', הוא לא רק אפר ככה כמו שרגילים לומר.

כחמש שנים זכה להימצא בקרבת רבי ישראל קרדונר, כל אותן שנים עשה כל טעויות שבעולם כדי לזכות לקבל ממנו כל מיני דעה, כל מיני טוב ואמת שנבעו בלבו מהנחל נובע. ימים ארוכים היו שוחים יחדיו במידון, אוכלים כדי חיוגם בצמצום, וכל מעייניהם בתורתו הקדושה של רבינו. שם, במערת רשביי וביערות שטביב, ראה מראות שלא מעלמא הדין, בכיות, געגועים ותפילות כאלו, עליהם

לא חדל כל ימיו לספר בהשתאות והתפעמות שאין לתאר.

פרח לו איש האמת

שנת תרע"ט. לאור מלחמה ממושכת ועקובה מדם, עם אלפי חללים מכל הצדדים, האנגלים כובשים את ארץ ישראל מידי הסורקים, אחרי מאות שנים, גמתיים לו השלטון העות'מאני בארץ הקודש. בתחילת אותה שנה, נכבשה סבייה, רבי ישראל קרדונר, בלבו השר, כאשר שמע כי קרובים האנגלים לבוא לפיד, ראה בעיני רוחו את החושך הממשמש ובא, את גל הכפידה והאפיקודות המאיים לשטוף את ארץ הקודש.

צער גדול נצטער באותם ימים, עד כדי כך שכדברי תלמידו רבי ישראל בער, כפי שהבין ממנו, זה מה שהביא להסתלקותו. אמנם, הסורקים לא הצטיינו באהבת ישראל יתירה, אבל רבי ישראל נתיירא מן החורבן הרחוקי שיביא עמו השלטון הבריטי הכרמי.

ואכן, אחד כך התברר כי מיד מתחילת שלטונם, ההלוי הבריטים להקים מוסדות ובתי-ספר מודרניים, להשליט את תרבותם על לבבות הנוצר וללמד בני ישראל את לשונות הגויים ותכמותם.

ב א ו ת ה תקופה, החל רבי ישראל

היו זולגים עתיו דמעות מרוב אהבה. רבי שמואל הורביץ (מאדיבות נב.)

קרדונר לעסוק בהדפסת הספר 'קנאת ה' צבאות', יש המייחסים אותו למדני רבי נתן, ויש אמרים שנחתם ע"י גדל אורה, אך עוד בתחילת עסקו בהדפסת הספר, הלה את חליו אשר נסתלק ממנו. כעבור שבוע שנים, בשנת תרפ"ה, הדפיס רבי שלמה קאוולצ' מאניש בצפת את הספר, והוא כותב במבוא:

"הספר הקדוש קנאת ד' צבאות הלו נדפס רק פעם אחת עוד בחיי המחבר וציל וכבר ספו תמו כולם ולא נמצא ממנו אפילו אחד בעיד, ובשנים הללו נתעורר הרהי"ת ר' ישראל היילפערין ז"ל והתחיל להדפיס שנית בראותו כי הדור צריך מאוד מאוד לספרים כאלו. אמנם בשנותינו הרבים שבק לן חי ועלה השמימה עוד בתחילת העבודה, ובודאי תהי גם רצונו הטוב לזכות לנשמתו ומקום הגיה ל' וכי".

רבי ישראל בער, שהיה עדיין אברך צעיר, לא רצה להעלות על דעתו, כי בעיצומה של עבודתו, יילקח ממנו רבו, וכך הוא מספר:

"השנים האלו של התקיעה-

כף היו שנות חיים אמתיים שלא מעלמא הדין, עד שהתחיל רבי ישראל לומר לי שהוא מרגיש שזמנו קרוב להיפטר מה העולם, והוא רואה בעיניו שעתיד לידר לשלם חושך גדול של האמונה שאין לשער, ודיבר על כאב זה המדאיב לבו, ועל הצער הגדול שהוא מרגיש.

"יאני לא יכולתי להשלים עם זה, כיצד יעשה השם יתבודד דבר כזה בעיצומה של העבודה שלנו? אבל ראיתי שהוא צודק, ובכל פעם שהיה מרגיש לא טוב, היה חושב שהנה קרוב קצו והוא נסוד מן העולם. ובתוך אותן חמש השנים של התקיעה-כף, עברו עלינו כל כך הרבה ניסיונות, והיה אז רצב ומלחמה, ולא זכיתי ללמוד הרבה ממנו, אבל עצם היותי עמו היה לימוד גדול ועצום. ואיתי את האמונה והביטחון והמידות היקרות, שמחן יש לי רי לכל ימי חי, ומה מוצאת נשמתו תיות לתחזיק אותי, ומה אני תמיד יודע יותר ויותר מדיני רבי נתן ז"ל."

כיום טי במרחשוון תרע"ט השיב רבי ישראל קרדונר נשמתו הזכה המטהרת ליצורה, להתעורר באור פני מלך זינים, והוא כבן המישיים במסירתו.

סיפור נורא סיפר רבי ישראל בער, הקשור בהסתלקות מורו הקדוש. המעשה היה עם הדין של קהילת קארלין, רבי ישראל קאמיליס, שהיה נערץ מאוד בקרב בני קהילתו התתיקוה למעין רבי, בעת המעשה עדיין היה צעיר לימים, הוא היה למצן וחריף, ובטבעו איש תקיף בדעתו, התגורר בשכונת לרבי מאטיל סלאנימער היה יושב ולומד בבית המדרש הסמוך ובכל פעם שהיה רואת את האברך רי

מגדל תשוקתי לעסוק תמיד בהמצאה היקרה של זכות הרבים. האגרת מר' ישראל קרדונר בתחילת הספר 'השתפכות הנפש' דפוס ראשון

של רבי יצחק גרשון ברוסקי מפולין. אליהם נוסף הבחור שמואל הורביץ מצפת, שבאותם ימים התקרב לאורו של רבינו. מפעם לפעם הגיעו מירובה

לעיתים קרובות הוא עושה את דרכו רגלי מסבירא למירון, ומבלה בה רבות כעבודת השם. ברבות הזמן הצטרפו לשם: החסיד רבי אלטר בן ציון קראסקאפה מירושלים והנער יעקב זאב בנו

הן מברדיטשוב תולדו של רבי אברהם ב"ר נתן, שרזש חיבה עזה לאב"ך הצעיר שהתמיינות דקדושה קרבה מפניו; רבי שלמה ווקסלר מתלמידי רבי אברהם; רבי נתן בייטלמכר בנו של רבי פנחס יהושע ממשעריין; רבי גדליה ברגר, שהיה עני ואביון מופלג, וזגתו חולה בשחפת והפורוסה אינה מצויה בכיסו, אבל פניו תמיד זורחות וקרונות בשמחה אמיתית וטהרה שמדביקה את כל סובביו, גם הוא זכה לקבל מפי רבי אברהם, ועוד מתי מעט חסידים נאמנים וישרי לב.

הוא נתפעם מן האמת ומן הקדושה שעל פניהם, ונקשר אליהם בלב ונפש. מעת לעת היה עוזב את סביריה עירו ועלה לירושלים, שם פעמיו אל העיר העתיקה, שם מול מקום המקדש, התקבצו חסידים נלהבים אלו, תרוו יחד את נפשם ממעיניו הקדוש של רבינו, והתחזקו יתרו לדיעות חיים אמיתיים.

אחרי מספר ימים במתיצתם, היה רבי ישראל בער תור לסביריה, עם כרזות מהודשים לעמוד על עמדו ולדבוק ביתר שאת ברבינו הקדוש ובעצותיו.

שמחות ובכיות

בתחילת שנות התרי"ט, סובבה ההשגחה שנתלקמו יחזרו כמה מיקירי אנשי שלומנו בזיון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, שבכפר מירון שבגליל העליון, לעבודת ה' בדרכו של רבינו, מתוך אהבת תבדים עצומה ונפלאה.

מאז הסתלקותו לשמי מרומים של איש הישרות רבי ישראל קרדונר, מוצא תלמידו את מקומו הטבעי במערת התנא האלוקי המקפת הרים ושדות למכבד.

ישראל בער לומד בספרי ברסלב, היה צועק עליו ומבחוש קשות, יהוא היה עלי לחרוג ולאבר, כי בסבשו היה אדם תקיף, והדיבור שלו היה בתקיפות, והוא דיבר כל כך בתרופות, הוא היה מתנגד, אז הוא נקם ב', הוא עשה ממני עפר ואפר...

יאותו אב"ך, סיבב הקבי"ה שהוא היה עם רבי ישראל בגליל האחרון קודם שלקחו אותו לבית התולים, הוא היה עם רבי ישראל בגליל האחרון והוא ניגש אלי, ר' ישראל קאמיליס, ואמר לי: אני כבר לא מתנגדו הייתי עם רבי ישראל באותו הלילה, וראיתי את היסורים שלו, ואיך שהוא היה שמח בייסוריו, ואיך שהוא אתו את הוקן ואת הפיאנות שלו, ואמר: 'מה יש לי לדאוג מאד שאני מגיע לעולם הבא עם זקן ופיאותו' על-כל-פנים, 'מאותו הלילה' - הוא אמר לי - 'ביטלתי את ההתנגדותו, רבי ישראל ביטל את ההתנגדות שלו והוא היה לו דרך-ארץ לפניי - ממש הניסוף מכפי מה שהיה מקודם. היה לו דרך-ארץ לפניי, והיה לו ידאת הכבוד כמו לפני מלךו...'

ילדים במובן הגשמי, לא השאיר אודיו רבי ישראל קרדונר, כל ילדיו נפטרו על פניו בקטנותם, אך בן רחמי הוא השאיר כאן בעולם. מראות שלא מן העולם הזה הוא ראה. ניגון שלא מן העולם הזה שמצו בליבו אש להבה, עבשיו עליו לדאוג שלא תרעף האש, להתחמם עם תבדים נאמנים לאורה, ולהבעירה גם בלב אתרים!

עם אנשי שלומנו בירושלים

בירושלים היו כמה בודדים מחסידי ברסלב; רבי נפתלי

רבי מאטל מסלאנים שזה מקרוב שב לארץ ישראל לאחר תקופה ארוכה ששימש את רבותיו בחו"ל - שם עינו על הנער הצעיר אשר למרות עניו הרבה אינו זונח אף לרגע את בקשתו אחר קרבת ה' ועובדו כיגיעה עצומה, הוא הזמינו אל ביתו והיה לומד עמו תמידין כסדוק: משניות, גמרא, חסידות וזהו

שמונים שנות כיסופים. בממוס בדרך לאומן

רבי שלמה קאוולר ורבי נתן תנאים מצפת. המקום הוא מקום גן עדן, התאים מאוד עבור חסידי ברסלב, שביקשו לבלות את ימיהם בעבודת הבורא באוויר הנוח והטהור של חוף לישוב, תרוק משאוגו של שלם. מירון על שדותיה הפורחים והמלבליים, שרגל אדם אינה עוברת בהם, היוותה עבורם 'שביל מן הצד' כדי להתגעגע ולחפש אחר בת המלך האבודה, הלוא היא שכינת עזו של מלכו של עולם.

רבי שמואל הורביץ, שבאותם ימים, כבער צעיר, החל לעבור אף הוא רדיפות קשות על התקרבותו, קיבל פירוד חיוק לאין שיצור מרבי ישראל בער, הם נקשרו בלב ובנפש ובילו ימים ארוכים בעבודת ה' וכלימוד סמרי רבינו, ספרו של רבי שמואל ימי

שמואל' מלא בתיאורים מסורתי לב על עבודתם הקדושה בצוותא עם שאר בני התורה.

רבי ישראל בער אף היה מי שהשפיע על רבי שמואל לישא אשה מוקדם ולא לדחות זאת לגיל מבוגר, היה זה כשנפגשו יחדיו בישיבה שעל ציון רבי מאיר בעל הגס בסבריה, 'יחנה', מספר ר' שמואל, 'עוד מקודם שננסעתי לירושלים הסכמתי בדעתי כי בירושלים אראה להיכנס לישיבה וללמוד עד שאהיה בקי בש"ס ופוסקים, ואז אתחיל לעשות בשביל שידוך היווג, אבל כשהייתי בסבריה עם חברי רבי ישראל רב ביהוד, הסכיד לי העצן שעל פי יהדות וחסידות צורך תיכף לעשות בשביל שידוך, להיות אדם השלם וללמוד אחד כך בקדושה ובטהרה, כי העיקר הוא יראת שמים ועבודת ה' ועל דיו זה יש קיום ללימוד' ימי שמואל פרק ס"ח.

באותה פגישה, גם נתן רבי ישראל בער לחברו הצעיר שמואל הורביץ מתנה שלא תסולא בפו, שהיתה נדירה ביותר באותם ימים; סם שלם של ליקומי הלכות!

גם בהמשך, בזיותם בירושלים, הדכו להתוועד יחד לעבודת ה' בצוותא. 'ממש נתקיים בנו' יכתוב רבי שמואל הורביץ לימים, 'אנן בהביכותא תליא מלתא, וכמו שרמז על זה אחד מאנשי שלומנו, כי אנן ראשי תיבות אנשי ניהל גיובע, שצדיקים להיות באהבה יתירה, וכמו שאמר רבינו זכרוננו לברכה, שהעולם צדיקים לתמה על האהבה שבינינו, היינו, האהבה שבין אנשי שלומנו, וגם האהבה שבינינו היינו בינינו ובין רבינו הקדוש זכרוננו לברכה.

'הייתי מדינשי' מנסה רבי

שמואל להעמיד את הרגשותיו העמוקים, 'את גדול הוכייה של מי שנוגע עצמו באצבע קמנה בעניין רבינו הקדוש, והוכייה של מי שמדבר אפילו עם חסיד ברסלבי, ומי שמזכיר רק שם רבינו זכרוננו לברכה ומי שרק נוגע בספריו ומכל שכן מי שמהנה הנאה כל שהוא לאנשי רבינו'.

'אהבתנו היתה כל כך חזקה אחד לחברו, וכשהיו רואים אחד את השני ממש היו מתבקים ומנשקים זה לזה, ובפרט אנחנו, התברים הנזכרים לעיל, ממש היינו מתבקים ונשקים זה את זה, וזולגים עינינו דמעות מרוב אהבה ותיבה...' ימי שמואל פרק קמ"ח.

להודיעו!

את האש שהצית בליבו רבי ישראל קרדונו, לא שמר רבי ישראל בער לעצמו; בשנים הבאות, ועד ימיו האחרונים, עסק ללא לאות בלהבציר לבבות באשו של רבינו הקדוש.

היה זה בתקופה בה נהג להתפלל לעתים קרובות בבית הכנסת 'שועות יעקב' בשכונת מאה שערים. פעם אחת התבקש לעבור לפני התיבה, תגר אכנסו ועמד לפני בוראו בתפילה, כמו שחסידי ברסלב יודעים להתפלל. מאותה תפילת מנחה, נוצר מקורב חדש.

אך סיים תפילתו, ורבי דוד שכטר, חסיד משרדטקוב מבני עליה שבירושלים, ניגש אליו בהתרגשות וגילה לו את ליבו: 'מימי לא שמעתי תפילה כזו כמו שהתפללתם, כזו המימות, כזה רגש, איך זוכים להתפלל כזו תפילה'.

ורבי ישראל בער הידע כי אין

לו מטרפיה כלום, משיבו: 'אצל רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, זוכים ללב כזה ולתפילות שכולו'.

רבי דוד שהיה מבקש קרבת אלוקים, התפעם כל כך מן התפילה העריבה המתוקה, הוא התעניין וביקש ללמוד על דרכי ברסלב. רבי ישראל בער דיבר עמו מרבינו ואף נתן לו במתנה את ספריו הקדושים עד שקירבו. בנו של רבי דוד, רבי יעקב מאיר שכטר שיבלתי"ס, מספר כי הדבר העיקרי שקרב את אביו לברסלב, היתה אמונתו האיתנה במינות של רבי ישראל בער, הוא ביקש לדעת 'מהיכן ירק זה חי', וכך נעשה לבטוח חסיד ברסלב.

סיפור דומה מספר אחד מיקרי אנשי שלמד בבחרותו בישיבת 'פרשבורג' בשכונת 'גבעת שאול' בירושלים, בה התגורר תקופה רבי ישראל בער:

'ליל שבת אחד רואה אני אותו עומד בתפילה כשכמעט אינו נע, אך כל פניו שמוסות דמע, המראה הזה הפעים את נפשי, ניגשתי אליו לאור התפילה ופתחתי עמו בשיחה ורבי ישראל בער דיבר איתי דיבורים נפלאים שבעקבותיהם התקרבתי לחסידות ברסלב. הוא היה לוקח אותי עמו בתצות הלילה אל מחוץ ליישוב, לתפילה והתבודדות, כשברוך הוא שובל שיי סבילות במעין שהיה שם באזור'.

ואלו הם מעט מעט מהסיפורים הרבים על גפשות יקות שהתקדו על ידו; בירושלים, בתל אביב, בבני ברק, בהיותו כגולת ארזיב ובצורת, ובכל מקום שאליו הגיע. תמיד חיפש איך לגלות לפרד יהודי שיש רבי גדול ורחמן, ולאמר לו על עצותיו ורפואותיו הקדושות.

נפלאתה אהבתך לי

אהבה מופלאה יקרה בלבנו לרבינו הקדוש, מאותו סוג שעליו מדבר שלמה המלך בשייר השירים, נפשו היתה ממש חולת אהבה לרבינו, היה מהלך בשוקים וברחובות וזוכה בני של געגועים שאין להם סוף. הוא היה פירוש חי לרבי רבינו הקדוש "עיקר ההתקשרות הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלמה וליקוטי פתרון קלה.

הרבי אצלו היה חי תמיד, הכיסופים אליו היו כה גדולים שבכל פעם שאמר "רבינו הקדוש" עיניו הביעו את כל הערגה והאהבה שבכל העולמות. הוא חי בהרגשה תמידית שבלי רבינו אין לו מאומה, וכל חיותו היא רק ממנו. "בלי הצדיק אין לנו כח לכבוש המלחמה הח"י היה אומר "הוא מסר אותנו, הוא מתרש ומסור ומתקן אותנו. הוא ערשה תורה חדשה, בשמות חדשות, כמו שכתוב: "למעבד בשמתין ורווחין חדתיך; וליקיים ליה הוא נותן לנו מות תרש ולב חדש, אנונו הדיבנו הכל, והוא רופא ומתקן ומחזר...".

שמחה והתחדשות

רוחו של הצדיק נשבה תדיר ברי"ת איבריו של התמיד המופלא מה שלא טעם טעם וקנה מימיו; שמחתו על "שיש לנו רבי כזה" היתה בכל רגע תרשה לגמרי. הוא היה תיחד בעניין השמחה והדייקים והמתאהב כף, שנבעו אצלו מאליהם. שעות ארוכות היה מרקד בחיות אין קץ באהבת ה' וצריק הנאמן, והפלא הגדול היה, שריקודיו נמשכו ללא הפוגה, בהתחדשות, ללא עייפות, שעות ארוכות. "כשיכרא משיח" היה אומר

"בכל העולם ירקדו וישמחו...".

"פעם אחת" מספר אחד מאלו שהיכו לשהות עמו, ירקדנו במחיצתו ולאחר כמה שעות ניכרו בנו אותות עייפות, הוא הסתכל בנו בתמיהה "כבר סיימתם לרקוד? רבי ישראל קרדנו ואני רקדנו לילות שלמים...".

האשר שלו על זכייתו להתקרב לרבי, בקצ מכל גידיו ואבריו עד ימיו האחרונים, היה זה כששרו פעם במחיצתו: "אשרינו שזכינו

אתה רוקד? אמרתי לו לא, אז הוא אמר לי: 'נו, אז צריכים לרקוד'. הכל היה בתמימות ופשיטות; אתה לא עושה? אז תעשה. בלי שום תכנות. וכן בשאר ענייני עבודת ה' שדיבר עליהם.

בתקופת חיותו בבית-אבות, כשהיו כאים לבקר, היו עבדי המקום אומרים לכאנים: "האיש הזה הכי מבורך כאן, אבל רחוק צעירה יותר משל כולם; הוא כל

"בתוך אותן חמש השנים של התקיעת-כף, עברו עלינו כל כך הרבה ניסיונות, והיה אז רעב ומלחמה, ולא זכיתי ללמוד הרבה ממנו, אבל עצם היותי עמו היה לימוד גדול ועצום. ראיתי את האמונה והביטחון והמידות היקרות, שמהן יש לי די לכל ימי חיי, ומזה מוצאת נשמת חיות להחזיק אותי, ומזה אני תמיד יודע יותר ויותר מרבינו ז"ל"

הזמן שר ומשמת את כולם".

פעם אחת כשבא אחד מאנשי לבקרו שם בבית האבות, היה רבי ישראל בער שרוי בשמחה גדולה מאוד, ולפתע אמר לו ברצינות רבה "השם יתברך רוצה שנפרסם את רבינו, אשרינו שיש לנו את רבינו, שזכינו לדעת שיש רבינו בעולם, אבל אנתנו צריכים לדעת, אנתנו צריכים להדפיס ספרים, עם ישראל נמצא במצב כזה שצריכים את רבינו ואנחנו

להתקרב לרבינו, כעבור שעה ארוכה שחזרו שוב ושוב על שיר זה, רצו להתליפו כנהוג בשיד אחר, ואז הוא הסתכל עליהם במבט מלא משמעות ואמר: "אפילו אם נשיר 'אשרינו' כל ימי חיינו, זה לא יספיק; אשרינו לבצע נצחיים".

אחד ממקורביו מספר: "פעם ר' ישראל אמר לי, יש דיבר מדי אברהם ביד נחמן שצריכים לרקוד כל יום חצי שעה, האם

צריכים לעשות עסק להרפסה והמצה, הלוחאי וזוכה בזה, אם זוכה בזה יש לנו זכות גדולה מאד".

הוא היה אז כבן שמונים, גיל שבו רוב בני האדם מבקשים שלווה ומנוחה. אך לרבי ישראל בער היו תכניות אחרות. ישנם רבבות יהודים ברחבי תבל שלא שמעו על רבינו ואינם יודעים מעצותיו ורפואותיו הקדושות, ולכן צריך לעשות מעשה.

הוא החליט לעזוב את מושב חוקים. אמר ועשה; בעזרת כמה מקורבים צעירים יצא על כסא-גלגלים מבית האבות, והתחיל חיים חדשים, יצא למסע תוצה יבשות והחל לגדוד ברחבי תבל; באמריקה הגדולה, ובצרפת, לאסוף פמון בשביל עסק ההרפסה.

פרושה לפרושה הצטרפת, הסכום הלך וגדל, וכלום לא לקח לעצמו, הכל היה קודש להקמת מפעל ההרפסה הגדול שיחיש גאולתם של ישראל ויאיר את האור בלבבות הצמאים.

בכל מקום היה מדבר מהרבי ומקרב רחוקים לאור האמונה. הוא לא נרתע ממראהו התיצוני של שום יהודי, כי האדם יראה לעיניים ה' יראה ללבב. כך אסף משאול תנחיתות נפשות יקרות, האיר בהם את האור, עד שנעשו אחר כך עבדי ה' גדולים שאין להם מה להתבייש בפני צדיקים.

תבר, ותו לא

מעולם לא חש עליונות כלשהי על פני אלו שקירב. יחסו אל המתקיימים החדשים, ולא משנה מניין באו, היה כשל ריע ותבר. הוא לא סבל ולא הסכים שיתיהסו אליו בהתבסלות ובגינוני כבוד. שני יהודים שבבתיהם התגורר

מבוצה בו מאז עמדו על דעתו. יפעם הוא אמר ליי - נזכר אחד מאנשי - אם היו לי רגליים [בריאות] לא הייתם רואים אותי, כלומר, בגלל המצב הבריאותי שלו הוא היה תלוי בנו, בשבילו זה מעכב אותו מלעבוד הי כפי שהיה רוצה, אבל לנו שהייתה במתיצתו הועילה מאוד בעבודת ה', לראות איך חסיד בריסלב אוכל, שותה, ישן ומתנהג ביום-יום, הידאה האהבה והדביקות ברבינו, שאין לתאר."

כלמי תוך, מפולם לא הראה 'עבודות', הוא היה בבחינת 'ראת צנועים וזכמה' התחכם כיצד להצניע עצמו מהבריות. מרבי ישראל קרדונר ושאר אנשי שלומנו האמיתיים למר שעבודת ה' אמיתית היא רק כזה, שאיש מלבד הבורא אינו יודע עליה.

אלו שהיו קרובים אליו בשנים מוקדמות יותר, העידו על גודל התמדתו העצומה בתורה ותפילה. חתנו ר' ישראל שפר, שיברל לחיים, מספר: "אני זוכר אותו יושב כל הזמן מול ספר, לומר, מתפלל ועובד את השם, הוא מעולם לא בוזו את זמנו."

כשיצא הספר ימי שמואל לאור, התפעלו אלו שהכירו את רבי ישראל בעד מגודל עבודותיו המופלגות את ה' המתוארות בספר, דברים שלא שמעו מפיו מעולם, אבל כשסיפרו לו מהגכתב שם עליו, ראו כחוש איך אין דעתו נוטה מכך, הוא אף ביקש להפסיק, והיה ניכר שהוא מצטער שדברים שעשה בצנעה לכבודו יתברך נעשים מפורסמים בעולם.

מאיך, כשהקריאו לו פעם מהספר על הדימויות שעבר רבי שמואל על התקרבותו, סיפר רבי ישראל בעד כי אביו ואמו של רבי שמואל בנו אחרי שהתקרב

בצפת, בתקופה האחרונה לחייו: "יום אחד בא לבקר אותו מאן דהו כשבירז קפטן' של משי מן הסוג שנוהגים הארמוריים ללבוש, הוא ניגש אליו והושיט לו את הקפטן כשהוא מסביר שזהו מתנתו עבורו. ברבעים הראשונים לא קלט עדיין רבי ישראל בעד היטב מה הלה האץ, ומה לו ולמלבוש זה, אבל לאור שאותו אדם אמר כי את המלבוש הביא עבורו, ארץ דבר שאותו לא אשכח לעולם; הוא תפס את הבגד בשתי ידיו, קימטו והשליכו בכל כוחותיו כמי שחורק דבר מאוס ביותר, וזעק בקול כאוב 'אתה רוצה לעשות ממני מפורסם?!"

ואם בכל מקום הזמן סלד מפני כל מה שריח של פרסום נודף ממנו, סמוך לציון רבינו - על אותן כמה וכמה, היה זה באחת מנסיעותיו לאומן בהיותו כבר ישיש על כיסא גלגלים. מלווהו שרצה להקל עליו את ההתמדות על ציון רבינו, ניגש אל כמה מן השומדים לפני הציון וביקש מהם לסור הצידה ולאפשר לחסיד המבוגר להתקרב לציון. באותו רגע נזעק רבי ישראל בעד, כשכולו חלואה: "מה אתה עושה? מי אמר לך שהתפילה שלי חשובה אצל השם יתברך יותר מהתפילה שלו?!" הוא ממש כעס התקומם כל כולו נגד הפעולה הזאת של להיזי מישנה מהציון.

התנושה שלו בעמדו לפני מקום גניות רבינו, הייתה באמת ובתמים כשל עוד יהודי הבא לקבל מהרבי את תיקון גפשו, ותו לא. ההרגשה שלו בגודלתו הגדאה של הדי, לא נתנה לו לחוש לרגע אחד יותר גודל או חשוב מן הזולת, יתא זה מי שיהיה.

מירת ההצנע לכת שלו, הייתה

אפילו אם נשיר 'אשרינו' כל ימי חיותנו, זה לא יספיק. בעמוד ימין

היו כאלו שלא הכירו עדיין את הליכותיו, והיו באים אליו לשאול אותו לעתים תכופות מה לעשות בענין זה ובענין אחר, ועל פי רוב היה אומר "אינני יודע" ומוסיף "רק תפילה".

אחת מכתותיו סיפרה, כי בהודמנות אחת כששהו בכיתה כמה ימים, שאלה אותו "אבא חדי אתה רואה שכל כך טוב לך, אנתנו גותנים לך את כל הצטרכותך ולא חסר לך דבר, מדוע שלא תבוא לגור אצלנו בקביעות?" והוא ענה לה "אני צריך להיות בגלות, מסולמל מבית לבית בשביל עם ישראל, בשביל לעזור לחברים שלי."

מספר מי שזכה לארחו בביתו

רבי ישראל בעד תקופה, מספרים שניהם באופן דומה, כי תתלישו לתלות על דלת ביתם זמני 'קבלת קהל', כדי שאנשים לא יבואו מתי שרוצים, ולשניהם אמר רבי ישראל בעד שאינו יכול להישאר אצלם, כי מושגים כאלו היו רחוקים ממנו.

אחד מאלו שהיו קרובים אליו, בירושלים, מספר: "רבי ישראל לא רצה שיפרסמו אותו, וכשמישהו מתוך חוסר ידיעה עשה ממנו 'דעש', געד בו ואמר לו שזה ממש מוזק לו, וכשהיו בלב יהודה כמה מהחברים שפרסמו אותו, אמר ר' ישראל זעם לא חברים שלי, הם עושים רעש מביי."

לברסלב, ואביו שהיה בח"ל מאזר וכיזן שם כרב, כתב לאמו שתעשה הכל כדי שלא יהיה ברסלב,

הוסיף ר' ישראל בער: "שמואל היה חזק כברול... טוב שהוא עשה ספר, שנרץ מה יכולים לתאר לעצמנו. אני ושמואל זה אחד, אנתנו וכינו להתקרב לרבינו בזמן שכל העולם, כל ירושלים, היו מתנגדים. יש לנו גסים גדולים שנשארו אצל רבינו, כל ארץ ישראל היו מתנגדים על רבינו."

שמונים שנות ניסופים לאומן

מאז ראשית התקרבותו בכסף רבי ישראל בער לעלות וליראות בקדוש הקדשים ציונו הקדוש הנורא של רבינו, בשנים חזן היה זה כרוך בסכנת נפשות ולא יצא הדבר לפועל, אך כל השנים התגעגע והתפלל לזכות לקיים דברי רבינו ולהשתמש במקום בנייתו הקדושה.

נזורים המבוגרים שבאנ"ש את גורל ועוצם כיסופיו לציון רבינו. אבך מאנ"ש שהתגורר בגבעת-שואל מספר: "בבין הזמנים הייתי תולך לר' ישראל בער ללמוד אתו יתר, ובכל יום כשהייתי מגיע אליו הוא היה שואל אותי ישמא ידוע לך איך אפשר להשיג דרכון ולנסוע לאומן? בכל פעם הייתי שונה לו שאני לא יודע, ור' ישראל בער היה תורד על השאלה הזאת בכל יום, והייתי אומר לו: אבל ר' ישראל שאלתם אותי את אותה שאלה אתמול, למה אתם שואלים כל פעם מחדש? הוא ענה לי בהאי לישראל: אם רוצים - מגיעים, אני רוצה, אז אני שואל, הדיבור הזה 'אם רוצים - מגיעים', נכנס בי כל

חביבות המצוות. בניגולת ללב לעת זקנותו

תלשים מהמצאות; אומן סגורה מעבר לחומת הברזל שהציבו הקומוניסטים הארורים, וכאן יהודי ישיש שבקושי מהלך על רגליו, והוא מכריז בביטחון "עת אזכה להיות בציון רבינו". היו כאלו שצחקו למשמע דבריו, אבל הרצונות שלו היו כאלו חוקים והאמונה שלו ברבי הייתה כל כך מופלאה, שקשה למצוא כמותם, חנה מתברר כי משאלתו התקיימה במלואה.

הוא נסע עוד לפני קריסת מסך הברזל בזמן שהקומוניסטים עדיין שלטו בברית-המועצות,

כך עמוק, שעד היום זה מצלצל בי רעושה רועם אדיר, ואותו אחד מאנ"ש מספר: "לא האמנתי באותם זמנים שכה וקן יגיע לאומן, זה היה הלום, אבל לבסוף הוא הגיע ונסע בכל שנה לאומן, מה שהרבה מזקני אנ"ש לא זכו".

יש שעדיין זוכרים אך בקיבוץ בראש השנה בישול, היה מהלך לאטו בין השולתנות האומר: "עת יגיעו זמנים שהדרך לאומן תהיה כבושה לרבים, עוד יבוא יום ואזכה להיות בציון רבינו". באותו זמן כבר היה הלום ברגליו והתקשה ללכת, רבריו היו נראים

"יכיתי ונסעתי עמו לאומן לקראת ראש-השנה תשמ"ח", מספר אחד מאנ"ש, "בקיבוץ הזה השתתפו 270 איש, שלבסוף התפללו במלון בקייב. המראנו ברינה, ומשם טסנו בטיסה נוספת ללנינגרד שברוסיה. משם, אנו אמורים להמשיך בניסעה באוטובוס לקייב. בלנינגרד נערכה לנו בדיקת דרכונים. הייתי בין הראשונים, אתי שברק השומר את דרכוני, הורה לי ללכת הצידה, לאחר מכן אפר כמעט לכולם לסוד גם הם לצד. הבנו הישב שאנו זקקים לרחמי שמים. על כן התחלנו לרקוד ולשיר כדי להמתיק את הדינים שיתנו לנו את האפשרות להגיע לציון רבינו באומן. רבי ישראל בער, שהיה כבר מבוגר ומרותק לכיסא גלגלים, ישב בצד כשעיניו תלויות בתקפה כלפי שמיא ושפתיו רוחשות תפילה להי יתברך.

לבסוף, למרבה הנס, אישרו לנו לנסוע לקייב, פרט לשניים מהקבוצה. הגענו למלון בקייב, מיד בבואנו, הכהיר לנו נציג האינטוריסט כי בראש-השנה אסור לנו לשהות באומן, אלא רק לפני או אחרי, הרגשנו בבידוד כי זהו מעשה בעל-דב כדי למנוע אותנו מלהיות שם בראש-השנה לפני ואחרי, מותר. בראש השנה - אסור. הנשמע כדבר הזה?

"מיד לאחר שהבנו את הפציונו בחדרים במלון, התחלנו לתכנן את נסיעתנו לאומן, מקום תקוות נפשנו. כעבור ארבע שעות נסיעה, היינו באומן, משתמחים ומתרפקים על הציון באמירת תיקון-הכללי, וידוי, ובקשות. התרגשות גדולה אפפה אותנו. לאחר מכן נסענו בחדרה למלון בקייב.

"בערב ראש-השנה, התארגנו

לקראת ראש השנה האחרון לחיינו, כחודש ומחצה לפני פטירתנו, היה נתון בחולשה עצומה, אך לא אבה לשמוע לאלו שטענו כי עליו להישאר בארץ. הוא קרא לשניים ממקורביו ואמר להם: "אחד מכם יחזיק בשתי ידיי, השני בשתי רגליי, וכך תשליכו אותי אל תוך המטוס..."

אך סיים תפילתו, ורבי דוד שכטר, חסיד טשורטקוב מבני עליה שבירושלים, ניגש אליו בהתרגשות וגילה לו את ליבו: "מימי לא שמעתי תפילה כזו כמו שהתפללתם, כזו חמימות, כזה רגש, איך זוכים להתפלל כזו תפילה?"

שוב לנסיעה לאומן, ופעם נוספת עשינו את דרכנו לשם. ואז, כשעלינו במעלה ההר ברוחב טושקיןא לעבר הציון, הידענו כולנו שבעוד מספר שעות נצטרך לחזור למלון בקיב, נכנסה בלבי מחשבה של מסיירות-נפש לקיים את ציווי רבינו להיות אצלו על ראש-השנה התכוננתי לכך כבר קודם לכן, תבאתי אתי מזוהה עם כל מה שצריך בתג: שופר, מתווה, סליח, אוכל, יין לקידוש וכו'.

"עיקרי מהקבוצה והתנבאתי בין השיחים, מוכן ומחמן להישאר כאן לבדי בראש השנה. אך לבסוף גבר בי הפחד שמא אתפס ואגרום נזק גם לישאר חברי הקבוצה, ויחזיתי על תבניתו.

"בדרך תורה לקיב, הייתי בזלישות-רעת גדולה מאוד על שלא קיימתי את דברי רבינו. פניתי אל רבי ישראל בער שישב בקרבתי, סיפרתי לו על השתקקותי הגדולה להישאר בראש-השנה באומן וההכנה שעשיתי לכך, ולבסוף, לאכזבתי, לא זכיתי, אבל הוא היה שריר בשמחה ובשוב דעת, ואמר לי מילים שנחקקו בקירבי: "אנחנו עשינו מה שיכולנו לעשות, ורבינו כבר עושה את שלו".

"דבריו הרגיעו אותי והכניסו בי אמונה חזקה שהיות והשתדלנו ועשינו עד היכן שיכולנו, אז רבינו פועל בנו את פעולותיו הקדושות.

"כעבור כמה שנים, כשבאתי וסיפרתי לו שהוצד הנסיד ברסלב רכש שטה בקרבת ציון רבינו, כדי לבנות בגין גדול שיוכל לאכלס את המוני הבאים, נענה רבי ישראל בער כשבת-שחק על שפתיו: "בגינו כל עם ישראל ייסעו לאומן".

התנעם ותפילתו והתקרב. רבי דוד שכטר

מאז ראש השנה תש"ן, עת התמוטט השלטון הקומוניסטי וממשלת אוקראינה התידה את הכניסה לארצה, היה ממשתתפי הקיבוץ עד סוף ימיו.

מספר נכדו: "כשליזינו אותו באחת השנים האחרונות בנסיעה לאומן לראש-השנה, היה זה מסוס רומני ישן, שהדעיש ברעש איום וגורא, הוא כבר היה זקן חלש ובוסף כאב לו הראש, קשרנו לו את הראש במגבות רטובות כדי להקל עליו. ואף על פי כן, היה מלא שמחה שזוכה לנסוע לאומן לראש-השנה".

לקראת ראש השנה האחרון

לחיו, כחדש ומחצה לפני פסידתו, היה נתון בחולשה עצומה, אך לא אבה לשמוע לאלו שסענו כי עליו להישאר בארץ. הוא קרא לשניים ממקורביו ואמר להם: "אחד מכם יהויק בשתי ידי, השני בשתי רגלי, וכך תשליכו אותי אל תוך המסוס...". ואכן, גם בראש השנה האחרון לחיו, כחדש ומחצה לפני עלותו למרומים, זכה להימנות על הקיבוץ הקדוש באומן.

במוצאי שבת קודש, היי בחשוון תשנ"ה, עלתה נשמתו לגוי מרומים, להתקשר בחד קטירא בקודשא בריך הוא, והוא כבן מאה שנים.

מיליוני ספרים בכל רחבי תבל

פעם אחת התבטא רבי ישראל בער: "כל ימי התפללתי להי' יתברך על רב אנו - איך להאיר את האור של רבינו בעולם".

במשך למעלה מיובל שנים, כל פרישה שהגיעה לידיו היתה קודש להדפסת ספרי רבינו. כך למשל, עד ימו האחרון לא התגורר בדירה משלו, אלא התאכסן אצל יהודים שאירחהו בשמחה. לנגד עיניו עמד תמיד דברי צוואתו הקדושה של מורנו רבי נתן מרם

האתלקותו: "עיקר עסקכם יהיה להדפיס את הספרים, שיהיה יפוצו מעיינותיך תוצה, הוי חוקים בממון, ברצון ובטרה".

לשם מטרה נשגבה זו אף כיתת רגליו וערך מסעות לזוף לארץ לקבץ ממון מגדיבי לב, ותחת יד נאסף במרתח השנים סכום גדול מאד. בצוואתו שנערכה באול תשנ"ב, כתב: "הנני להביע בה את רצוני באופן מוחלט, ברור ונמרץ, כי כל רכושי חכוותי מכל מין וסוג שהוא, ישמשו לאחר אריכות ימי ושנותי אך ורק למען המטרה של הדפסת והפצת ספרי רבינו נאמן מברסלב, על מלאכת הקודש של הדפסת והפצת הספרים, הפקיד את נכדו רבי עמרם הורביץ זצ"ל. אחרי פסידתו הקים רבי עמרם את קוץ רבי ישראל בער אודס"י שמאז ועד היום הודפסו על ידה מיליוני ספרים הופצו בכל רחבי תבל, עד כי תבל לספור.

זכה רבי ישראל בער ומשאלתו הולכת ומתקיימת; ספרי רבינו הקדוש, שבימי נעוריו נידונו לקריעה ולכיוון, נדפסים והולכים במספורים עצומים שלא נשמעו כמותם מימות עולם, עד שכיום קשה למצוא בית מדרש שבו אין ספרי ברסלב. הכיסופים, התמלילות והדפסות הרבות, לא שבו ריקם. הנה זה עומד אחר כתלנו. אשרינו שזכינו.

■

פרק זה הינו מתוך הספר 'ארכות חסידי' - תולדותיהם של רבי ישראל קדוש זצ"ל ותלמידו רבי ישראל בער אודס"י זצ"ל העמוד לדעת אור בקובץ בעזה"ת תודות לר' ישראל שפר שיחיה ר' נתן אחו שיחיה ר' נתן גלשביסקי שיחיה ר' יצחק צבי מליק שיחיה ר' נתן ור' שמואל (ב"ר עמרם זצ"ל) הורביץ שיחיה.

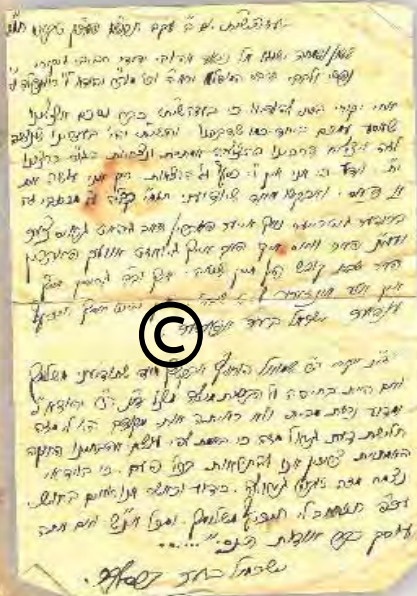

מכתבים נדירים מהחסיד הגדול ר' ישראל בער אודסר זצ"ל מלפני 90 שנה

כיסופים בני שנות דור

לראשונה נחשף המכתב ששלח אל ר' לייבל רוזנפלד זצ"ל, ממנו עולה כי התכוון להצטרף לידיד נפשו ר' שמואל הורביץ זצ"ל בנסיעתו הנודעת לאומן

אחרי נסיעתכם היה לי צער גדול ועצמת נפש מרוע החזתי לכם לנסוע לפני שבת קודש מביתי, אני ובני ביתי רורשים בשלומכם ובשלום כל אנשי שלומנו שיח'י, אני מבקש מכם תיכף תשובה.

ישראל בער ארעבער

דיד נפשי יקירי ה"ר שמואל הורוויץ, אבקשך מאוד שתדעני מושלומך ואם היית בחיפה על הברית מילה אצל יריד נפשו ה"ר יהודא [רוזנפלד] ז"ל, ומרוע נסעת מביתי ולא ראית אותי מקודם, ה' לי מזה חלישת רעת גדול, כי באמת לפי עצם אהבתו החוקה האמתית, צריכין אנו להתראות בכל פעם, כי בודאי נצמח מזה טובה גדולה כידוע וכאשר אתי הואים בחישי, על כל פנים תכתוב לי תיכף מושלומך ומוכל אנ"ש ואם אתה עוסק כבר אורות הנס"י, [=כאן כותב ברומ - מחשש עתא בישא - לנסיעה המדוברת לאומן].

ישראל בער ברסלבר

בעה"ת יום ב' עקב תרפ"ח, פה עה"ק טבריא ת"ב

ששון ושמחה ישענו אל כבוד אהובי ידירי חביבי ויקירי, נפשי ולבבי, הרבני המופלא ירא ה' וכו' מוח"ר יהודא לייב רוזנפלד ז"ל.

אחי יקירי, באתי להודיעני כי בעזרת ה' יתברך כבר נסכסם אצלו שאסע עמכם בחדר כמו שדיברנו, וחש"ת יה' בעזרת שנוכה לה' ויצליח רכבו בהצלחה אמיתית ונצחית בג"ר כרצונו יתברך. וידע כי אני אין לי כסף על הוצאות, רק אני עושה את הפאם [=פאספורט], ואבקשו מאוד, שיודיעני תיכף ומיד קבלה על מכתבי זה.

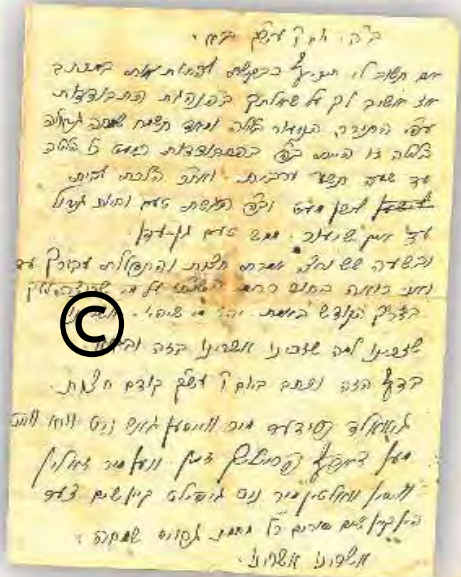
ברדער גיטרייער, נאך אייער פאהרין, האב [איך] גיהאט גרויס צער זענ'צ פאר וואס איך האב איך גילאזט אונזעק פאהרין פאר שבת קודש פין מין שטוב, איך וכו' גריסין איך און אלע אונזערע לייט שיח'י, איך בייט איך תיכף ענפער [=אחי הנאמן,

איננו יודעים כלל עד כמה אנחנו צריכים לשמוח, אילו היינו יודעים - לא היינו מרגישים שום צער משום יסורים מחמת גודל השמחה

מכתב יוקד שכתב לר' שמואל הורביץ זצ"ל בענין קיום עצת 'הנעור בלילה'

למה שמכינו, אשרינו בזה ונבא. ברוך ה' הזה עתה ביום ל' ערב שבת קודש קודם חצות. גימנאל ברדער, מיר זייסען נאר גיט זייא זייט מען רארף פרייליך זיין, ווען מיר זאלן זייסין, וואלטין מיר גיט ציפילט קיין שום צער פין קיין שום יסורים ר"ל מחמת גרויס שמחה. [=אחרי, אחי, איננו יודעים כלל עד כמה אנו צריכים לשמוח, אילו היינו יודעים - לא היינו מרגישים שום צער משום יסורים ר"ל מחמת גודל השמחה].
אשרינו אשרינו.

ברוך ה' יום ל' ערב שבת קודש בא [תרפ"ח] אם תשוב לי תיכף בכקשתך לחיות אותי במכתב, אז אשיב לך על שאלתך בהנהגת התבודדות על פי התורה 'הנעור בלילה', ונאמר תשמח שמחה גדולה. בלילה זו הייתה ב"ה בהתבודדות כמעט כל הלילה, עד שעה תשע ערבית, ואחר כך הלכתי לביתי לישן מעט, וכו' הרגשתי מעט חזית גדול עד אין שיעור, ממש מעט גן עדן, ובשעה שש וחצי אחרתי חצות והתפללתי עבורך עד שעה תשעה זא"כ הלכתי לישן, ואני רואה בחוש חזמי חש"ת כל מי שרוצה לילך בדרך הקודש באמת יה' זה שיהי', אשרנו שמכינו

"עדיין לא זכינו להרגיש כלל כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו, שהוציאנו ממקום שהוציאנו ומכל מיני טועים הבדילנו והביאנו למקום שהביאנו ונתן לנו תורת אמת וחי עולם ואוצרות רפואות וסגולות"

מכתב נלהב שכתב לידיד נפשו החסיד ר' שמואל הורביץ זצ"ל, בו הוא מחזקו לשמוח בכל עוז על שזכה להחזיק בהתקרבותו לרבינו חרף כל הרדיפות

המולחמות חזקה וכבדה מאוד וצריכים התגברות גדול גרול בכל פעם, ללחום עמו ולצחו ולהפילו נפילה אחר נפילה בבחזו של משה רבינו היהושע תלמידו, שהם הצריקים האמיתיים ותלמידיהם הקדושים.

אני כותב לך את זה, לרמו לך שריקא על די שנתעוררת בנקודתך הקרושה לעסוק בעבודת השם יתברך מחדש בניעתך לגיוהן להתנא האלקי רשב"י, על די זה התגברה עליך המלחמה מחדש. וארבה, זהו סימן מובהק שברוך ה' פעלת הרבה בתשוקתך ועבודתך, כי זה כבר ידוע שבלא מניעות המלחמות ובחזונות ושפכות דמים וכו' וכו' אי אפשר לכנס לדרכי הקדושה באמת.

אחי יקירי, יש לי הרבה מאוד לכתוב וברשט כמה שיעור עלי בכל יום, יודות ונפלות בלי שיעור ר"ל, עד אשר כלו ביגון ואנחה חיי, כשל בעונתי כחיי וכו' עד אשר כשל כוח הסבל.

אבל מידה טובה מרובה, כי השיל'ת מוחם עליו תמיד הו' איך שיהי' ומרחיב לנו בכל הצרות, ומושיע לנו הרבה ישועות ונפלאות בכל יום יום, כמו שאנו אומרים שמונה-עשרה על נסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך ותובתך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים'.

ואודיעך בשעה טובה, כי נשאתי חן בעיני ספרדי אחר, איש כשר ותמים, ואני עוסק עמו וכבר ברוך ה' בספרי רבינו הקדוש זיע"א יש לו חיות גדול. והוא יש לו מגרש גדול ובית מוחץ לעיד, והוא משתדל בכל כוחו לבנות בית בשביל לברי כרי לעסוק בו בלילה בעבודת ה', חצות ותפילות והתבודדות. ואולי יחום עלי השיל'ת בחסדו הגדול יעזרנו מעתה לקיים המושע' הנעור בלילה המהלך בדרך חידוד' וכו' (ליקושי מהר"ן נב). ובקשה מן שוהענין הזה הו' בסוד אצלך, כדיע שפרסום לא טוב, רק הצנע לכת וכו' ואם הייתי רוצה להארך לכתוב מה שבלבי, לא יספיק כמה דיעות וברשט שאין לי זמן עתה לכתוב יותר. אולי במכתב השני אוכל לכתוב לך מעט באריכות.

מעומק לבי הנני רודש שלומך בלב ונפש, גם לכל אנ"ש וברשט לך נתן [בייטלמבר] חז"ת הצרפת גיטל תחי', תלמידי יעקב זאב הבחן גד' חיאל גרעוואל שידו' וכל אנ"ש החביבים לי כנפשי באמת.

ישראל בער ברב"ב

בקשה להשיבני תשובה תמו"י להחיות את נפשי

פרידליך פרידליך [שמוח שמוח]

ב"ה, י"ד שבט תרס"ח, מה ישיבת רבי מאיר בעל הנס זיע"א

ששון תשמחה ישעו לכבוד אהובי אחי חיימה רנפאציא [=אהוב נפשי] החקוק ביקרות לבבי, שאכה לעמוד בקשרי מלחמות חזקות וכבדות במסירת נפש עצום ונשעב על ק"ה [=קדושה ה'] להתקרב להצריק האמת נגמ"ח, אשר הוא חיינו ואורך ימינו כזה וכבא לצח נצחים. והוא מוציאנו מכל מיני מקומות המוטנפים, ומכל מיני טעויות מטהרנו תמיד וקורב אותנו להשיל'ת באמת מכל מקום שהוא אשריט אשריט בלי שיעור וכו' וכו' מהר"ר שמואל הורוויץ ז"ל.

טייערער הארציריגער גיטרייער ברדער, ריין טיערין ברוך האב מוך ערהאלטין [=אחי היקר הנלבב הנאמן, מסדך היק הניעני] ומאוד החיית את נפשי ואי אפשר לתאר המצווה הגדולה שהי' לך במכתב זה, אילו לא באת לעלמא אלא רק בשביל מכתב זה, להציל את נפשי מהרצח, ממוות לחיים ממש, וי חיי, ומכל שכן וכל שכן כמה טובות נפלאות ועוראות שזכית לחטוף בעלמא ושקרא הזאת על די ההתקרבות לאור האודות קודש הקדשים, כאשר אתה ידוע מעט בנפשך, ובפרט הטובות נצחיות כזה וכבא שזכית, אשר עדין נעלמים מןך למודי.

אשריט אשריט שזכינו לזה שזכינו ובאמת עדין לא זכינו להרגיש כלל כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו, שהוציאנו ממקום שהוציאנו ומכל מיני טועים הבדילנו והביאנו למקום שהביאנו ונתן לנו תורת אמת וחי עולם ואוצרות רפואות וסגולות לכל אחר ואחר בכל עת ובכל שעה ובכל רגע ממש, אשריט.

ויותר ממוטמת מצרים, ומבית עברים פריטנג, ומכל מיני טועים הברילע, ומכל צרה וצוקה הצילנו, ומחרב וזכר יגון ואנחה ומחללים רעים ורבים ונאמנים ריליטנו, והביאנו למקום שהביאנו ונתן לנו תורת אמת חיי עולם, ואוצרות רפואות וסגולות לכל אחר ואחר בכל עת ובכל שעה ובכל רגע ממש, אשריט.

גיטרייער ברדער, זאלסט וייסין אז רער עמולק ימ"ש לאקרט זעהר אין ער גלאנצט מיט די אגין ארף אונו און ער גדל אונו ח"י אין שלייען לגבורי ר"ל [=אחי הנלבב, הרע שעמלק אורב מאד ולמש עינו עלינו ורוצה לבלענו למרוי] וברשט על ידי העצבות הזורה והבלבלים וכו' והתאוות המניעות וכו'. על כן רארף גוט גוט גדיינקען [=שייך לכוני הישב הישב] תמיד ללחום עמו ולמחות את שמו חכרו מן העולם, כי הוא אורב עלינו בכל יום תמיד, וביותר יותר בזמן שאנחנו מתעוררים בעזרת הברא יתברך לעסוק בעבודתו יתברך שמו, אז הוא מתגבר מאד בלי שיעור וכו'

איש חי ורב פעל

שיחה רווית
כיסופים
וגעגועים
עם הגה"ח
ר' יעקב קניג
של יט"א
רו"מ כולל

ברסלב בני ברק על דמותו
המזהירה של אביו הגדול
האיש החי ורב הפעלים הגאון
החסיד רבי נתן צבי קעניג זצ"ל

על התקרבותו לאורו של רבינו הקדוש
בימי עלומיו • על חלקו ביסודה של
ישיבת ברסלב בני ברק המעטירה •
על הקמת הכולל אברכים הנודע לשם
ולתהילה • על עריכת ספריו הגדולים
והמאירים • על נשיאות החן שזכה
לה • על התמסרותו העצומה לכל
דבר שבקדושה • ועל מסירות נפשו
על כל דבר וענין של רבינו הק'

לרגל מלאות עשרים שנה
לעלייתו בסערה השמימה
כ"ז מרחשון תשנ"ח - תשע"ח

בני כולל ברסלב

יום

רבי נתן צבי בכתיבת ספר תורה

עשרים שנה הלפו מאז אותו יום מר ונמחר בו נתפשטה כרעם ביום בהיר הבשורה הקשה על הסתלקותו בסערה השמימה של הרב החסיד רבי נתן צבי קצניג וזר צדיק לבריכה לחיי העולם הבא.

כל חייו אשר היה היו מקשה אחת של עשייה דקדושה. הוא מצולם לא שליו ושקט ולא ביקש מנוחה לגפשו. לבו היה ער כל הזמן לכל דבר שבקדושה.

גם כחלוף תקופת ימים כה בכירה, דמותו עומדת כמו חי בבית מקדש מעט, בהיכל הגדול והקודש שכוננו ירו, במטרה וכוונה עליונה לרומם כבוד שמים להגדיל תורה ולהאדירה ולתעד ולפאר שם הצדיק אור האורות הנחל נובע מקור חכמה בכל העולם.

במלאות הימים הללו פנינו אל בנו הגדול ממלא מקומו בראשות והנהלת הכולל הגדול הרם והגשא, המנווט אותה ביד רמה, לשמור מעט מתהלוכות חייו של אביו הגדול מרבבה, עמוד האש אשר הלך לפני המצבה להאיר להם הדרך ולסלול להם את המסילה.

ביצד היתה ההתקדושות של אביכם הגדול ז"ל לאורו רבים הקי'

למעשה כבר משנות ילדותו היתה לאבי ז"ל היכרות עם העניין של ברסלב, שכן בבית כנסת של ברסלב כיום כבבשת שאול, שנקרא אז בשם 'קניג'ים שול' התפללו אביו ר' ירחמיאל משה ז"ל ואביו אביו ר' אלעזר מרדכי ז"ל, ואף השוער של הסבא גר באזור ויחד קבעו את מקום תפילתם שם. ועל אף שבשעתו לא היה זה בית הכנסת של ברסלב במוצאי, הרי שבכל שבת קודש בשלש סעודות ישבו שם ולמדו מתוך הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן'. מלבד זאת אביו ז"ל עצמו היתה לו קרבה מסוימת לברסלב ומדי ראש השנה היה היו בוסעים ילדיו בעידתו עם חודם רבי גדליה ז"ל למירון לשהות שם בקיבוץ הקדוש של ראש השנה.

כמו כן היתה את ההשפעה הגדולה של הדרו הרה"ח ר' גדליה קניג זצ"ל, שהכניס מאוד חזק את העניין של ברסלב בתוך המשפחה.

לרבי גדליה ז"ל היה תוש מיוחד אך להתאים את העניין של ברסלב ולהאהיב את הידיורים והעצות של רבינו גם למי שאינו ברסלבר שיתקבלו ויתשבו הדברים על לבו.

על קצנו ר' אלעזר מרדכי ז"ל מספרים שהיה יושב עם הספר הקדוש 'ליקוטי תפילות' ומתמוגג מבכיו. פעם נוכח בכך את שמה

כמו כן סבי ר' ירחמיאל משה ז"ל שהיה רגיל לנסוע הרבה לכמה וכמה צדיקים, היה גם בא לבקר ולהסתופף מפעם לפעם אצל ר' אברומליה (שטרנהארץ), ופעם אחת הוא ישב ובילה איתו בערב שביעי של פסח זמן רב עד קרוב לכניסת הזנ.

אמנם ההתקדושות שלו העמוקה והפנימית היתה כאשר נכנס ללמוד בישיבת מיד בירושלים ושם נפגש עם רצו וידיד נפשו הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א שלמדו חברותא ושקדו על התורה והעבודה בשקידה עצומה, וחד בלימוד ספרי רבינו הקי. בהמשך הצטרף לתורות כחודים מקורבים בני עליה שעסקו בעבודה ה' על פי דרך רבינו, מביניהם יש לציין את האב"ד המופלא ר' יעקב גדליה תפילנסקי זצ"ל שהקשר עמו נמשך לאורך ימים, ולאחר שנסתלק בעודו באינו עוד והישים את מכתביו הנלבבים.

בשנת תשי"ט הוא בא בקשרי השידוכין עם אמי תחי' בתו של הרה"ח ר' זאב ליסרמנש ז"ל ולאחר נישואיו עבר להתגורר בכני ברק.

הוא נישא בראש חודש תמוז, ולמעשה כחלוף חודשיים מנשואיו בראש חודש אלול, בעודו כן תשע עשרה שנה הוא כבר לקח חלק פעיל ביסוד ישיבת ברסלב בבני ברק, הלך וקיבץ בחודים, והצטרף לצוות שניהל את הישיבה כשהוא נבחר לשמש כר"מ ומגיד שיעור עם גיסו הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א, כאשר בראשות הישיבה עומד הרה"ח ר' שמעון

מי שהכיר אותו בתור אב"ד צעיר מספרים עליו נפלאות איך שהיה מתהלך בכיסופים ורצונות אדירים ובתבערת הלב עצומה לעבודת הבורא. סיפרו לי אנשים שהיו ברחוב מימון בחצות לילה צועק צעקות אדירות. וכן בספירת העומר היה שואג כארי. רק כשהתחיל להיות מעורב עם הבריות ולהתעסק עם הציבור הצניע את עבודתו מעין רואים. מעת לעת היתה פורצת שלהבת לבו ומבצבצת החוצה

בפניו הרי אלו תפילות שחוכרו מלפני כמה דורות והאם מכל ספר עם תפילות אתה תשב ותבכה. הוא שהכיר בערך אותם תפילות נשגבות השיב לו, אדרבא בא ותראה לי עוד מישהו שיכול לחבר כאלו תפילות נשגבות כדוגמתם שכל כך מעוררות לבבית לתשובה שלימה.

יחד עם זה היתה לו עוד כוונה עמוקה בהקמת הכולל להתיר באמצעותו את הענין של ברסלב בציבור הרחב שהתגורר בבני ברק. צריך לזכור שהאווירה אז בכל מקום הייתה סגורה מאוד. כל חוג התבצר בתומותיו ובנה את עצמו. היו קהילות מסונדות והיו גבולות ברורים בין התצורות, ורובו ככולו של הציבור היה מכונס לעצמו ולא מצאו עניין לחפש ולהתעניין אחד אצל השני, ובפרט הרעיון של ברסלב היה עבורם מושג רחוק ומורד ומופשט לגמרי.

על כן הוא השתוקק לפתוח מקום תורה גדול ונכבד בו ישבו וילמדו בהתמדה, ויעבדו את ה' כדצון רבינו ואז ידאו מה שיש לברסלב להציע, ודרך כך יתעניינו ויחפשו.

הם גם הסיבה שהוא לא חיפש לקבל לכולל רק אברכים חסידי ברסלב, מלבד זאת שהוא סבר שיש זכות לסייע לכל מי שמבקש להקדיש חייו לתורה, היתה לו שאיפה קדושה לבנות מקום תורה בו יוכלו לבוא ולשעשע ולהתרחש מהאור ומהפצות של הרבי. שלא יראה בעיניהם חלילה כדבר התלוש מהמציאות אלא ישנה כאן דרך חיים ותורה שלימה שרובה וסדרה המשותפת על יסודות איתנים ומוצקים.

מאז שנפתח הכולל הוא היווה פינה מרכזית וציבה בה כל מבקש ה' שהתעניין וחיפש לעבוד את ה' ולשמור את דבר רבנו, מאיה חוג ומעמד שהוא, נמשך אל המקום ומצא בה את מבוקשו. וכך רבים וטובים התקרבו לדעת רבנו במקום הקדוש הזה.

בתחילה הכולל נפתח בבית הכנסת שברוצב מימין, בהמשך עבר לרחוב אור החיים עד שהגיע למנוחה ונתלה בטבורה של העיר היכן שהוא קיים כיום ברחוב אלשיך.

ומהיכן ירק זה היה חי?

בתחילה הוא הסתובב בין אנשי שלומינו, ומדי פעם הצטרפו אליו בני התבורה והיו הולכים יחד בלילה לאסוף כסף להתזקת הכולל. בסך הכל בהתחלה היו ככולל 15 אברכים, ובשנתיים הראשונות זה הספיק. בהמשך אחרי שהכולל נהייה יותר רציני הגיעו עוד מקרבים ועוד אברכים.

כשנתרבו הספלים בבית המדרש והתוצאות גדלו הוא התחיל לצמוח לתויל לכתת רגליו ולדפוק על פתחי נדיבים.

הוא היה מהראשונים שנסעו לאירופה מדי שנה בשנה לקבץ ממון להתזקת הכולל. עד אז כמעט ולא היו גוססים לשם. כולם הפליגו

הסטייפלער זצ"ל

היתה לו קרבה גדולה עם הסטייפלער זצוק"ל אשר בכל עת שנפגש עמו שוחח אתו ושיבח לפניו מאוד את העניין של ברסלב, הוא אפילו הראה לו שיש לו את הספר ליקוטי תפילות אותו הוא קיבל בנובהרדוק, ואף אמר לו פעם שיום שהוא לא לומד בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן הוא מרגיש שיש לו ירידה

ברגשטיין ז"ל שניהל אותה במסידות גמורה ולקח את העול הכספי על כתפיו.

במשך קרוב לשלוש שנים הוא היה מגיד שיעור בישיבה עד לשנת תשכ"ב שאז הוא פתח את מה שנקרא היום הכולל.

מה באמת הביא אותו להקים את הכולל ולשאת בעול החזקתו בגיל כה צעיר?

כדי להבין מה בעד לו כל כך להקים וליסד את הכולל צריכים לחזור שישים שנה אחורה. באותה תקופה על תבורת חסידי ברסלב בבני ברק נמנו בעיקר יהודים בעלי בתים, הם היו עובדי ה' יראים ושלמים תמימים וישרי דרך אבל רובם היו כבר מבוגרים חלקם באים בימים. מנגד החלו אז להתקרב לדעת רבינו הרבה אברכים צעירים שקבעו את משכנם בבני ברק ולא מצאו את מקומם. לא היתה קיימת אז תשתית מאורגנת לאברך חסיד ברסלב. יכול היה אברך לבוא ולהתקרב ולהתלהב מהדיבורים ומעבודת ה' אבל לא היה במצא סינה מבוססת בה יוכל לקבוע את מקומו, ואת היתה הרגשה אז.

בתקופה הזאת כל אברך שחפץ היה להמשיך ללמוד בכולל היה חייב להיות משייך לקהילה ולחוג מסוים. היה את כולל חזון איש וכולל של חסידי גור, אבל הם לא קיבלו אברכים מבחוץ, ולאברך חסיד ברסלב לא היה אפילו מקום איפה לנסות להתקבל. זאת הסיבה העיקרית שהביאה אותו לקפוץ אל המים ולפתח את הכולל וליסוד על עצמו עול בגיל צעיר שכזה.

בנין הכולל בימים עברו

הלבבות לפניו, גם בעלי ממון שהיה קשה מאוד להניע אליהם ולהתרימם הוא הצליח לסלול מסילות ללבם.

הגרי"ש הלוי וואנר וצ"ל שהכיר את אבי ז"ל מקרוב, התבטא בפני פעם על אבי ז"ל שעליו התקיים הפסוק "ולענויים יתן זמן".

ניתן לומר שסוד ההצלחה שלו בעיקר, היה בכך שכל מי שנפגש איתו הבין והבין מיד בנקודת האמת שבכל מעשיו, ראו אצלו שאין לו שום מטרה ופניה אחרת מלבד להרבות תורה ויראה בישראל, ועל כן פתח לפניו את כיסם בסכומים הגדולים.

בדרך אגב היתה לו איזו סגולה בזיקה ומנוסה שכשהוא נקלע למישהו שהתקשה לתת כסף, הוא היה מעביד במחשבתו את תורה כ"ג המדברת נגד תאות ממון, ואותו אתה היה מתרכז לבו ופוחת את ידיו בצדיבות.

עוד יש לציין שבאם שמע דברי התנגדות מפיו של איתו תורם או גדיב היה נמנע לחלוטין מליטול ממנו תרומה. אפילו אם שם לב רק באיזה רמיה שיש להם משהו נגד ברסלב היה קם ופונה לדרכו. היו כאלו שנחרדו מכך ודלקו אחריו לפייסו בממון אבל היה ללא העיל, כבוד הצדיק ששמו הגדול והקדוש נקרא עליו היה יקר לו מכל הון שבועלם.

אתה התנהגות הידועות שלו, עליה ממש מסר את נפשו, לשלם לאברכים את המלגה בזמנה בכל ראש תורש ויהי מה. הוא חי בבטחון גמור בהשם יתברך שלא יטוש אותו לעולם, ועם הבטחון הזה ישב כל החדש ולמד ללא הפוגה בהשקט ושלווה ורק לקראת סוף החדש היה מגשש ומנסה לדבר קצת עם גבירים והיתה לו בזה סייצטא רשמית המידית. הרבה מהציטים היו מתגלים בראש תורש בעצמו.

מה ידוע לכם על הקשר שהיה לו עם הסטייפלער זצ"ל

אבי ז"ל היתה לו קרבה גדולה עם הסטייפלער זצוק"ל אשר בכל עת שנפגש עמו שוחח אותו ושיבה לפניו מאוד את העניין של ברסלב, הוא אפילו הראה לו שיש לו את הספר ליקוטי תפילות אותו הוא קיבל בצובהרדוק, ואף אמר לו פעם שיום שהוא לא לומר בספר הקדוש ליקוטי מהר"ן הוא מרגיש שיש לו ירידה, זה שמעתי בעצמי מפני אבי ז"ל.

הקשר הזה נמשך מספר שנים, והוא התרופף מעט בזמן שהחל הגל הגדול של המקורבים מבחירי הישיבות, בתחילה כשהגיעו המקורבים

הרוסה מה זה ברסלב ומה הידוש רבינו זק"י, ולהבהיר לכל אחד איך דברי רבנו ועצותיו שייכים אליו עד שגם האיש הפשוט יכול ביותר להפיק עצה ותועלת מהתחזקות מהם.

גם את המושגים של התבודדות והתקשרות לצדיקים והשתמשות על קבריהם וכיוצא בזה הוא הצליח בכשרונו וברחב ידיעתו לבאר בסוב טעם ודעת באופן המתקבל על המוח ועל הלב.

הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א אמר לי בהזדמנות אחת שהוא נתנה תמיד להיות בחברתו בכל פעם שהיו מתוועדים ועוסקים באיזה עסק הנוגע לרבר רבינו, איך שהוא מצליח להביע ולהציג את הדבר שיהיה לו פנים ותן, שלא יראה או ישמע כדבר מותר שאינו מן הישוב ולא מתקבל על הדעת.

וכך בכל מקום בו הופיע, ובכל עסקו ועניניו וזה לקדש שם שמים ולפאר ולרומם את שם רבינו הקדוש בעולם.

גם בענין קיבוץ ממון להחזקת הכולל היתה לו נשיאות תן מיוחדת בבחינת "תן ה' על ידאיו" ובכל מקום שבא ודמק נפתח הדלתות

לאמריקה. למעט פעם אחת בשנים המוקדמות שנסע לאמריקה, ולא נחל שם הצלחה מלבד זה שקיב או כמה נפשות לרבנו, הוא נמנע בשנים ההם לנסוע לשם, כפי הנראה הוא לא יכל להסתגל לגשמייות ששררה שם.

רק בשנותיו האחרונות כשהאווירה שם השתנתה והציבור התרדי באמריקה גדל הוא נסע יותר לאמריקה, וגם זאת רק פעם אחת בשנה בחדשי החורף שאו קל יותר לשמור את העיניים.

במהלך בידודיו הרבים בערי הגולה יצא לו להיפגש עם מוטון רחב של כל מיני סוגי אנשים מכל המעמדות והקווילות, שתלקם היה להם דעות קדומות על כל ענין של ברסלב באופן שלילי, הוא בעצם הופעתו ובזון שהוצק בשפתותיו השטיע להם את היופי האמיתי של ברסלב בצורה מובנת. היו כאלה שמשש יצאו בהתפעלות ונתקדו במעט או רב לאור רבינו, ובהרבה מקומות הוא הצליח לפחות להמתיק את הציקן ששכן בלבם, עד שגם מי שהתקשה לקבל את הדברים כבר לא היה סעון בארס ההתנגדות.

היה לו כושר ביסוי מופלא להסביר בלשון

מאז שנפתח הכולל הוא היווה פינה מרכזית ויציבה בה כל מבקש ה' שהתעניין וחיפש לעבוד את ה' ולשמוע את דבר רבנו, מאיזה חוג ומעמד שהוא, נמשך אל המקום ומצא בה את מבוקשו. וכך רבים וטובים התקרבו לדעת רבנו במקום הקדוש הזה

רבינתן צבי יחד עם גאב"ד העדה החרדית הגרמ"א פריינד זצ"ל בכינוס הועד העולמי בהילולא דמהר"ן"ת

לאחר מכן התמסר להדפסתם של ספרי המכתבים מגדולי אנשי. בפרט שבו את לבו המכתבים של אנשי מפולין. המכתבים שלהם ריגשו אותו מאוד. אצלם בלט מאד האהבה העזה לצדיק. הוא אמר לי פעם שהוקנים מפולין היו כה ספוגים באהבה לרבינו הקדוש עד שהיו יכולים להיכנס לבית כנסת ששם רבנו נקרא עליו ולנשק את הקירות. הוא חש שליחות להעביר את הציור הזה ואת ההרגשים הללו לדורות הבאים. אמנם בתלם הגדול לא כתוב בהם חידושים מיוחדים, אבל כשקוראים אותם רואים את הרצון והתשוקה לעשות למען הרבי, ותשים את האהבה והאמונה ששררה ביניהם ואת הפסידות הרבשה השמחה לכל עשייה ודבר שעשו עבור הענין של הרבי.

מהיכן הוא השיא את המכתבים הללו?

מדי איציה מאיר קודמן ז"ל, רוב המכתבים נכתבו אליו והיו שמורים אצלו והוא חיפש אדם נאמן שייעשה עם זה משהו ויוציאם לאור, כך הוא נכנס לעניין הזה, ומאז אף טרח והשתדל לרכוש מכתבים נוספים ולהדפיסם.

מהספרים הראשונים שהדפיס היה הספר 'קיצור ליקוטי הלכות' שגם אותו הוא כנראה קיבל מר' איציה מאיר ז"ל.

עם הזמן הוא נכנס תוק יותר לענין עריכת ההדפסה הספרים והחל לעסוק בכתיבת ועריכת סדרת ספרי 'תורת נתן' על ליקוטי מוהר"ן על התורה והג"ך ועל הש"ס.

היה יושב לילות ימים רצופים ועובד על כל התלפים מתמילה ועד סוף תזלה משם את הביאורים.

היה צריך להגיד רבה וריכות המחשבה מוחלט. הוא יכל להעביר על מאמר אתו לילה שלם כמעט מבלי לישון. רק לפנות בוקר היה חוסף תנומה קלה מתפלל הולך לכולל. היה ניחון בכוח ריכוז אדיר שלא בנמצא, ואפילו כשהיה מוקף בטרדות עצומות כשעול חובות מהכולל מוטלים כרתיים על צווארו ועוד, כשעסק בכתיבת הספרים היה מרוץ בעולם אתו לגמרי, ומרוב ריכוז כמעט ולא יכלו לשחזת אתו. כתיבת הספרים היתה ממש חלק מהחיים שלו.

ואת הכל היה מעלה בכתב ידו דייקא, הוא לא השתמש באמצעים ועזרים חיצוניים כצילומים וכדומה. כשנשאל על כך אמר שרבינו אומר שעצם כתיבת חידושי תורה מוכך את האויר, היה לו בה עבודה מיוחדת.

רבינתן צבי ליד בנין הקלוד של מוהר"ן באומן

ניתן לומר שסוד ההצלחה שלו בעיקר, היה בכך שכל מי שנפגש איתו הבין והבחין מיד בנקודת האמת שבכל מעשיו, ראו אצלו שאין לו שום מטרה ופניה אחרת מלבד להרבות תורה ויראה בישראל, ועל כן פתחו לפניו את כיסם בסכומים הגונים

ומעיינות הישועה. תאן אנו שואלים את בני הגדול שליט"א סמתי הוא התחיל עם עריכת וכתובת הספרים?

בגיל מאוד צעיר.

כמדומני שהספר הראשון שהוא חיבר והדפיס היה 'נווה צדיקים', שח ביוגרפיה מקיפה על תולדות אנשי ושל הדפסת ספרי רבינו הקדוש ותלמידיו לפי סדר השנים. דבר שלא נעשה עד אז. בשעתו זה היה חידוש גדול. והיה צריך להגיד עבודה ויגיעה רבה.

הראשונים אבי ז"ל היה מקפיד להזהיר ולדבר על לבם שלא יחרגו מהמסגרת של הישיבה וישמרו על הסדרים וינהגו בכבוד ובדרך ארץ כלפי רבותיהם, והיה מצב שקט ורגוע, אבל לאחד מכן כשהסתייך הלך וגבר ועוד ועוד עשרות רבות של בני עליה התקבצו ודבקו בעצות של רבנו, הדבר עשה רושם והו ערער ופגע בסדרי הישיבות ואז החלה התנגדות גדולה וגמרצת.

הבתורים התחילו לקום חצות ולנסוע לשדות וכי הראשי ישיבות והמשגיחים הרגישו שהופכים להם את הישיבות לברסלב. והדברים הגיעו לשולחנו של הסטייפלר זצ"ל.

בשעת מעשה הסטייפלר זצ"ל הרגיש שאם הוא יתמוך באבי ז"ל כמימים ימימה זה יראה כאילו הוא הולך נגד דעת ראשי הישיבות, אז בהזדמנות אחת הוא אמר לאבי ז"ל משפט כזה: 'ואלן זי גיין ביי זיינע ישיבות', שילכו ללמוד בישיבות שלהם, כלומר בברסלב. אבל התיבה וההערכה נותרו הלאה. רק הוא לא רצה ללכת נגדם.

עד היום כשאני נכנס לבית בנו הגר"ח שליט"א הוא משבח בפני את אבי ז"ל, ואת זה הוא שמע וראה כבר אצל אביו זצ"ל.

אחד מספעלות חייו הנבירים של ר' נתן צבי ז"ל הוא הדפסת ספרי וכתובי גדולי וקוני החסידים מזרחות עברו, ועריכת וכתובת ספריו הגדולים הנודעים בשערים יתורת נתן - סדרת ספרים המקיפים את כל פורטי התורה.

ביותר שייד עסקים ואיזן והיקר את ספריו הקדושים של מוהר"ן זיע"א 'ליקוטי הלכות' על כל שסות כרכי, תיפה וסידורם על סדר התורה והג"ך והש"ס. וערך להם מפתחות חכמה מפלאים לאלפים ורבות ערכים, אשר כל החאה משותםם ואומר בראי.

עדין ניצב כמו חי לפני כל יודעיו וסבידיו של ר' נתן צבי ז"ל התעמנה הנאודת בקודש, איך שהוא יושב בפניו בהיכל הכולל מוקף ספרים ועיניו ניתנים על אפיקי סים שפוטטות בהם, וידיו רצות על פני הדפים כשהוא מעלה פנינים ואמרות שהודות מטה שדלה מעמקי התחלים

רבינתן צבי קעניג באומן סמוך לציון רבתו בשנת תשמ"ט

במהלך נידודיו הרבים בערי הגולה יצא לו להיפגש עם מגוון רחב של כל מיני סוגי אנשים מכל המעמדות והקהילות, שחלקם היה להם דעות קדומות על כל ענין של ברסלב באופן שלילי, והוא בעצם הופעתו ובחן שהוצק בשפתותיו השמיע להם את היופי האמיתי של ברסלב בצורה מובנת. היו כאלה שממש יצאו בהתפעלות ונתקרבו במעט או רב לאור רבינו, ובהרבה מקומות הוא הצליח לפחות להמתיק את העוקץ ששכן בלבם, עד שגם מי שהתקשה לקבל את הדברים כבר לא היה טעון בארס ההתנגדות

בתחילה אף היה לו מנהג בכל פעם כשהגיע לקיבוץ בראש השנה להביא לרבינו מתנה ספר נוסף שהוא תפיס. אבל כל זה עד שהתל בכתיבת סדרות הספרים מדובי הכרכים שנתארכו על פני שנים.

מי מימן את ההפסת הספרים?

כרוב רובם של הספרים כמעט ולא הסתייע מנדבים, באתרים מהספרים הראשונים שהתפיס מוזכרים מעט שמות של תורמים. לא נותר לו זמן פנוי לתור אתרי מציאת מקורות מימון, מדוב שהיה עסוק וסרוך בהחזקת הכולל ובהרצת תורה ובהמשך כתיבת הספרים. הוא היה מרפיס על תשכונו ופדיון מכירת הספרים היה מכסה תלך מהוצאות הדפוס.

היה לו כוח מיוחד להתמסר כל כולו לכל דבר שבקדושה בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. אם זה בענייני הכולל או הבתיבה וההדפסה, וכן בכל עניני רבינו, וגם כשהיה צריך להכין שיעור או כשהתעסק בבנין הכולל, בכל דבר שעסק בו היה מסור אליו בכל לבו ונפשו והקדיש את זמנו היקר וזה היה כל סוד הצלחתו.

הוא אמר פעם שמוכא כספרים הקדושים שיש שלושה שלבים בכל דבר 'ציבור' ליהי ויניקה. 'ציבור' זה כמו תינוק השוזי במעי אמו שהוא עסוף שם מכל צד. אחד כך בא הלידה והניקה. כך מי שרוצה להשיג, להוליד ולהצמיח דבר, צריך שיהיה מסור לגמרי אף יוכל להצליח במעשיו.

הפרויקט הכי גדול שהוא עשה הוא, סדרת ספרי 'תורת נתן' על ספרי הרמ"ק שעל הוחד הקדוש, ומעניין שאת זה הוא עשה באותה שעה שהיה עסוק בבניית בנין הכולל. הוא השקיע את עצמו בלימוד ספרי הרמ"ק כ-10 שנים רצופות. ושם היתה לו עבודה קשה ביותר.

הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א שוחח איתי פעם בהתפעלות על ספרו זה של אבי ז"ל ואמר לי, שמי שמכיר את ספרי הרמ"ק יודע שכרי להוציא מזה משהו לעבודת ה' ודייבם להחזיק ראש וללמוד את כל המאמר והביאור, כיון שכל פסקה היא כלולה מכמה וכמה קשייות ותידושים, וכדי לתמצת דיבור אחד חייבים לקשר את הכל מהרישא לסיפא ומסיפא לרישא בעיון הדק היטב.

אצל מי הוא למד קבלה?

הוא התחיל בירושלים אצל המקובל ר'

אח"כ סלוצקין זצ"ל. הוא היה נוסע מעת לעת לירושלים ולא ידענו למה וכנראה שחלק מהפעמים הוא נסע בשביל ללמוד שם קבלה. תקופה מסוימת הוא עם למד בחברתא עם הרב ברוך סולדינו זצ"ל.

אלו ששוחחו עמו בקבלה העידו שכל רח לא אניס ליה, והוא גילה בקיאות בכל ממני תורת הנסתר, הקב"ה חנן אותו בכישרונות מופלאים וכותות נפש מיוחדים כך שזכה לשלוט באופן עמוק בכל יסודות הקבלה.

אצל מי הוא שימש מוקני והחסידימ?

בתקופת בתורותו הוא שהה רבות במחיצתו של ר' שמואל שפירא זצ"ל חב"ק בו. וכן בעת לומדו בישיבת מיד היתה לו יחד שאר בני התורה קביעות לימוד יומית בספרי רבנו עם ר' אליהו היים רח"ק זצ"ל מתלמידי רבי

אברהם ברי"ן זצ"ל. עוד היה לו קשר יחודי עם ר' שמואל הורוויץ זצ"ל, אשר כידוע היה גאון עצום ובעל מוח אדיר עם לב בוער עד לב השמים, ומסביר היה סגור ומופנם ורק לפני יחיד סגולה היה נפתח. אבל אצלו הוא היה יושב שעות ארוכות ומשותח עמו רבות. הוא היחיד כמעט שנתן בו אמן מוחלט ומסר לידו את כתב היד של הספר 'חכמה ותבונה' ביאורים על סיפורי מעשיות מדבי אברהם ברי"ן זצ"ל על מנת שיוציאם לאור וירפיסם.

כאן בבני ברק היתה לו התקרבות גדולה עם החסיד ר' בן ציון אפשטער זצ"ל, שגם עמו התרוצץ ימים ולילות ושאל ממנו הרבה סיפורים ועובדות מהחסידיים שבני ה' שהכיר בדור הקודם, ותחת אחד השיחים סיפר פעם שזכה לשמוע ממנו הרבה דברים מופלאים.

הדעה שלו הייתה שצריך לקפץ למים ולהתחייב אפילו שאין בסך בקופה, וזאת כפי שנהג והיה דרכו בקדוש בכל דבר וענין שבקדושה שבמקום ההכרת וצורך הציבור אין להשתנות ולהתמהמה.

אי אפשר לתאר את גדול השמחה שהייתה מצת חלקו לפני פטירתו ממש כששמע שהצליחו לתתום תורה על גאולת תורה שהייתה צמודה לציון. הוא ראה בכך סייצתא דשמיא גדולה ואף הניח סכום כסף נכבד עבור תה ואפשר לומר שהיה הנהגת רוח האתרון שלו לפני הסתלקותו שהיה לו חלק וזכות בכך.

עם סיום שיחתנו חתם רבי יעקב שליטי"א את דבריו שהדבר שהבי היה מאפיין את אביו הגדול הוא, שמעוהו לא נח ולא שקט כל ימי שנת ימי חייו.

מי שהבירו אותו בתוך אברך צעיר מספרים עליו גפלאות איך שהיה מתהלך בביטופים ורצונות אדידים ובתבצורת הלב עצומה לעבודת הבורא. סיפרו לי אנשים שהיו שומעים אותו בשמביל כהרוב מימין בתצות לילה צועק צעקות אדירות. וכן בספירת העומר היה שואג כארי. רק כשהתחיל להיות מעורב עם הבריות ולהתעסק עם הציבור הצניע את עבתו מעין רואים. מעת לעת הייתה פורצת שלהבת לבו ומבצצת החוצה.

רואים את זה גם ברפים אישיים שהוא כתב לעצמו איזה קבלות קיבל על עצמו וכו' דברים שרואים אצל בני עליה מדורות קודמים.

כל ימיו הייתה לו השגה גדולה מאוד ורחבת אופקים עד קצה הגבול. גראה שהיה גם מה שתפס אותו בהתקבחותו לברסלב, שראה את גדלות המחזין ואת רחבת ההשגות והעליה המתמדת יחד עם השאיפות הגדולות.

בכל דבר חיפש לעשות ולהשיג עד ועד. כך זה היה בעבודת ה' העצמית שלו וכך בכל ענין והנהגה שנתג. גם בכולל הוא המיד הרחיב את הגבולות. כשבא לפני אברך וביקש להתקבל לכולל אם רק היה באפשרותו הוא קיבלו מיד. אף פעם לא עלתה במחשבתו להתפנק במה שיש אלא שאף להגדיל תורה יותר ויותר.

וכך עלה ונתעלה כל ימיו מעלה מעלה עד שעלה ונסתלק בסערה השמימה לשיבת של מעלה.

רבי אלעזר מרדכי קעניג ז"ל זקנו של רבי נתן צבי

על זקנו ר' אלעזר מרדכי ז"ל מספרים שהיה יושב עם הספר הקדוש 'ליקוטי תפילות' ומתמוג מבכי. פעם נוכח בכך אחד שתמה בפניו הרי אלו תפילות שחוברו מלפני כמה דורות והאם מכל ספר עם תפילות אתה תשב ותבכה. הוא שהכיר בערך אותם תפילות נשגבות השיב לו, אדרבא בא ותראה לי עוד מישהו שיכול לחבר כאלו תפלות נשגבות כדוגמתם שכל כך מעוררות לבכיה לתשובה שלימה

הנביון היה גדול ועצום, הוא ממש הפך את העולם לגאול את הבית. אני עוד זוכר איך במוצאי ראש השנה האחרון לאחר שהלך עם ידידו הרה"ח ר' משה קרמר שליטי"א לדבר על לכ אחד מהגרייזים ולהתרימו על הרב, הוא פנה אל בעלי תורה להתמקח על המחיר המוגזם שדרשו וניסה להגיע איתם לעסק השווה. רק לאחר ששב ארצה הסכימו להשוות על הסכום.

כשנערטו קשיים כספיים הוא האץ בכל הצוגעים בדבר לגמור את המקח ויהי מה.

כשעסק בהדפסת ספרי המכתבים היה מרבה להתיעץ בה עם זקני אג"ש מה ראוי להדפיס ומה להשמית, בפרט זכור לי כאשר הגיע לידי הכתב יד המפורסם של הליקוטי מהר"ן, שהיו בו הרבה שינויים ממה שהודפס והיה לו חלוקת העצה גדולה האם להדפיס את ההגהות בפנים הליקוטי מהר"ן או להדפיסו בנפרד בסוף הספר, הלך להתיעץ עם גדולי אג"ש שרובם יעצוהו להדפיסם בסוף, מלבד ר' שמואל שפירא ז"ל שאמר לו שיכול להדפיס בפנים, ואולם למעשה הודפסו ההגהות בסוף הספר.

מהיך הוא השיא את הכתב יד הוה?

ההתנגלגל לידי של חסיד רח"ן, שאבי ז"ל התנתן לפניו שימכור לו את זה, אך הוא דרש תמורת זה סכום מופרז שכיום הוא מגדוך. בלית ברירה הוא ישב אצלו בבית והעתיק שם את כל ההגהות. היום אומרים שה נמצא בארכיון של אצת האוניברסיטאות שבארצות הברית.

הוא היה הולך לתפש ולתור אחרי כל מיני כתבי יד, והיה תקופה מסוימת שהוא ממש התעסק בכל העניין הזה, פוד על כך ממון רב ונאל הרבה כתבים שהיו ספוגים בכל מיני ספריות ובית גנים או שהיו מונחים אצל אנשים פרטיים.

בשנתנו האחרונות ועד אחרית ימיו ממש נטה ר' נתן צבי ז"ל את שכתו לסבול את כל עול עמי הציון הקדוש והקיבוץ בראש השנה באוסן. הוא עמד בראשות הוועד העולמי והשקיע בה כוחות עצומים והשפעתו בכל נושא הייתה מכרעת ואנו מתעניינים על חלקו בענין הוה?

אפשר לומר שהוא השקיע בה את כל תשומה שלו. קדושת הציון והראש השנה של רבינו ז"ו ממש קרובים ללבו ועומדים בראש מעייניו. הוא נכנס לכך עם כל המרץ ובמלאו המרץ, והיה ממניחי היסודות של הוועד העולמי דאו שביסס את מקום הציון והקיבוץ הקדוש. והרגשה שלו הייתה תמיד שאם רוצים שיהיה קיום לדבר והמקום יהיה מתוקן לדורות כראוי למקום קדוש זה, צריך להצמיד את יסודות הקיבוץ על רגליים חזקות ויציבות, ושהכל יעשה בצורה מיושבת ומנובשת ומנהלת היסב, הן ברוחניות והן בגשמיות. והוא הקדיש לכך שעות על גבי שעות, ימים ולילות.

כשדובר על גאולת תורה, למי שעוד זוכר שהציון הקדוש שכן בתוך בית של גויים

אזמדה לאלוהי בעזרי

בשיחה מאלפת ומלאה
כנות, משתף הרה"ח
ר' אליהו גודלבסקי
שליט"א את קוראי
'אבקשה' בתהליך שהוביל
להקמת ארגון הקידוב
הגדול 'אזמדה' שכבר זכה
להציל המוני יהודים בכל רחבי תבל ולהחזיר
אותם לאור היהדות ■ ועוד מעט ואין רשע

מאמר זה לעילוי נשמת ר' נעים בן פרחיה ז"ל

ידי יום רביעי יוצא ר' אליהו גודלבסקי את ביתו שבבני-ברק, לעבר דרומה של ארצנו הקדושה. הערב שכולו התחזקות מתחיל בבית כנסת קטן של חסידי ברסלב ברחובות, שם מצטופפים מספר מניינים של מקורבים הבאים לשתות בצמא ממימי הנחל. משם מדרים ר' אליהו הלאה אל בירת הנגב באר-שבע, גם שם נשמעים דיבורי התקווה של 'הרבי של הדור האחרון', לאחר מכן ימשיך לאופקים, עיר קטנה הנטועה בין החולות הדרומיים, שאורו של רבינו לא פסח גם עליה.

כך, מידי יום רביעי, יחזור ר' אליהו לביתו לאחר שעת הצות, כשמאחוריו לילה גדוש במטענים של התחזקות שנשפכו ביישובי הארץ והחיו לבבות צמאים ומבקשים.

אך לא רק ביום רביעי. ישנם חבורות-חבורות של אילנות צמאים בכל רחבי ארץ הקודש, המצפים בשקיקה כל ימות השבוע לשמוע את דיבורי ההתחזקות שמפיהם רוח-חיים בנפשות העייפות ממעברי התיים ומרעפים טל תחייה מאורו של רבינו הקדוש.

"רק מלראות את היקף הפעילות הזאת" - אומר לנו ר' אברהם מ'ארגון אומרה' - "אנו מקבלים עדות חיה ומוחשית להבטחת רבינו הקדוש 'האש שלי' תוקד עד ביאת המשיח'. המסר של הצדיק הנישא ברמה ובקול ברור, זורע תקוה בלבות יהודים שכבר הרימו ידיים בכל הקשור למלחמת היצר, לפתע מתעוררת בקרבם רוח של תשובה והתקרבות מחודשת, והפעם מבלי לחשוש משום נפילה שבעולם, 'כי בכל מקום שנפלת לשם - נמצא איתך השם יתברך'.

"יעידו ריקודי השמחה הפורצים בספונגניות בסוף השיעור, על עוצמת אורו וכוחו הנצחי של רבינו הק', לנחם, להקים, לעודד, לשמח, ולהדליק רצון מחודש להיות יהודי באמת.

"כך, בכל יום מימות השבוע עושה ר' אליהו לילות כימים להפיץ את משנתו של הצדיק, החל מבתל-אביב המודרנית, רמת-השרון, יבנה, חולון, קרית-אונגו, ראשון-לציון, ועד לכפר-יונה, ראש-העין, חדרה, ירושלים, פרדס-חנה, בית-אל, בני-עייש, אלעד ופתח-תקווה. בבתי-כנסת, מדרשות-נוער ומקלטים. בכל נקודת ישוב שרק הבהבה בו האש של הצדיק, מיד נשלחת קריאה ל'ארגון אומרה' לייסד בו שיעור חדש ולקיים את צוואתו של רבינו 'עיקר עסקכם יהיה

להשקות אילנות".

ר' אליהו מעביר שיעורים לכל הקהלים, ואין זה משנה מהי צורתם החיצונית או מצבם הרוחני של המשתתפים, ומגלה להם עד כמה יקרה כל תנועה קלה שעושים לכבוד השם יתברך. הוא אינו מרגיש שהוא 'יורד אל העם', אלא שבעצם רבינו ירד אלינו, אל כולנו... שהרי על מי לא עובר? מי אינו זקוק לדיבורים ולתרופות של הרבי?

מעל 60 יישובים נידחים ברחבי הארץ, גם כאלו שעולם התורה והחסידות לא ממש שמע על קיומם, זוכים מדי שבוע לשמוע את ניגון הנחמה והתקווה של רופא הנשמות הגדול.

ארגון 'אומרה' הפיץ ברחבי הארץ בשנים האחרונות מאות אלפי דיסקים, וכמו כן הוציא לאור 3 ספרים; הספר הראשון 'א' ביסלה' שאוצר בתוכו דבורי התחזקות מופלאים על פי דיבוריו של רבינו ש'מעט זה גם טוב' כבש את הלבבות וחולל פלאות בקרב ציבור הקוראים, לאחרי יצאו לאור הספרים הנפלאים 'סוד ההתחזקות' ו'סוד ההתעוררות' גדושים בדיבורי התחזקות המשיבים את הנפש מלוקטים משיעוריו של ר' אליהו וערוכים בטוב טעם.

בימים אלו שוקד הארגון על הוצאת ספר

**המסר של הצדיק
הנישא ברמה ובקול
ברור, זורע תקווה
בלבות יהודים שכבר
הרימו ידיים בכל
הקשור למלחמת
היצר, לפתע
מתעוררת בקרבם רוח
של תשובה והתקרבות
מחודשת, והפעם
מבלי להשוש משום
נפילה שבעולם, 'כי
בכל מקום שנפלת
לשם - נמצא איתך
השם יתברך'**

חדש ערוך מהשיעורים ומעובד על ידי טובי הכותבים בתצרו של אור האורות. הספר שכשמו כן הוא - 'סכסיסי מלחמה' - מעניק חיות וכוחות חדשים להתגברות במלחמה כנגד היצר הרע שמנסה לגזול כל נקודת יהדות, ובעיקר את הרצון הטוב.

עם תחילת השנה והתחדשות מערך השיעורים, ביקשנו לשמוע מר' אליהו על הארגון כיצד נולד והוקם, ומעט מהסיפורים הרבים על הפירות שהצמיחה תורת ההתחזקות של רבינו הקדוש.

איך ומתי החל הארגון את פעילותו?

"למעשה הכל התחיל כך: רבי שמעון סייכנר שיחי', שכבר שנים רבות מאוד שהוא יוצא אל אחינו עמך בני ישראל ביישובים שונים, לעודד ולקרב אותם, ומעביר שיעורים ב'ליקוסי מוהר"ן, הרבה פעמים לא התאפשר לו להגיע בגלל סיבות שונות ומשפחתיות, והיה מבקש מאחד החברים למסור במקומו את השיעור. באחד הפעמים הוא ביקש ממני למלא את מקומו. אמרתי לו: 'ר' שמעון, אני לא חושב שאני יודע לדבר'. אבל הוא לא הרפה: 'תבוא ותדבר איך שאתה יכול'. לאחר הפצרות רבות נעניתי ובאתי.

בשבוע שלאחרי כשהוא חזר, סיפרו לו החבר'ה בהתרגשות שהם התחזקו וקבלו חיות מיוחדת מהדיבורים ששמעו. זה חזר על עצמו עוד כמה פעמים. ומכיוון שכל מעשיו של ר' שמעון הם לשם שמים קרא לי ואמר בפשיטות: 'תשמע, החבר'ה ממש מתחזקים מהשיעורים שלך, מה אני ומה חיי, בא ותמסור אתה את השיעור, העיקר הוא לזכות את עם ישראל, ושיהיו כמה שיותר אנשים ראויים שימשיכו את האור של הרבי בעולם'.

אני כל הזמן התחמקתי ממנו, אך הוא המשיך לדרבן ולחזק אותי. בכל פעם שהיה פוגש אותי היה מפציר בי ואומר לי: 'אסדר לך כמה שיעורים קבועים, ואולם התחמקתי. לא רציתי. הפצתי לעבוד את ה' במנוחה. היה לי גם חשש מהענין הציבורי, לא האמנתי שאני אוכל לעמוד בזה. זה היה פחד אמיתי. הרי הרבי הכניס בנו כזה אמת והזהיר כל כך שלא ניתן לשקר של העולם והרחוב להטעות את עצמנו. מלבד זה גם מטבעי חסר לי את ה'שטיק אמונה' בעצמי. כל אלו יחד הרתיעו אותי.

אבל הוא לא ויתר לי, בכל פעם היה מטפח לי 'אתה צריך לצאת'. ובאמת ברבות הימים ראיתי איך בעקבות שיעורים שהייתי מוסר

לישיבה, פעם או פעמיים כשהוא לא הגיע, ביקשו ממני לדבר בפני הבחורים, וזו היתה כמדומני הפעם הראשונה בפני ציבור.

אחר כך בכולל ברסלב, כשהראש-כולל רבי נתן צבי קעניג זצ"ל היה יוצא לחוץ לארץ ומחמת שהייתי מהאברכים המבוגרים שבכולל הוא ביקש שאני אדבר. ובאמת רעדתי, אמרתי לו 'מה אתה רוצה ממני', והוא אמר לי 'לא, אתה תדברי'.

כשהייתי צריך לדבר, רוב השבוע היו לי מיחושים, כשניסיתי להתכונן, לא הצלחתי לראות את האותיות, היה לי 'חושך בעיניים' מרוב לחץ. הייתי יוצא מהבית לכיוון הכולל ולא ידעתי מה אני הולך לדבר... רציתי לחזור הביתה. מה שנתן לי כוח להמשיך, זו המחשבה 'תמסור נפש בשביל הרבי, הרבי מסר נפש בשבילך, תמסור נפשך בשבילו. לך תחוק יהודים, תתבזה, לך במסירות-נפש'. ישבו שם אנשים מבוגרים תלמידי חכמים עובדי ה', ואני אברך צעיר בור ועם הארץ, מה אני אדבר?

הלכתי במסירות נפש, והי נתן לי דיבורים. גם חשובי אנשי שלומנו היראים והשלמים קבלו חיות מהדיבורים, דיברתי את הדיבורים של הרבי, וככה לאט לאט זה התחיל להתגלגל. אולם היציאה אל העם שבשדות התחילה בגדול בשנות תשנ"ד-תשנ"ה, ההתחלה היתה עם כמה שיעורים בכפר-יונה, וגם באשדוד, אברכים קראו לי שאבוא שמה ובאתי. הייתי נוסע עם התחבורה הציבורית, ובשעתו התדירות של האוטובוסים מבני-ברק לאשדוד היתה אחת לכמה שעות. באם איחרת, היה עליך להמתין הרבה זמן.

אני זוכר פעם אחת כשיצאתי מהבית איחרתי את האוטובוס, חיכיתי לאוטובוס הבא, אבל כשהגעתי למקום השיעור המקום היה ריק אף אחד לא נמצא. אז עוד לא היו פלאפונים, ניגשתי לסלפון ציבורי ליצור קשר עם האחראי. אני שואל אותו 'מה קרה, אפוא החברה?' והוא עונה לי: 'אוי, שכחתי לעדכן אותך שיש לנו היום חתונה'. ברגע הראשון היה לי לא מעט כעס בפנים, אבל מיד התחזקתי, אמרתי, אליהו אל תכעס, לך למקום של השיעור ותגיד את השיעור, תמסור את השיעור בשבילך. כך עשיתי. אמרתי את כל השיעור לעצמי כאילו יושבים פה כמה אנשים. ראיתי שרק עם מסירות נפש אפשר לבנות באמת.

וככה לאט לאט, מפה לאוזן מחבר לחבר,

לא הרפה מלחזקני לדבר. הר"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א

יעידו ריקודי השמחה הפורצים בספונטניות בסוף השיעור, על עוצמת אודו וכוהו הנצחי של רבינו הק', לנחם, להקים, לעודד, לשמח, ולהדליק רצון מחודש להיות יהודי באמת

הוא סבר וקיבל כדבר המובן מאיליו לכל מי שבשם ברסלב יכונה. אבל לא התחמתי אותו בפני בית-דין..

באלו שנים זה היה?

באמת אני חייב לציין שלדבר בפני ציבור שהכרתי, זה התחיל בערך מאז שהתחנתתי. רבי וועלוול חשיך זצ"ל היה מגיע פעם בשבוע

לפרקים, זכיתי לכזה שפע של ברכה בעבודת ה' האישית שלי שלא שיערתי. התחלתי להבין שכל זה מגיע בזכות זיכוי הרבים, כזה שאחרים מתחזקים להתפלל ולהישמר מרע, ואז התחלתי להרהר ביני לבין עצמי אולי זה מה שהשם יתברך רוצה ממני.

חלפו עוד מספר שנים, ובכל אותם שנים ר' שמעון היה מנסה לשכנע אותי עד שלבסוף הצליח. יום אחד כשנפגשנו, ניגשתי אני מעצמי אליו ואמרתי לו: 'ר' שמעון, אני מוכן לצאת ולומר שיעורים, אבל יש לי שלשה תנאים; תנאי ראשון, שלא יקראו לי 'הרבי', תנאי שני, שלא ינשקו לי את הידיים. תנאי שלישי, שלא יבקשו עצות וברכות. לחזק, לדבר את דברי רבינו ותלמידו הק', זה בסדר. אבל לעשות ממני אישיות ומציאות, זה אני לא רוצה. אני לא רוצה לסכן את חיי, זה הרי סכנת נפשות.

זה היה באמת הפחד, אמרתי לו את זה באמת. אני משתדל מאוד כשמנסים להלביש עלי רוח הקודש, כשמנסים להלביש עלי פרסום של שקר, לעשות מזה ליצנות.

לא יודע, את זה תבקש אתה בעצמך מהשם
 תובדך. נתתי לך כמה עצות, ביניהם את
 הצצה והדושה מה שרבינו הוחדר שצריך לומר
 את האשה, שזו בוודאי צצה שמתרב כל אדם
 לקיים. אבל אם הוא רוצה צצה מוחלטת אם
 להמשיך בהמשך קיום הבית או לא, את זה אי
 אפשר לעסוק. זה כל אדם צריך לעצוק חיבה
 מקיחה לכן: זתקנו בעצמ פומה מלפניך.

ואנכם ברכה אפשר למדך כל יהודי, כבר
 אמרו תויל אל תהי ברכת הדייט קלה בעיניך,
 ניתן למדך ברכת רבינו, בכות הדייקים ימדי
 עולם, אבל תלילה לא לעשות מה עסק כאילו
 כבר הברכת מחיימת, ולדייק את עצמו במי
 שהוא צריך תורה, שאני משת...

רבי ישראל קרוזנר תויל מה מקרב אנשים
 לרבינו, וכשהמקורב כבר היה צומד על רגליו,
 היה אומר לו אבני לא רבינו, אני לא יכול
 לעמוד לך, תבאתי אחרך אל רבינו, עכשיו
 תחפש לך את מי שישפיע עליך לפי מה
 שמתאים לך, אבל זה ושלום להשתלם על
 הלב ועל המוח של מישורו ולשעבר אותו אליה.

על כל פנים אפשר לך סיפור, היה יהודי
 קיץ שנמצא על אחת המסיידות הגדולות,
 ואביו היה פורבנים תשובים ונשואי פנים
 שבקוללות האולם הבן היה נוהג בלימוד, היו
 לו קשיים בריכות האב שהתקשה להשלים
 ולעכל עם המציאות הזאת שהוא מתרבים
 התשובים התלמדים שבחמדות והילד שלו
 כזה לא יתבלט, ירד לתיו עד שהגיש של
 הבן מסש בגמורה, הוא ערר אתו לכל הדייט,
 הוא תתחנן ותתויל ללכת לכל מיני סדנאות,
 סדנא כוז וסדנא כוז.

כיום בהיר אחד הוא הקשיב לשיעורים שלי
 עם הדיבורים של רבי נתן, הוא השיג איכשהו
 את מספר הטלפון שלי ושוחח איתי הפחד לי:
 זרע לך, כבר התבאתי עד היום עשרות אלפי
 שקלים בשביל סדנאות, שום דבר לא תועיל
 לי, תדיבורים תפשוטים שאנת מרבי מרבי
 נתן, זה מה שהציל אותי, אתה תייב לעשות
 סדנאות...

מה זה מראה לגוז מה רב הכוח התרומה
 כשותלכים עם רבינו ועם רבי נתן, יש המון
 סדנאות שלקחים מ'חכמות תגוימי ריל,
 ומצדדים להם דיבורים מרבינו, זה לא נקי,
 וזה משבש את הכל ומאבד את כוחו האמיתי.

סיפור נוסף: חזת זה כשהייתי מוסר שיעורים
 במשך תקופת ארוכת במשך-שלם בתל-אביב,

ענין של שלום בית - תקשבותי לו, ולכסוף
 אמרתי לו: ינראת, אני באמת לא יודע
 מה להביד לך, אפשר לתת לך עצות בבמה
 כיוונים, אבל מה הצצה הטובה בשבילך אני

**כשהייתי צריך לדבר,
 רוב השבוע היו לי
 מיהושים, כשניסיתי
 להתכונן, לא הצלחתי
 לראות את האודיות,
 היה לי 'חושך בעיניים'
 מרוב לחץ. הייתי
 יוצא מהבית לכיוון
 הכולל ולא ידעתי
 מה אני הולך לדבר...
 רציתי להזור הביתה.
 מה שנתן לי כוח
 להמשיך, זו המחשבה
 'תמסור נפש בשביל
 הרבי, הרבי מסר
 נפש בשבילך, תמסור
 נפשך בשבילו. לך
 תחזק יהודים, תתבזה,
 לך במסירות-נפש'**

תגלגלו העניינים ותתוילו לתומך אותי
 מעד מקופות ועיידות לבוא ולדבר מרבינו
 הקדוש ומצוותיו ונפלאים.

בהמשך נולד הרעיון להעלות את השיעורים
 על גבי קלטות, כדי שזה יגיע לפה קהלים.
 בתחילה נרתעתי חששתי מכל רוב תרשי,
 הייתי תמיד רוחה את הדייטים, אבל עם
 הזמן התרגלתי לרעיון והאגמתי שזה רצון
 ה', והסכמתי להוצאת הקלטות, כשלב מסוים
 הייתי שרשה אתה בעצמי, רכשתי מכונה
 לשכפול תקלטות, והייתי כותב את תכונת
 על כל קלטה, שרין לא היו את כל השכפולים
 של הדייט...

בסיפור רשמיא וטומז מאות אלפי דייקים
 בכל השלם, ובמקביל גם ותתוילו לצאת לאחד
 קונטרסים וספרים מהדייטים שבשיעורים,
 כשרבים ורובים מכל מגוון הקשות והגיבורות
 מעידיים שקיבלו מהם חיזוק גדול ועצום.

אפשר לך כמה סיפורים, מתם ניתן להשכיל
 עד כמה גדול כוח הדיבורים של חרבי ועל
 רבי נתן.

אבל במהם כל שיהו אני מבקש להקדים
 ולומר שבסך הכל תבני מלצר אה... סבת, לא
 מעבר לזה. השאר זה מיישנא רשמיא תבנת של
 הרבי. כל חסיד מרילב שישט ששטק בתפחה
 תש את האפת האאת הקי אחד לא מרגיש שיש
 לו איזה כוח עצמי, או שהיה איזה בעל דעה
 וצבנה הרבי הדי אומר שאני אפשר לתת עצות
 באמת, גם כשאנשים באים ושואלים אותי
 עצות.

- בדיק אתמפל כלילה בא אלי אחד באיה

דייכים הנושנים את העגט. שלושת הספרים שיצאו לאור בעיי הארזון

לי כזו נחת, כזה אושר, הלכתי הביתה מחויך מאוון לאוון, באתי הביתה בצורה חיובית, דיברתי עם בני בתי דברים נעימים, חזר לי השלום-בית. עזבתי את הסדנאות ובאתי רק לשיעורים האלו. היהודי הזה התקרב לרבינו באמת. רואים מה זה הרבי, הוא נותן לנו כאלו דיבורים שמחיים אותך לנצח.

יהודי יושב ושומע מדרשן ש'קודשא בריך הוא וישראל ואורייתא חד הוא', ועוד דיבורים קדושים על גודל הנשמה של היהודי, אז הוא רוצה להיות מושלם, כל אחד יש לו את השאיפות האלה. אבל מה הוא שמע עכשיו שעה שלמה? הוא שמע מה גודל מעלת עבודת ה', אבל הוא לא שמע כמה העבודת ה' של היהודי הפשוט, יקרה. אם הוא לא שומע את זה, מאיפה יידע את זה? הוא מרגיש שהתורה ותפילה ומעשים טובים שכל יהודי עושה, את זה חייבים לעשות, שהרי אם לא, אתה 'שבבניק', 'פושע'. אבל זה לא התכלים, התכלים זה להיות 'גדול', אדם מיוחד, ולזה רוב האנשים אינם מסוגלים והם מתייאשים. אז התעוררות שבא מהתעוררות, איך לו קיום. לכן באותו זמן שהמשיע מדבר על אישיות גדולה, השומעים קיבלו על עצמם שהם הולכים לשמור על העיניים כמו ר' שמואל שפירא, וכשבא למעשה, כל אחד רואה שאין אפשרות, ולעיתים גם הדרשן גם הוא רחוק מזה. אם כן, מה יוצא? שכל ההתעוררות אבדה, בגלל שלא שמעו שגם ראייה אחת פחות, זה יקר. שדקה ללמוד, זה יקר וחשוב. לא שמעו שטלית ותפילין זה חשוב ויקר. שמעו רק על דברים גדולים.

◆◆◆

שני תלמידים, חברים, שפתחו 'גמתי לשלום-בית' חנינם אין כסף, סיפרו לי שהגיע אליהם מקרה של בני זוג חרדים מירושלים עם ארבעה ילדים, שכבר פתחו תיק ברבנות. התברים בדקו את שורש הבעיה ולא מצאו, הכל היה בסדר, הבעל מביא פרנסה ועוזר הרבה לאשתו, אז מה הבעיה? עד שהתברר שהאשה הפכה לכעין 'צמח', לא מגיבה לכלום, לא בוקר טוב, לא לילה טוב, לא כוס קפה לבעל, לא מילה טובה. שום דבר. איך זה קרה? אחד החברים בירר ומצא שהבעל עובד בשליחויות, כל היום נוסע ממקום למקום, יש לו אוזניות והוא מקשיב לשיעורי מוסר, שומע כל היום שיש גיהנום, ובכל מה שקורה אתה האשם, בקיצור, לאחר שמונה שעות שהוא שומע מוסר, הוא בא הביתה ומעביר לאשתו את כל מה ששמע... היא נהייתה מפוחדת,

רק אזמרה. ר' אליהו בשיעור

**ביום בהיר אחד הוא
הקשיב לשיעורים שלי
עם הדיבורים של רבי
נתן. הוא השיג איכשהו
את מספר הטלפון שלי
ושוחח איתי ואמר לי:
'תדע לך, כבר הוצאתי
עד היום עשרות
אלפי שקלים בשביל
סדנאות, שום דבר לא
הועיל לי. הדיבורים
הפשוטים שאתה
מדבר מרבי נתן, זה מה
שמציל אותי, אתה חייב
לעשות סדנאות'..**

זה שאירגן את השיעור היה לו אח שהתקרב ליהדות על ידי חוגים שרחוקים מדעת רבינו. כשהגעתי לשיעור, אחיו של מקים השיעור לא אבה להצטרף. יום אחד הוא עבר שם במקום וראה אותי, אמר 'אכנס לחמש דקות, אשמע מה הוא מדבר, אם הוא מדבר לענין אני אשאר, באם לא - אצא'. בקיצור הוא 'נדבק' שמה, כל כך נהנה מהדיבורים של הרבי ורבי נתן. מאז הוא הגיע כל שבוע. אבל שנה שלמה לא דיבר אתי, היה בא, מקשיב והולך. אחרי כשנה שהיה בשיעור הוא פונה אלי ואומר לי 'אני רוצה לספר לך משהו'. הנהנתי בראשי 'בסדר, תספר'.

והוא משיח לי את לבו: 'תראה, באותו זמן שהתחלתי לבוא לשיעור שלך נרשמתי עם חבר לסדנא של 12 פגישות על שלום-בית, הביאו שם דברי חז"ל וסיפורים מצדיקים על שלום-בית, הייתי כבר ב-4 פגישות ולא ראיתי שום שינוי לטובה. באתי אליך לשיעור, לא הזכרת ולו ברמז את הענין של שלום-בית, רק דיברת בטוב טעם ודעת כמה כל יהודי חשוב בעיני ה', כמה הקב"ה אוהב כל יהודי, כמה כל מצוה או כל 'סור מרע' וכל 'עשה טוב' יקר בעיני ה' יתברך. זה גרם

קיבלה פחד מהשיעורים האלו על הגיהינום וכמה שהיא אשמה וכו', ומה היא הגיעה למצב הזה.

אמר לו החבר 'תשמע, פה הבעיה שלך ופה גם יהיה הישועה שלך, תן לי את הגגן שלך ותאפשר לי לעשות עם זה מה שאני רוצה, ובעזר ה' תהיה לך ישועה'. ואכן הוא נתן לו את זה, החבר מחק לו את כל השיעורים האלו, הכניס 50 שיעורים של 'אזמרה', ואמר לו 'עכשיו תשמע את זה'. שמונה שעות הוא שמע על החיזוקים הנפלאים של הרבי, ובא הביתה כולו מאושר ומחוייך, מעורר את אשתו ומספר לה על גן עדן, מספר לה על כך שכשארם מושך את עצמו מהרע לטוב, זה מאוד יקר וחשוב. אני בעצמי לא האמנתי לדברים, אתמול פגשתי את האברך בעצמו, הוא סיפר לי את הסיפור ואמר לי 'תוך יומיים היא הבריאה'. וברוך ה' גם השלום-בית הגיע.

תוכלו לשתף את הקוראים באיזה סיפור של הזרה בתשובה מ'אזמרה'?

כן בוודאי, יש הרבה מאוד, בעצמי לא האמנתי, עד שבאו וסיפרו לי עשרות סיפורים של יהודים חילוניים לגמרי ששמעו את הדיבורים האלו והתרשש אצלם מהפך. הנה, אספר לך סיפור:

**הרבי הזהיר מאוד
ללכת עם התורה
"אזמרה", בכל ה'עלים'
לתרופה רואים שעל
זה בעיקר רבי נתן
מדבר. הוא לא מפליג
כל כך הרבה על חצות,
אפילו שכל אחד צריך
לקום חצות. הוא לא
מרבה לדבר כל כך
הרבה על ההתבודדות,
למרות שזה מהיסודות
אצל הרבי. הוא לא
מדבר על שום דבר כל
כך הרבה, כמו שהוא
מדבר על ההתחזקות!**

היתה משפחה באריאל, שרתמנא ליצלן היו רחוקים מכל וכל מתורה ומצוות, אחד מתלמידי 'אזמרה' שהולך מבית לבית במקומות נידחים, מגסה לדבר על ליבם ומשאיר להם ספרים ודיסקים, לא דווקא שלי, פגש שם יהודי, נהג משאית, היהודי הזה כשראה את החבר שלי, כאילו חיכה לו שנים, 'בוא תכנס'. ישבו סביב השולחן, והחבר דיבר איתו הרבה דיבורים ואמר לו את מה שאנחנו אומרים בשיעורים: 'שְׁחַטָּה פחות בשבת...' (ושלוקחים נשיפה בסיגריה זה נקרא 'שְׁחַטָּה'). אחר כך השאיר לו ספרים ודיסקים, ואותו יהודי, יוסף שמו, מלווה את החבר שלי ואומר לו 'תשמע, אם תבוא שוב פעם לאריאל, אשמח שתבקר שוב אצלנו, מאוד נהנינו'.

הם החליפו מספרי טלפון, ובאמת אחרי כמעט שנה הוא היה שם שוב, והוא נזכר באותו יוסף, שביקש מאוד שיגיע אליו. הוא מסלפן ואומר 'יוסף, זה יעקב, אני נמצא פה, אתה רוצה שאני אבוא?'. יוסף שמח מאוד, 'בטח, אנחנו מחכים לך'. הוא מגיע לשם, ורואה מזווה גדולה, דופק בדלת, ופותח לו יהודי עם זקן ופאות וכיפה גדולה, יהודי חרדי! וגם בני הבית נראים חרדים, ובפנים ארון ספרים, פמוטות, הכל יהודי! הוא היה המום, לפני כשנה היה כאן בית חילוני, הוא

להשקות אילנות.
אחד השיעורים
ביישובי הארץ

הכות להתגבר, אבל זה לא סיבה לעזוב חלילה את הדת. הם שבו בתשובה שלימה, וחלקם אף זכו להקים בתים נאמנים לה ולתורתו.

ישנם אין-ספור סיפורים על בתורים מהחוגים שלנו, שכבר היו על הגבול של היהדות ומה שהחזיר אותם זה 'אזמרה', העצה של ה'צקודות טובות'.

איך התחיל אצלך הענין הזה ללכת דווקא עם 'אזמרה' ולדבר בעיקר על העצה הזאת, הרי יש לרבי עוד הרבה תורות ועצות?

קודם כל, הרבי הזהיר מאוד ללכת עם התורה הזאת, בכל ה'עלים לתרופה' רואים שעל זה בעיקר רבי נתן מדבר. הוא לא מפליג כל כך הרבה על חצות, אפילו שכל אחד צריך לקום חצות. הוא לא מרבה לדבר כל כך הרבה על ההתבודדות, למרות שזה מהיסודות אצל הרבי. הוא לא מדבר על שום דבר כל כך הרבה, כמו שהוא מדבר על ההתחזקות!

זכיתי והתקרבותי לרבינו, ומה שהציל אותי לאחר כל המעברים והתלאות הם דיבורי ההתחזקות של 'אזמרה', התחלתי להחשיב כל נקודה טובה עד כמה היא יקרה. מזה התחלתי לצמות. כששמתי לב שזה נצרך לא רק לי, אלא כל העולם זקוק לעצה הזאת, התחלתי למסור את השיעורים האלו.

היום יש כאלו שאיפות קדושות, רבי נתן הרי כותב בתפילת ליל'ג בעומר' שמאז ימי האריז"ל "עמך בית ישראל משתוקקים ומתגעגעים מאוד להשם יתברך והכל הפצים ליראה את שמך בהשתוקקות נמרץ ונפלא אשר לא היתה כזאת מימי קדם".

ומצד שני יש את המניעות, את הנסיונות הנוראות ששורצות בכל פינה ומקום. ראיתי את זה אצל הרבה תברים, שסובלים מהדבר הזה, מהתקוות והאכזבות, הבנתי שמה שהדור זקוק לו היום זה התחזקות.

בהמשך ראיתי איך הדיבורים הללו משפיעים על החברים, כמה הדיבורים האלו באמת מחזקים ונותנים להם אומץ וכוח לא ליפול בדעתם ולהמשיך לעבוד את ה'. זה הכניס אותי חזק מאוד לענין הזה.

רבי נתן אומר עשרות פעמים שרבינו מאוד הזהיר ללכת עם התורה הזו, הוא ממש מתחנן על כך, יש לו ממש לשונות כאלה, תראה שמה, רצון עז יש לרבי שכל אחד ילך עם התורה הזו, כי זה מה שיכול להציל אותנו, לא משהו אחר!

צריך לדעת שאם אדם יתחזק בנקודות טובות, ה' לא מקפח שכר שום בריה, אפילו על שבירי של משיכה מהרע

לטוב. אם אדם ילך עם זה, אז על פי רוב יזכה לחזור בתשובה שלמה, ואפילו אם הלילה הוא לא יזכה לשוב בתשובה

שלימה בעולם הזה, לפחות יישאר לו משהו נצחי לעולם הבא. הוא יצטרך לעבוד זיכור בעולם האמת, אבל הוא יזכה!

ומקורבים לכמה מגדולי הדור, בתורים אלו רחמנא ליצלן נכשלו בדברים קשים, וזה גרם להם להתנתק מהיהדות לגמרי, הם זרקו את כל האידישקייט. לאחר תקופה ארוכה חמשה מהבחורים הללו הגיעו לתפילת ליל שבת אחד לכולל ברסלב בבני ברק. אחרי התפילה אני נכנס לריקוד 'שבוענו מטובך' והם עוצרים אותי ואומרים לי 'באנו להכיר לך טובה, שלושה מהם כבר היו אברכים, לבושים כמו יהודים חרדים'.

'על מה ולמה?' אני שואל אותם, 'אני לא מכיר אתכם, אף פעם לא ראיתי אתכם', אז הם סיפרו לי: 'אנחנו מכאן מבני ברק, מבתיים חרדים, ההורים שלנו היו מקורבים לגדולי הדור זצ"ל, למדנו בישיבה פלוגית, ארע מה שארע וירדנו מן הדרך לגמרי'.

הם סיפרו לי, שאחד מהם מצא דיסק של 'אזמרה' ושמע את זה שוב ושוב וגם השמיע לחבריו, והם חשו שהם עשו טעות בכך שנטשו את הדת ואת דרך התורה. הם הבינו מהדיבורים של הרבי שגם אם אכן יש להם יצר הרע גדול זה לא אומר שצריך לעזוב את הדברים האחרים. על מה שאדם נכשל צריך כל יום לצעוק לה' ולבקש רחמים שיתן לו את

לא האמין שזה הוא, 'בטוח שפה גר יוסף?'

'בוא יעקב, אני אספר לך', אומר לו בעל הבית, 'כשביקרת אצלנו דיברת דיבורים מאוד יפים, אבל אתה יודע מה תפס אותנו באמת? מה החזיר אותנו בתשובה? אמרת 'שחטטה' אחת פחות...! דע לך, אנחנו שנים רבות רוצים לחזור בתשובה, הכל היה מוכן, מה עיכב בעדנו לחזור בתשובה? סיגריות בשבת. על זה הרגשנו שאנחנו לא יכולים להתגבר. כשאתה זרקת מילה 'שחטטה' אחת פחות אורו עינינו למחלת כבר הייתי בבית המדרש עם טלית ותפילין. בשבת באמת התחלנו נשיפה אחת פחות, ותוך כמה שבתות כבר לא עישנו. הבית נהפך.

רבי נתן מדבר על זה הרבה ב'ליקוטי הלכות' בהלכות תרומות ומעשרות הלכה ג', שם הוא אומר את הדבר הזה, שכששואלים יהודי שעדיין לא נכנסו בו הכפירות והאפיקורסות, אתה רוצה לחזור בתשובה? הוא יגיד לך 'בוודאי', האם אתה מוכן לעשות משהו בשביל התשובה? 'בוודאי שכן', כגון ללמוד דף גמרא, או ללכת למקוה או לתת פרוטה לצדקה, הוא יגיד 'בוודאי שאני מוכן, אני מוכן בכפלים', אבל מה, פה מתחילה הבעיה, הוא אומר 'ובלבד שזה יועיל לי'. רבי נתן אומר, היהודי טוען 'אני יודע שכל זה לא יועיל לי, מרוב החטאים והפשעים שעשיתי, דף גמרא לא יועיל לי, מקוה לא יועיל לי, שום דבר לא יועיל לי, רק אם אני אפרוש לגמרי מהעולם הזה ואני אהיה כמו רשב"י במערה, אוכל ואשתה מים ותרובים או אני אוכה, אבל ככה אני לא יכול לזכות'.

אומר על כך רבי נתן, בוודאי היה ראוי שכל אחד יהיה כמו רבי שמעון בר יוחאי, אבל בגלל שאתה לא יכול לעשות מצוה בשלמות לא תעשה מה שביכולתך? ורבי נתן אומר שם: צריך לדעת שאם אדם יתחזק בנקודות טובות, ה' לא מקפח שכר שום בריה, אפילו על שבירי של משיכה מהרע לטוב. אם אדם ילך עם זה, אז על פי רוב יזכה לחזור בתשובה שלמה, ואפילו אם חלילה הוא לא יזכה לשוב בתשובה שלימה בעולם הזה, לפחות יישאר לו משהו נצחי לעולם הבא. הוא יצטרך לעבוד זיכור בעולם האמת, אבל הוא יזכה!

אספר עוד סיפור על הכות של ה'צקודות טובות': היו עשרה בתורים מבתיים חרדים, תלמידים בישיבה ידועה מאוד בבני-ברק

"צאר אזמרה!"

רק אזמרה!

לקראת עריכת הסיקור על ארגון "אזמרה" הקשבנו לנועם שיחתו של הרה"ח ר' אליהו גודלביסקי שליט"א, וליקטנו משם מעט ניצוצי אור וגיצי אש עובדות פלא בבחינת 'מעשה רב' מזקני החסידים זצ"ל, איך שהחיו את עצמם כל הזמן במעט הטוב ובכל 'נקודה ונקודה טובה' שזכו אליה, והיא מוגשת בזה בקוצר אמרים לפני הקוראים הנלכבים

של הנחל נובע מקור חכמה וקיימו את עצותיו בתמימות ופשיטות.

כך גם רגיל לספר הרה"ח ר' שמחה ברלב שליט"א מעשה מופלא מהחסיד רבי שמואל הורוויץ ז"ל. היה זה ביום הארצייט של האריז"ל, הוא נפגש עם רבי שמואל ז"ל לפני התפילה ועוד היה שהות עד לתחילתה. רבי שמואל ז"ל למרות שהיה גאון שבגאונים וחסיד שבחסידים ועובד השם במסירות נפש והשגה עצומה ולא היה לו שום שייכות לעולם הזה הוא התנהג כפשוט שבפשוטים. הוא היה מסוגל לשבת על הקרקע או להתיישב על המדרכה ולשוחח ביראת ה' עם כל יצור ונברא.

מספר ר' שמחה שליט"א ניגשתי אליו ואמרתי לו: 'ר' שמואל תאמר נא איזה דבר חיוני'. ר' שמואל ז"ל כמו גיעור ממקומו והחל למנות לפני בחיות והתלהבות את כל ה'נקודות טובות' שזכה להם עד עכשיו: ברוך ה' נטלתי ידיים שחרית בקומי ממיטתי; טבלתי עצמי במקוה; אמרתי ברכות השחר; ברכתי ברכות התורה, וכך המשיך להזכיר עוד דברים פשוטים, לא עבודות גדולות ונצורות, אלא מעשים שכל יהודי פשוט זוכה לקיימם מדי יום ביומו, אבל לא כולם שמים לב לקבל את החיות והשמחה והאושר מהזכות העליונה הזאת שזכו לקיימם ולהתחבר על ידם לבורא יתברך.

ככה הם חיו כל הזמן עם ה'נקודות טובות', מה שכל יהודי פשוט עושה, והיו שמחים בזה כמוצא שלל רב, ועל ידי עצה קדושה ונפלאה זו זכו והגיעו למה שהגיעו.

התעוררתי לפנות בוקר וקבלתי חשק לעלות לירושלים. תפסתי טרמפ כי עדיין לא פעלו האוטובוסים והגעתי ל'שול' לתפילת וותיקין והנה אני רואה את רבי לוי יצחק ז"ל! זה היה היום הראשון שהגיע מאז הניתוח.

אחרי התפילה זכיתי ללוותו לביתו כשהוא נתמך בידי. נכנסנו לבית פנימה ושם קבלה את פניו בתו מרת לסקר ע"ה. היא הגיעה מבני ברק כדי לסעוד אותו, שכן אשתו ע"ה הלכה לבית עולמה בסמוך.

תיכף כשנכנסנו היא פנתה אל אביה רבי לוי יצחק ז"ל בברכת צפרא טבא והתעניינה בשלומי ואיך היה בתפילה?

גם במרחק שנים רבות מאז אני לא יכול לשכוח ולתאר את ההתחדשות, את ההתלהבות ואת התבערה שלו או - יהודי שהוא כבר למעלה מגיל 92 שנה - איך שהוא עומד ושח לבתו ע"ה, חודשיים לפני פטירתו, בכזה עונג ואושר ובחיות כזו שלא ניתן לשער כלל: 'ברוך ה' הייתי היום בבית הכנסת, זכיתי להתפלל במנין, לומר קדיש ברכו וקדושה, לשמוע ברכת כהנים, להאזין לקריאת התורה ולברך היגומל', (זה היה יום חמישי בשבוע), כל כך הרבה תענוג וחיות דקדושה היה'.

הוא היה מאושר כל כך ושמח עם כל מעשה ועובדא דקדושה שזכה לעשות ממש כמו גר שנתגייר זה עתה ונכנס בפעם הראשונה לבית הכנסת, הפעם הראשונה ששומע קדיש וקדושה ומתפלל ומקיים מצוות.

כזאת היתה הנהגתם ואורח חייהם של כל עובדי השם שדבקו בכל לבם ונפשם באורו

...זה הרי דבר ברור שחייב אדם לומר 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', וצריך כל הזמן להשתוקק ולכסוף להגיע למעלה ולמדריגה הגדולה ביותר, וכמו שרבינו הקדוש לימד אותנו בתורתו ושיחתו הקדושים.

אבל מאידך, יותר ויותר חייבים לחיות ולהיות בשמחה תמידית נפלאה כשמחת ה'תם הקדוש', אותו ה'תם' שבוודאי השתוקק לגבוה ביותר ולמעלות העליונות, אבל יחד עם זאת היה בשמחה ואושר תמידי ועם כל מעשה ונקודה הקטנה והפשוטה ביותר החיה את עצמו. בגלל שזה רצון השם יתברך. צריך להניח תפילין זה רצון ה', יש דבר עליון יותר מרצון השם יתברך!?

אנחנו חייבים להידבק בעצה הקדושה הזאת ששמה "אזמרה", שהיא שורש ההצלחה והשער והפתח לכלל העצות הקדושות שרבינו הקדוש גילה וציווה אותנו.

כך מעיד וכותב תלמידו ומשרתו הנאמן של מוהרנ"ת זי"ע רבי נחמן מסולשטין זי"ע: "בְּאֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי מִפִּי שֶׁל הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵי וְרַבִּי, מוֹרְנוּ הָרַב גַּתָּן, וְכִי צִדִּיק וְקָדוֹשׁ לְכַרְכָּה: 'נֶאֱהָר אֲזַמְרָה וְכוּ' אֲוֵן נֶאֱהָר אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי".

בהקשר לזה אני רוצה לספר מעשה נפלא לו הייתי עד נוכח ממה שהתרחש איתי עם רבי לוי יצחק בנדר ז"ל, אליו הייתי קשור בלב ונפש. היה זה חודשים ספורים לפני הסתלקותו. הוא עבר ניתוח קשה, ואחריו היה זקוק להתאוששות ממושכת. עבר כחודש ימים עד ששב לעצמו וחזר לפקוד את ה'שול'. באותו יום שחזר להתפלל ב'שול' כהרגלו,

"הוא היה מדבר על רבינו, בכזו אהבה, כזו השתוקקות, שהיית מרגיש שרבינו פה"

שיחה מיוחדת ונלבבת רווית געגועים עם הרה"ח ר' **ישראל דגן** שיחי', בה הוא מעלה זיכרונות מופלאים מהחסיד הנלהב מגדולי אנשי שלומנו בדור האחרון **רבי ישראל בער אודסר** זצ"ל * על מידת האמת שהיתה נר לרגליו, השפלות, ההתבטלות המוחלטת והאהבה לרבינו הק' * הארת הפנים לכל מבקש אמת, ההתחדשות הגדולה בכל דיבור של רבינו ומסירות הנפש להביא את תורתו לכל יהודי באשר הוא * ההתעקשות לנסוע לאומן גם בעוצם חולשתו חודש ומחצה לפני הסתלקותו, ועוד * **בנתיבות לב**

לקראת יום פטירתו של הרה"ח רבי ישראל בער אודסר זצ"ל, בי"ח חשוון, ביקשנו לשותח עם מי שזכה לשהות רבות בקרבנו, הרה"ח ר' ישראל דגן שיחי, ולשמוע דברים מכלי ראשון. ר' ישראל גיאות בשמחה לספר את שראו עיניו, ניכר שחשוב לו מאוד להעביר את דמותו של רבי ישראל בער כפי שהוא הכירו, ללא כחל וסרק, היות שכטבעו של עולם מה שנראה בתוצות ובשווקים, אינו בהכרח מה שהיה באמת. אנו מצדנו שמחים עם ראיון חשוב

היה מלא שמחה תמיד. ר' ישראל בער זצ"ל

כזה, כי בדיוק בשביל זה הוקם 'אבקשה'.

ר' ישראל דגן הינו כידוע בעל מגן בחסד עליון, הוא זכה במשך שלושים השנים האחרונות לחבר ולהפיץ עשרות שירים בפלאים העוסקים ברבינו הק' ובתורתו, שכבר קרבו רבים לאורו.

איך הכרת את ר' ישראל בער

זה היה אחרי שכבר הייתי בכל מיני מקומות, שיטות ודרכים שונים ביהדות, וראיתי שיש כאלה שנותנים לאדם להרגיש שהוא גרוע, וככה הם שולטים עליו, ויש כאלה שנותנים לו להרגיש מצוין עם עצמו ועל ידי זה הם שולטים עליו, על ידי ש'מגדלים' אותו. נתקלתי גם בזה וגם בזה.

שמעתי על ר' ישראל שהוא מלא שמחה, והוא פשוט ותמים, זו היתה הסיבה שרציתי לראות אותו, כי חיפשתי מישור שיש לו תמימות ושמחה, הבנתי ששני הדברים האלו, זה מפתחות, אבל לפני שהלכתי לר' ישראל אמרתי - אני יעשה לי סימן; שמצד אחד אני ירגיש רחוק, ומצד שני אני גם ירגיש תקוה; הוא גם יתן לי להרגיש אפוא אני נמצא, ומצד שני יתן לי תקוה שאני כן יכול לזכות להתקרב לה'. ואכן כשהייתי אצלו הרגשתי ככה, גם הרגשתי שיש לי עוד הרבה מה להתחזק, וגם התחושה היתה של אהבה ושל התחזקות, ולא רק לראות את הרע.

מתי זה היה?

זה היה עשר שנים לפני שהוא הסתלק, לאתר שעברתי לגור מירושלים לעמנואל. שם סיפרו לי עליו, שבבית אבות ברעננה יש חסיד ברסלב תמים ופשוט, שרוצה להדפיס ספרי רבינו ונסע בשביל זה לאמריקה. וככה הגעתי אליו, ראיתי איש שמח, איש מלא הארת פנים, הוא מאוד האיר פנים, הפנים שלו היו מלאות אהבה, היו לי או שני קושיות שרציתי לשאול אותו, וכשבאתי אליו ואמרתי לו שיש לי שתי קושיות, הוא אמר לי "כן, מה הקושיות" וחיך, ובאותו רגע שראיתי את פניו פרחו

ממני הקושיות, ועד היום אני לא זוכר מה היו הקושיות... אני מנסה - ולא מצליח, אני רק זוכר שהוא שאל אותי "מה הקושיות", ואמרתי לו "כבר אין לי קושיות...".

ככה היה התחלת הקשר, והיכרות הראשונה. הוא הציע לאכול, לשתות. הוא היה אז בגיל שמונים ושמונה, אני הייתי בן עשרים ושמונה, והרגשתי המון תמימות ממנו, המון פנות, המון המון לבביות, המון רגש.

כשהתקרבתי לרבינו תקופה לפני כן, היתה לי התגלות מיוחדת של רבינו, כוחו וקדושתו (סיפור מיוחד בפני עצמו), וכשראיתי אותו, ראיתי שהוא גם כן פגש את רבינו.

ראיתי שהוא מכיר את רבינו, הקשר שלו עם רבינו זה לא רק החכמה, העצות, יש לו אהבה והתקשרות עם הצדיק, וזה היה מיוחד. זה לא בא דרך עשייה כזו או עשייה אחרת, כמובן שהוא היה עובד ה', אבל היה לו קשר אמיתי של אהבה לרבינו, כל מילה שהוא אמר, הרגשת שהוא חווה ומרגיש וחי את מה שהוא אומר. לא רק למד את זה בספר, חי את זה. ועל כן זה היה כל כך מלא במתיקות. הוא לא דיבר הרבה, הוא דיבר בנחת, בשלוה, אבל כל מילה שהוא הוציא, היתה מלאה אמת ותמימות, וזה מה שגרם לי לאהוב אותו, מיד נעשתה בינינו אהבה

כשהגיע אחד שכוסף אל האמת, לא משנה איך הוא היה נראה, נגיד היה אחד עם שיער ארוך, בדיוק חזר עכשיו מהודו, היה מתחיל לדבר אתו וראה שהוא מחפש, היה שואל אותו: "יש לך חדר עם מיטה? אני רק צריך חלון, להסתכל על השמים, אני לא אוכל הרבה, רק חתיכת לחם". הוא היה בא אל אותו אחד, ואחרי כמה ימים היית רואה שהיהודי ההוא הסתפר, מהשיער הארוך נשאר רק הפיאות, היה לאט לאט מחזק אותו בענייני רבינו, פתאום היית רואה אותו מתחיל להגיד תהילים, ליקוטי תפילות

מאוד גדולה.

ככה זה היה הפגישה הראשונה. ואחר כך הייתי מגיע אליו מדי פעם, פעם אחת הגעתי אליו מעמנואל, שם גרתי אז, והיטלטלתי בדרכים באוטובוסים, היו קשיים להגיע.

כשבאתי, הוא הרגיש שאני עייף מהדרך, הרגיש את הקשיים שהיו לי בדרך, אז הוא אמר לי: "מה אתה חושב, כדי ששני יהודים ייפגשו וידברו כמה דיבורים של אמת, השם יתברך מניז את כל העולמות". הוא נתן לי להרגיש שהמפגש שלנו הוא דבר חשוב, אינו סתם, הוא עשה מזה חשיבות, שמתועדים כדי לדבר מהאמת.

אפשר לשים לב, שהוא אמר "שני יהודים שנפגשים", הוא לא הרגיש עליונות

כן, תמיד הוא דיבר בפשיטות, הוא אף פעם לא נתן לך לחשוב שהוא משהו, תמיד הרגשתי שהוא מדבר על רבינו בשפלות גמורה, ובהתבטלות מוחלטת. וכשהוא סיפר על רבי ישראל קרדונר שקרב אותו לברסלב, היה משפט שהוא היה אומר: "אני ראיתי איש אחד", "אני הכרתי איש אחד", וכל פעם שהיה אומר "ראיתי איש אחד" - היה אומר זאת בכוח חיות, בכוח התלהבות דקדושה, הדמות של רבי ישראל קרדונר כבר שמונים שנה אחרי, היתה חיה לנגד עיניו, וראית כמה שהאיש הזה השפיע עליו. הוא דיבר על התפילה שלו, המסירות נפש שלו, השמחה שלו, איזו אהבת ישראל היתה לו, כדי לקרב איזה יהודי, הוא היה מוכן ללכת מסוף העולם ועד סופו, כדי לעזור הרהור תשובה אחד, באיזה יהודי אחד, לרגע אחד. ככה סיפר רבי ישראל.

הוא היה מוכן למסור את נפשו בשביל הרהור תשובה אחד, ליהודי אחד, לרגע אחד. הוא סיפר איך שהיה הולך לשדות לדבר עם השם יתברך; "ראיתי את התפילה שלו, ההתבודדות שלו, האמונה שלו, השמחה שלו...", וככל שהוא היה מדבר עליו, היה מכניס בך כיסופים וגעגועים כאלה, לחיות כמו היהודי הזה.

הוא לא סיפר על זה כעל משהו ש'פעם' היה.

הוא סיפר על זה כאילו עכשיו ראה את זה. עשרות שנים אחרי הסתלקותו הוא חי את מה שראה, סיפר איזו אמונה היתה לו ברבינו, הוא פעם סיפר לי "כשרבי ישראל היה מתעטף בטלית, הוא היה חושב על כל הליקוטי הלכות שיש על טלית", כל כך היה חי את הליקוטי הלכות, והליקוטי תפילות, היה מלא דעת, מלא דביקות ודעת של רבינו, והיה מבלה ביערות ובשדות בתפילה והתבודדות.

וכשהוא סיפר לי את זה, נמשכתי כמו מגנט לדיבורים האלה, כי הרגשתי שזה מה שאני רוצה, פתאום היה לי חיבור ליהדות, שלא היה לי לפני זה.

הוא היה מדבר על רבינו, בכוח אהבה, כוח השתוקקות, שהיית מרגיש שרבינו פה. הוא חי אותו, מרגיש אותו, נושם אותו, והאהבה שהוא אוהב את הצדיק מחיה את כל לבו ונפשו. דיבר על זה שהענין של רבינו הוא 'רבי ותלמידים', רבינו זה הצדיק שמתקן את כל הגשמות, דיבר מחמשת יחידי הדורות, וכל השאר זה רק 'תלמידים שעושים תלמידים'.

היה חשוב לו מאוד מאוד, שחס וחלילה לא נעשה 'עסק' ממנו, אחד הדברים הראשונים שסיפר לי כדי להמחיש איך רבי ישראל קרדונר התנהג עמו כחבר, היה, כשהכיר את רבי ישראל, והוא לימד אותו את הדרך של רבינו, "אז רבי ישראל קרדונר אמר לי 'אתה רואה אותי, אני רק בן אדם, אם אתה רואה אותי פעם טועה ח"ו, אל תלך אחריי לגיהינם".

וכשהיה מספר זאת, ראיתי שהשוב לו להמחיש זאת גם על עצמו: אני רק בן אדם, אני לא מושלם, רק הצדיק מושלם, ואנחנו רק תלמידים שמקבלים מהצדיק. כל הזמן הוא המחיש את הענין שברסלב זה תלמידים שעושים תלמידים.

פעם אחת, בשנה האחרונה לחייו, כשהיה גר אצלי, זה היה בליל שבת, אחרי הסעודה, כולם כבר היו ישנים, ואני שומע קולות של התבודדות, נהמות, הלכתי אל החדר השני שבו היה, ראיתי אותו מתבודד בכיסופים כאלו... עמדתי והסתכלתי עליו באהבה, אז הוא ראה אותי עומד בצד וקרא לי והושיב אותי לידו,

יום אחד הגעתי אליו, זה היה באמצע השנה, ראיתי אותו יושב עם אתרוג ישן ומתבונן בו, זה היה אתרוג מקומט, הרבה זמן אחרי סוכות, שאלתי אותו "רבי ישראל, מה זה?", אז הוא אמר לי: "כתוב בספר המידות שההסתכלות על אתרוג היא רפואה לכאב עיניים. יש לי כאב עיניים, אז אני מסתכל על האתרוג", ראיתי את התמימות שלו, איך הוא חי כל דיבור למעשה

ר' ישראל בער זצ"ל בבית ר' ישראל דגן

האיר פנים לכולם. ר' ישראל בער בחברת מתקורבים

ואמר לי: "כל ימי חיי התפללתי להשם יתברך על דבר אחד; איך להכניס את האור של רבינו בעולם, שלא יישאר שום יהודי שאין לו ליקוטי מוהר"ן, שלא יישאר יהודי שאין לו ליקוטי תפילות, כל ימי חיי התפללתי רק על זה".

זה התקיים באמת

כל ענין של רבינו, כל מה שקשור לרבינו, היה בראש מעייניו, היה כל חיותו ודיבר מזה בהתלהבות ובחיות; אם זה כשדיבר על הדפסה, אם זה על הנסיעה לצדיק לאומן, תיקון הכללי ופרוטה לצדקה, כל מה שהיה קשור לרבינו היה חשוב בעיניו יותר מכל הון שבעולם.

רק השמות אתו, היתה גורמת לאדם לרצות להתקרב לרבינו, למסור את נפשו, ולהתחזק ולעבוד את ה', ללמוד את הספרים. הוא היה כל כך חי כולו את הענין של רבינו. כל הדיבורים בחיי מוהר"ן, כל הזמן היו חיים אצלו.

אחד פעם שאל אותי, מה מצאת אצלו דווקא? אמרתי לו "אצלו, כל דיבור מרבינו, הוא חדש לגמרי, הוא חי כל דיבור בהתחדשות ואמונה, שאי אפשר לתאר, זה מה שמצאתי אצלו". היית מקריא לו משהו מליקוטי מוהר"ן - הוא היה מתלהב ומתרגש מזה כאילו הוא שומע את זה בפעם הראשונה?

ראו אצלו מה זה "לסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק" וליקוטי מוהר"ן קכ"ג, כל דבר שארע עמו, היה מחפש איך לעשות על פי רבינו, בביטול גמור ואמונה שלמה. יום אחד הגעתי אליו, זה היה באמצע השנה, ראיתי אותו יושב עם אתרוג ישן ומתבונן בו, זה היה אתרוג מקומט, הרבה זמן אחרי סוכות, שאלתי אותו "רבי ישראל, מה זה?", אז הוא אמר לי: "כתוב בספר המידות (ראיה) שההסתכלות על אתרוג היא רפואה לכאב עיניים. יש לי כאב עיניים, אז אני מסתכל על האתרוג", ראיתי את התמימות שלו, איך הוא חי כל דיבור למעשה.

פעם אחת שאלו אותו: "רבי ישראל, אתם יודעים ליקוטי תפילות בעל-פה?" - כי הוא היה אומר ימים שלמים בספר הזה - אז הוא ענה "איך אפשר לדעת ליקוטי תפילות בעל-פה?! כל פעם זה היה חדש!".

אצלו לא היתה חשיבות לכמות, או ההספק, אצלו היה הענין של הלב. "תנו את לבכם לי" - זה היה הענין של רבי ישראל. להכניס בלב את הדיבורים.

לא היה אצלו "וותק", לא הרגשת אצלו שום תחושה שהוא כבר חסיד ברסלב הרבה שנים. לא היו לו כלל כל המושגים האלו; הוא לא הסתכל על הלבוש שלך, המראה שלך, כמה אתה וותיק, הוא הסתכל על הכיסופים שלך, הגעגועים שלך. זה היה אצלו הענין החשוב, הרצון אל האמת.

והוא היה מדבר כמו חבר ממש, היו רואים אצלו שאם אחד בא סתם להקשות קושיות וכדומה, היה עושה עצמו עייף, לא מרגיש טוב. אבל אם היה בא

אחד שבאמת כוסף, אפילו אם באמת לא היה מרגיש טוב, היה יושב אתו שעות ומדבר אתו ומחזק אותו. מאוד היה חשוב לו הענין של האמת.

תמיד הוא גר אצל אנשים, לא רצה לגור בבית משלו

רבי ישראל, אף על פי שהיה לו הרבה כסף שחסך במשך שנים, אבל אפילו לקנות לעצמו חדר באיזה מקום, הוא לא חשב. הכל הוא הקדיש לרבינו. עשה חשבון בנק ושם הפקיד כל פרוטה שהגיעה לידו. הוא נכסף להדפיס את הספרים, לזה הוא הקדיש את כל חייו, כמו שבאמת כתב בצוואה שלו. תחשוב שאדם כל כך עני, שבקושי היה לו מה לאכול, השאיר מיליון ומאתיים אלף שקל - בשביל אחד כמוהו שלא היה לו בית ולא היה לו שום דבר.

כשרק הגיע אחד שכוסף אל האמת, לא משנה איך הוא היה נראה, נגיד היה אחד עם שיער ארוך, בדיוק חזר עכשיו מהודו, היה מתחיל לדבר אתו וראה שהוא מחפש, היה שואל אותו: "יש לך חדר עם מיטה? אני רק צריך חלון, להסתכל על השמים, אני לא אוכל הרבה, רק חתיכת לחם". הוא היה בא אל אותו אחד, ואחרי כמה ימים היית רואה שהיהודי ההוא הסתפר, מהשיער הארוך נשאר רק הפאות, היה לאט לאט מחזק אותו בענייני רבינו, פתאום היית רואה אותו מתחיל להגיד תהילים, ליקוטי תפילות.

אחרי איזה זמן, כשהיה בא יהודי אחר, היה אומר

הוא סיפר איך
שהיה הולך
לשדות לדבר
עם השם יתברך;
"ראיתי את
התפילה שלו,
ההתבודדות
שלו, האמונה
שלו, השמחה
שלו...", וככל
שהוא היה מדבר
עליו, היה מכניס
בך כיסופים
וגעגועים כאלה,
לחיות כמו
היהודי הזה

היה נאמן לדרך של רבי נתן. ר' ישראל בער על ציון מוהרנ"ת זי"ע

בגלל שהוא חסיד ברסלב.

בטח הוא שמח שבסוף ימיו יש כל כך הרבה מתקרבים חדשים.

בודאי! הוא היה אומר: "אתם לא יודעים מה שהיה פעם - זה שמתקרבים כל כך הרבה אנשים, זה סימנים על הגאולה".

הוא היה כל כך מלא מתיקות, שהיו אנשים שכל הזמן ניסו לעשות ממנו ענין, כמה זה היה מפריע לו! יום אחד, זה היה אצלי בבית וראיתי את זה, הגיע אחד והביא לו שקית ואמר לו "רבי ישראל, זה מתנה בשבילכם", הוא לקח את השקית כדי לראות מה המתנה, היה שם בגד של אדמו"רים... כשהוא ראה את הבגד הזה הוא קימט אותו והשליך אותו ואמר: "מה, אתה רוצה לעשות ממני מפורסם של שקר?", הוא ממש כעס.

היו כאלו שניסו כל הזמן לעשות ממנו ענין, למשל, פעם אחת הוא חזר על שיחת רבינו "רבי נחמן ורבי נתן, שוחקים מכל העולם" (ימי מוהרנ"ת ב, לב, כוכבי אור חכמה ובינה לט), אז מישהו שהיה שם אמר לו "וגם אתם", אז הוא הראה לו פנים כועסות. הוא כל הזמן נלחם אתם.

למשל, כל שנה אחרי ראש השנה באומן, הוא היה אומר "בשנה הבאה בירושלים, בבית המקדש". אז היו כאלו ששמעו אותו אומר את

היה חשוב לו מאוד מאוד, שחם וחלילה לא נעשה 'עסק' ממנו, אחד הדברים הראשונים שסיפר לי כדי להמחיש איך רבי ישראל קרדונר התנהג עמו כחבר, היה, כשהכיר את רבי ישראל, והוא לימד אותו את הדרך של רבינו, "אז רבי ישראל קרדונר אמר לי: 'אתה רואה אותי, אני רק בן אדם, אם אתה רואה אותי פעם טועה ח"ו - אל תלך אחריי לגיהינם"

לו: "יש לך חזר בשבילי, עם חלון? חתיכת לחם?... והיה עובר לתקופה לגור אצלו, ככה הוא חי עד יומו האחרון.

תחשוב שאדם שכבר אינו הולך על רגליו, חי ככה, עובר מבית אחד לשני.

הוא לא חיפש 'נוחות'...

הוא לא חיפש נוחות, אלא איך לקרב עוד אחד, ועוד אחד. הקירוב רחוקים שלוו המסירות נפש שלוו

אחד הדברים שהוא היה תמיד אומר: "לכל אחד יש איזו נקודה טובה, שצריך להשתמש עם נקודתו הטובה כדי להאיר את האור של הצדיק בעולם", או אם היה רואה אחד שלמשל היה יודע לבנות, היה מדבר אתו שיבנה בשביל רבינו. יום אחד הכיר מישהו שהיה מדפיס, דיבר אתו שידפיס דברי רבינו. כשראה שאני עוסק בנגינה, חיזק אותי שצריך לפרסם את רבינו עם ניגונים, עם שירים. כשהתחלתי לעשות את השירים, הוא כל כך התחיה מזה, הוא אמר "צריך לעשות מכל דיבור של רבינו ניגונים ושירים, כי יש כאלו אנשים שאין להם כוח אפילו לפתוח ספר, אתה שר את הדיבורים של רבינו - האדם שומע את זה וזה מקרב אותו, לפעמים זה יכול לקרב אפילו יותר מספר".

כל זה הוא דיבר אתך לפני שהוצאת את הקלטת הראשונה?

אז עדיין לא יצאה הקלטת הראשונה, אז חיברתי רק את השירים הראשונים; "ניצחתי ואנצח", "בברסלב בוער אש", שרתי לו אותם, אז הוא נתן לי אלפי שקלים כדי להדפיס קלטות - ואצלו כסף היה 'הקדש' כל ענייניו היה שכולם יידעו שיש רופא, שמרפא אותנו ומחיה אותנו.

על ידי התמימות והאמונה והאהבה שלו לצדיק, הוא המחיש את המציאות של הצדיק בעולם.

מה הוא סיפר על רבי ישראל קרדונר?

הוא סיפר, שהוא היה מתנהג לכולם באהבה, גם אל המתנגדים. המתנגדים בסבריה העריצו אותו, הם דיברו בשבחו אבל אמרו: "החיסרון שלו, שהוא ברסלב". אהבו אותו כי הוא היה מאיר פנים לכולם. הם התפעלו מהריקודים שלו, ושאלו את רבי ישראל בער שהיה אז צעיר "אתה מבין את הריקודים שלו?" הוא רקד בכזאת דביקות, בכזאת אמת, שהם היו מתבטלים בפניו. "רק הם לא ידעו", היה רבי ישראל בער אומר, "שכל מה שיש לו, זה רק

הוא פעם סיפר לי
**"כשרבי ישראל
 היה מתעטף
 בטלית, הוא היה
 חושב על כל
 הליקוטי הלכות
 שיש על טלית",**
 כל כך היה חי
 את הליקוטי
 הלכות, והליקוטי
 תפילות, היה
 מלא דעת, מלא
 דביקות ודעת
 של רבינו, והיה
 מבלה ביערות
 ובשדות בתפילה
 והתבודדות

ובאמת המשפחה שידעו זאת, כתבו רק "תלמידו של רבי ישראל קרדונר ברסלבר".

תקופה לאחר פטירתו, הלך מישוה והחליט להוסיף דברים על המצבה שהם ההיפך הגמור מרצונו ועניינו כל ימי חייו. אחר כך שאלתי את מי שעשה זאת "למה כתבת על הקבר של רבי ישראל דברים נגד צוואתו?" או הוא אמר לי "לא רציתי שהקבר שלו יהיה סתם קבר".

זה מצער מאוד מה שעשו לו. הוא היה כל ימיו נאמן לדרך של רבי נתן, כפי שקיבל מרבי ישראל קרדונר, כל מגמתו היתה רק לגדל ולפרסם את רבינו.

היו לידו כל מיני אנשים. היו כאלו שחיפשו כל הזמן לעשות ממנו 'ענין'. אבל היו כאלו שבאמת חיפשו עבודת ה', הם הבינו את האמת, זכו לקבל מרבי ישראל את האור האמיתי והנכון, וזכו לתורה ותפילה ועבודת ה', ועד היום מתחזקים בדרכי התמימות והפשיטות.

ברוך ה' זכינו להכיר חסיד ברסלב אמיתי, שכל המציאות שלו צעקה 'רבינו', שהרגיש את הטוב של רבינו ורצה שכולם יזכו לזה, שכולם יסעמו מן האור הזה.

■

תשליכו אותי לתוך המטוס. ר' ישראל בער בימיו האחרונים

זה ולא ידעו שכל שנה הוא אומר את זה, הם חשבו שזו 'השגה' של השנה הזאת. אני שמעתי אותו אומר את זה כבר כמה שנים לפני כן, מתוך געגועים לגאולה ותחיית המתים. אז לפני ראש השנה האחרון לחייו, אותם אנשים התארגנו להישאר בארץ בראש השנה. אני שמעתי את מה שהם מדברים, אז אמרתי לרבי ישראל שהם אומרים בשמו שכביכול כבר לא צריך לנסוע לאומן, או הוא אמר בתמיהה: "מה, הם לא רואים שאני בעצמי נוסע?" הוא כל כך הצטער מזה, וניסה להשפיע עליהם שיסעו. הוא לא רצה שיסלפו את הדרך האמיתית של רבינו. והם חשבו שהוא "מסתיר את עצמו" ו"מתנהג בענווה" וכו'.

שבוע לפני ראש השנה, הייתי צריך ללכת לנגן באיזו תחנה, הוא היה אז אצלי בבית, ופתאום באו אותם אנשים כדי לקחת את רבי ישראל לאיזה בית בירושלים, הם רצו למנוע ממנו לנסוע לאומן.

כשראה זאת, אמר לי "אל תלך לשום מקום, תישאר כאן אתי". הייתי צריך אז לנגן בחתונה במירון, אבל התקשרתי אל חבר שילך לנגן במקומי, ונשארתי ליד ר' ישראל. ואז הוא אמר לי: "הם רוצים להגיד ל'מנהיג' של המטוס שאני זקן וחלש ואני לא יכול לנסוע לאומן, תחזיק בי אתה ועוד אחד בשני הידיים ובשני הרגליים - ותשליכו אותי לתוך המטוס". כזאת מסירות נפש היתה לו לקיים מה שרבינו ציווה. הוא גם העמיד מישוה בדלת, כדי שמי שלא נוסע לאומן לראש השנה, שלא ייכנס אליו.

הוא ניסה להשפיע על אותם חכמים בעיניהם בכל מיני דרכים שייסעו לאומן, הם לא שמעו לו והוא הקפיד עליהם מאוד. שבועיים קודם, הוא התאכסן בבית במירון. באתי לבקר אותו וניגנתי לו 'אומן ראש השנה' והוא כל כך שמח שעוד מעט נוסעים לרבינו, לפני שהלכתי, הוא אמר לי בקול רם כדי שהשאר ישמעו: "תשפיע על החברים שלך - לראש השנה, רק לאומן".

ברוך ה', במשך השנים כל אותם אנשים חזרו לנסוע לאומן.

תמיד הדגיש כי הוא עצמו אינו כלום, כשהיה חוזר על דיבור מגדולת רבינו וכדומה, היה מוסיף: "אם אני הייתי אומר, היה אפשר לומר ההיפך, אבל רבינו הקדוש אומר זאת".

רבי ישראל אמר: "אל תכתבו על הקבר שלי 'חסיד ברסלב', אולי פעם לא קמתי תצות, לא קיימתי איזה משהו, שאני לא יתבייש לפני רבינו שבעולם האמת", איזו שפלות היתה לו. כל ימיו מסר את נפשו לקיים דברי רבינו, אבל הוא אמר "לא ראוי לי שיכתבו על הקבר שלי חסיד ברסלב, תכתבו רק 'תלמידו של רבי ישראל קרדונר', שהוא היה ברסלבר", עד כדי כך היה שפל בעיני עצמו.

אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל
יִרְאֵת-שָׁמַיִם
שֶׁכֵּל מִי שֶׁרוֹצֵה
יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנִּי

וְגַם אֲנֹכִי שָׁמַעְתִּי מִפִּיּוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁאָמַר: אֲנִי אוֹצֵר
שֶׁל יִרְאֵת-שָׁמַיִם, שֶׁכֵּל מִי שֶׁרוֹצֵה יָכוֹל לְקַבֵּל
מִמֶּנִּי.

וּבִאֲמַת הָיָה נִרְאָה בְּחוּשׁ, שֶׁכֵּל מִי שֶׁנִּתְקַרַּב אֵלָיו,
נִתְמַלֵּא תִכְפֹּף יִרְאָה גְּדוֹלָה וְעֲצוּמָה וְנִתְלַהֵב מְאֹד
לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה כִּזֹּאת.

וְגַם עֲכָשׁוּ עֲדִין יִרְאֵתוֹ הַגְּדוֹלָה גְּנוּזָה בְּסִפְרֵיו
הַקְּדוֹשִׁים, וְכֹל מִי שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם בְּאֲמַת
וּבִתְמִימוּת, בָּא עֲלָיו יִרְאָה גְּדוֹלָה וּמִתְעוֹרָר
מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי כָּל דְּבָרָיו כְּגַחְלֵי אֵשׁ.

(חיי מוהר"ן רצד)

דירה באומן למי שאין...

אין לך דירה באומן, אבל גם אין לך כסף.
בדיוק בשבילך אנחנו כאן.

לראשונה באומן! הלוואה בנקאית מלאה בהחזרים נוחים במיוחד.
הדרך לדירה שלך באומן מתחילה היום!

תפוסת עומק

- מחירים ללא מתחרים!
- מלאה בנקאית
- משייגר דקה
- מלאים בטחונות

קרית
ברסלב עילית
הני בבית באומן

○ נציגי מכירות בכל רחבי הארץ ○
**טלפון (רב קווי)
077-222-3935**

להאיר את הנשמה באור גדול

החלה הרשמה!

שבת חנוכה באומן

בציון הקדוש של רבינו נחמן מברסלב זיע"א

מגוון | שירות
מסלולים | VIP מלכותי
 במחירים משתלמים! | כמיטב המסורת

רשמים בכל רחבי הארץ

דרכון צדיקים
 חוויה עם נשמה

לפרטים והרשמה:
02-54-10-100

- 101 שירותי קרקע ופינים
- רכב השכרת
- קבוצות חוויה עם נשמה
- טיסות לכל העולם
- קברי צדיקים בארופה

סניף ירושלים: רח' ארזי הבירה 49 | סניף בני ברק: רח' רבי עקיבא 62 | סניף בית שמש: יחזקאל הנביא 63